

© T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı
Kùtùphaneler ve Yayınlar Genel Mùdùrlùđù

Eser Adı: Şehrî Dîvânı
Mùellifi: Malatyalı Şehrî
Hazırlayan: Őener Demirel
Yayın Yılı: 2017
ISBN: 978-975-17-3416-7
Ana Yayın Numarası: 3188
Kùltür Eserleri Dizisi-439

Adres: Anafartalar Mahallesi, Cumhuriyet
Caddesi, No: 4, B-Blok, 06030 Ulus/ANKARA
Telefon: 00 90 312 3099001
Faks: 00 90 312 3098998
e-posta: yaphaz@kulturturizm.gov.tr

www.kulturturizm.gov.tr-
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr>

ŒEHRÎ
(MALATYALI ALÎ ÇELEBÎ)

DÎVÂN

Hazırlayan
Prof. Dr. Œener DEMİREL

ANKARA

2017

Kısaltmalar

AKM	: Atatürk Kùltür Merkezi
G	: Gazel
Hzl.	: Hazırlayan
K	: Kaside
Kt	: Kıt'a
Ktp.	: Kùtùphanesi/Kitaplığı
M	: Mesnevi
No	: Numara
TDK	: Tùrk Dil Kurumu
TTK	: Tùrk Tarih Kurumu
Ty.	: Tùrkçe Yazmalar
Yay.	: yayınları
yty	: Yayın tarihi yok
yy.	: yùzyıl

GİRİŞ

Her edebî eser, sanatçısının mensubiyetinden hareketle, kaleme alındığı coğrafyanın, toplumun ve kültürün izlerini taşır. Bu nedenle edebî eserlerin muhtevasına dair tespit ve değerlendirmelerde bulunulurken bütün bu özelliklerin göz önünde bulundurulması gerekir. Eseri meydana getiren sanatçının içinde bulunduğu sosyo-psikolojik durum ile yine sanatçının içinde yaşadığı toplumun sosya-ekonomik ve sosyo-politik durumu edebî eserin ortaya çıkış serüveninin en önemli bileşenleri olarak değerlendirilir. Eserden müessire ve müessirden esere yönelik yapılacak her türlü inceleme ve değerlendirmede bu gerçeğin göz önünde bulundurulması gerekir.

Osmanlı Devleti XVII. yüzyıla siyasi, askeri ve sosyal hayatın hemen her kademesinde kendisini gösteren bozulma ve çözülmenin farklı tezahürleri ile girmiştir. Bununla birlikte başta edebiyat olmak üzere diğer sanat dallarının en olgun dönemini yaşaması dikkate değer bir durumdur. Bu dönemdeki şairler, hem sanatçı kişilikleriyle hem de meydana getirmiş oldukları eserleriyle İranlı meslektaşlarından daha ileri düzeyde olduklarını iddia etmişler; bu iddialarını eserlerinde dile getirmekten kaçınmamışlardır. İşte bu şairlerden birisi de aynı zamanda Sebki Hindî'nin önde gelen temsilcilerinden olan Şehrî'dir.

Yüzyıllardan beri işlene işlene incelen söz ve anlam, XVII. yüzyılda Sebki Hindî'nin de etkisiyle daha da incelenmiştir. Sözün güzelliği yanında, anlamda derinlik ve hayallerde genişlik aranmış, şairler şiirlerini kısaltmayı ve söylemek istediklerini kısa ve öz biçimdeki sözlerle dile getirmeyi amaç edinmişlerdir. Bütün bu özellikler, aynı zamanda önde gelen bir Sebki Hindî şairi olan Şehrî'nin şiirlerinin de belli başlı özelliklerindedir.

Toplum hayatındaki bozukluk, oğlunun ölümü, evinin soyulması ve Sebki Hindî'nin önemli temalarından biri olan ıstırap ve karamsarlığın bir araya gelmesi Şehrî'nin edebî kişiliğinin şekillenmesinde oldukça etkili olmuştur. Şehrî'nin edebî kişiliğinin şekillenmesinde hocası Nefî'nin ve yakın arkadaşı olan Fehîm'in de önemli bir rolü vardır. Şair divanının birkaç yerinde her iki şairin adını zikrederek söz konusu etkiyi dolaylı bir şekilde de olsa dile getirmiştir. Bu bağlamda Şehrî, Sebki Hindî'nin XVII. yüzyıldaki önemli temsilcileri olan Nâilî, Neşâtî ve Fehîm gibi şairlerin arasında hacimli olmayan divanıyla adından söz ettirmesini bilmiş bir şair olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çalışma Giriş, iki bölüm, Sonuç ve Kaynakçadan meydana gelmiştir. Birinci bölümde Şehrî'nin hayatı, sanatı ve eseri hakkında bilgiler verilmiş; ikinci bölümde divanın nüsha tavsifleri ve metin tenkidinde uyulan kurallardan bahsedilmiş, üçüncü ve son bölümde ise divan metni verilmiştir.

I. BÖLÜM

ŞEHRÎ, HAYATI, SANATI VE ESERİ

I.1.Hayati

XVII. yüzyılın yavaş yavaş bozulmaya başlayan sosyal ve siyasal ortamı içinde yetişen Şehrî'nin ne ailesi ile ilgili ne de ne zaman doğduğu ile ilgili kaynaklarda herhangi bir bilgi bulunmaktadır. Ancak başta tezkireler olmak üzere şairden bahseden kaynakların tamamı adının Âli, memleketinin de Malatya olduğu konusunda hemfikirdirler.¹

Şehrî'nin kaç yaşına kadar Malatya'da kaldığı ve ne zaman İstanbul'a geldiği konusunda da bir bilgi yoktur. Bununla birlikte doğumundan belli bir zaman sonra İstanbul'a geldiğini, tahsilini burada tamamladığını ve hatta XVII. yüzyılın en önde gelen şairlerinden biri olan Nef'î'nin öğrencisi olduğunu XVII. ve XVIII. yüzyıl kaynaklarından öğreniyoruz.

Şehrî, eğitimini tamamladıktan sonra, yazısının güzelliği, şiir ve inşadaki başarısı gibi yeteneklerinin yardımıyla Dîvân-ı Sultânî kâtipleri zümresine katılarak bir süre bu görevi yürütmüş, daha sonra dönemin veziriazamı Gürcü Mehmed Paşanın tezkirecisi olmuştur. Bu arada Mehmed Süreyya, Şehrî'nin memuriyeti hakkında küçük bir ayrıntıya temas ederek "Gürcü Mehmed Paşa sadaretinde tezkire-i evvel olup ba'dehû azl edildi." der ve şairin bugünkü başbakanlık özel kalem müdürlüğüne denk gelen tezkire-i evvel görevini yürüttüğünü belirtir.² Şehrî, divanında yer alan bir kıtada yaptığı görev hakkında,

Küttâb arasında meskenüm saff-ı ni'âl
Olursa kıyâs eylemenüz ednâyam

Ser-nâme-i ta'zîmde ol kavm-i güzîn
'Ünvân ise ben nümûne-i imzâyam (Kt-10)

diyerek bazı tezkirelerde yer alan "Dîvân-ı Hümayûn kâtiplerinden" biçimindeki bilginin doğru olduğunu kesin bir biçimde ortaya koymuştur.

¹ Şehrî'den bahseden birçok kaynakta şairin adının Ali, memleketinin de Malatya olduğu konusunda bir mutabakat görülmektedir:

İsmail Belig, "Malatıyyevî Âli Çelebi". Abdülkerim Abdükadiroğlu(hzl) (1999). *İsmail Belig Nuhbetü'l Âsâr li Zeyli Zübde'ti'l-Eşâr*. Ankara AKM Yay.189.

Mûcib, "Malatyadandır, nâmı Ali". Kudret Altun (hzl). (1997). *Mucib Tezkiresi*. Ankara: AKM Yay. 38

Şeyhî Mehmed, "Malatyalı Âli Çelebidür". Abdülkadir Özcan(hzl) (1989). *Şeyhî Mehmed Efendi: Vakâyi'ü'l-Fuzalâ*. C.3. İstanbul: Çağrı Yay. 673

Kemiksiz-zâde Safvet "Malatıyyevî Âli Çelebi"; Kemiksiz-zâde Safvet. *Nuhbetü'l-Asâr min Ferâidi'l-Eş'âr*. İstanbul Üniversitesi Ktb. Ty. No: 6186. 43a.

Güftî, Şarkdandır zemîn-i mevlûdi/Âlemün rind ü tâze- peymûdi. Kâşif Yılmaz (hzl). (2001). *Güftî ve Teşri'fâtü's-Şu'arâsı*. AKM Yay. 155-156.

Seyrek-zâde Mehmed Âsım, "Hâcegândan Malatyalı Âli Efendidür"; Seyrek-zâde Mehmed Âsım. *Zeyli Zübde'ti'l-Eş'âr*. İstanbul Üniversitesi Ktb. Ty. No: 1711:8a

Ârif Hikmet "Hâcegândan Malatyalı Âli Efendidür." Sadık Erdem (hzl). (2014). *Arif Hikmet Tezkire-i Şu'ara İnceleme-Çevri-İndeksli Tıpkıbasım*. Ankara: TTK Yay. 97.

² Ali Aktan, Abdülkadir Yuvalı ve Mustafa Keskin (hzl). (1996). *Mehmed Süreyya Sicillî Osmanî Yahud Tezkire-i Meşâhir-i Osmaniyye*. İstanbul: Sebil Yay. 551.

Şiirlerinde, bulunduğu görevler esnasında sık sık azledildiği ve derbeder bir hayat yaşamak zorunda kaldığı anlaşılan Şehrî, naat türündeki kasidelerinin birinde (K-3) hayattan yeterince murat alamadığını, otuz yılını boş yere geçirdiğini, bundan dolayı Hz. Peygamber'den şefaata beklediğini belirtmektedir:

Benem o 'âsi ki sî-sâl 'ömrümi itdüm
Tarîk-i ma'siyet-i dûzah-intihâde gubâr (K-3/51)

...
Hemîşe tâ dil-i zulmet- sirâçe-i Şehrî
Bahâr-ı na'tun ile ola gülşen-i envâr (K-3/58)

Divandaki kasidelerin birinde (K-11) ise Şehrî'nin dirlik sahibi olduğu, açıklamadığı bir nedenden dolayı bunun elinden alındığı ve bu yüzden oldukça sıkıntılı günler geçirdiği anlaşılmaktadır.

Şehrî'nin "hayattan yeterince zevk alamama, bahtsızlık, feleğin türlü cefasına maruz kalma" gibi temaları çok sık bir şekilde dile getirmesinin arka planında, başından geçen önemli olayların etkisinin olduğu bir gerçektir. Hemen hiçbir tezkirede ve kaynakta yer almayan bir bilgiyi yukarıdaki tespitlerin delili olarak burada zikretmekte fayda vardır. Şehrî'nin çağdaşı ve aynı zamanda çok genç yaşta vefat etmiş olan Fehîm, bir kıtasında, Şehrî'nin hayatıyla ilgili önemli bilgiler verir. Söz konusu kıtada, Şehrî'nin oğlunu kaybetmesinden dolayı çok büyük bir üzüntü duyduğu, henüz bu olayın acısı geçmeden evinin soyulduğu, üstündeki elbisesinden başka bir şeyinin kalmadığı anlatılmaktadır:

- 1 Hiyel-i çarh-ı dîn-ı şu'bede-bâz
Ki odur Yûsuf'ı iden çâhî
- 2 Şehrî-i nâ-murâda gör n'itdi
Yiridür yaksa 'âlemi âhî
- 3 Nâgehân fevt oldı mahdûmı
Bu yeterken kazâ-yı nâgehânî
- 4 Cümle esbâbın itdiler sirkat
Bir iki hâne-düzd güm-râhî
- 5 Bârekallâh zihî riyâzet ü zühd
Oldı tecrîd mülkinüñ şâhî
- 6 Kaldı bir hırka içre 'uryân-ten
Tâs-bâzâne cân-ı âgâhî
- 7 Eyleyüp cübbe câme-i feleki
Hem idüp tâs-ı mihr ile mâhî³

³ Tahir Üzgör (1991). *Fehîm-i Kadîm, Hayatı, Sanatı, Divan'ı ve Metnin Bugünkü Türkçesi*. Ankara: AKM Yay. 286-87.

Oğlunun ölümüyle ilgili olarak, yukarıdaki kıtanın dışında bir başka bilgi de divanındaki bir şiirde geçmektedir. Bazı divan nüshalarında kıta, bazı nüshalarda ise tarih olarak yer alan bu şiir/mersiye'nin H.1064-M. 1653 tarihinde vefat eden oğlu Abdurrahman Çelebi için yazıldığı anlaşılmaktadır.⁴ Bu arada yeri geldiği için Şehrî'nin, Abdurrahman Çelebi'den başka, bir kıtada (Kt-3) zikredilen İsmail adında bir oğlunun daha olduğunu belirtmek gerekir.

Şehrî'nin şiirlerinden anlaşıldığı kadarıyla bulunduğu görevler gereği o günkü Osmanlı coğrafyasının birçok köşesini gezmiş, bu bağlamda örneğin Manastır üzerine söylenmiş bir methiyeden Manastır'da, "Haleb'ün" redifli gazelden de Halep'te ve Şam'la ilgili şiirlerinden de Şam'da bulunduğunu söylemek mümkündür:

Şehrî tahsîn iderüm bu gazel-i bî-bedele
Virse gönlümce nazîre şu'arâsı Haleb'ün (G-86)

86 nolu gazeli meydana beyitlerde dile getirilen duygu ve düşüncelerden anlaşıldığı üzere, Şehrî, Halep'i çok sevmiştir. Halep'in yolları, binaları, bağları, bahçeleri, havası ve güzelleri karşısında kendinden geçen Şehrî, benzer duyguları aşağıdaki beyitte de dile getirmiş ve Şam'ın Cennet-i a'lâ'dan bile güzel olduğunu ifade etmiştir:

Eylerüm Şehrî tenezzül dūzah-ı ednâya ben
Benzemezse Şâm'a girmem cennet-i a'lâya ben (Mat-6)

H.1071-M. 1660 yılında vefat eden Şehrî'nin ölüm tarihi ile ilgili olarak şairden bahseden birçok kaynakta aşağıdaki tarih mısraının zikredildiği görülmüştür:

Âh Şehrî göçdi bezm-i cennete

Şehrî, klasik Türk edebiyatında Fuzûlî'den sonra yetişen divan şairleri içinde ıstıraplı sık bir şekilde terennüm eden Nâilî, Fehîm ve Neşâtî gibi şairlerden biri olarak kabul edilebilir. Fakat Fuzûlî'deki ıstırap daha çok mistik duyularla ilgilidir. Şair bu ıstırapla kendisini teslim etmiştir. Fehîm, Nâilî, Şehrî ve Vecdî gibi şairler ise, daha çok yaşadıkları hayattan gelen ıstırapları terennüm etmişlerdir. Onların kişiliklerinde önceleri Urî'de görülen, daha sonraları muasırları Vecdî ve Nef'î'den başlayarak Namık Kemâl'de en bariz şekilde tezahür eden ıstırap içinde boynunu dik tutan gururlu bir tutum vardır.⁵ Şehrî'nin başta gazelleri olmak üzere, kaside ve musammatlarında bu tür bir ıstırapın havasını farklı boyutlarda hissetmek mümkündür. Şairi böylesine derin bir ıstırap havasına götüren, zamandan, felekten ve ortamdan şikâyet etmesine neden olan birçok neden bulunmaktadır.

Aşağıda sıralanacak nedenler, aynı zamanda şairin karamsar hatta bir yönüyle nihilist bile sayılabilecek bir dünya görüşünü kişiliğinde barındıran mizacının

⁴ Ali Nihad Tarlan; "Şehrî" adlı makalesinde Abdurrahman Çelebi'yi Mehmed Çelebi olarak zikretmektedir.

⁴ Ali Nihad Tarlan (1948). "Şehrî". *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*. II (3-4): 224.

⁵ Vasfi Mahir Kocatürk (1970). *Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Edebiyat Yay. 445.

şekillenmesinde de birinci derecede rol oynamışlardır. Bu nedenlerin bazıları şairin sosyal çevresinden, bazıları aile çevresinden ve bazıları da temsilcisi olmaya çalıştığı edebî üsluptan kaynaklanmaktadır. Şairin içinde yaşadığı dönemde bizzat şahit olduğu, devletin ve toplumun hemen her kesiminde kendisini hissettirmeye başlayan sosyal hayattaki çözümler ve çürüme, ekonomik ve askerî alanlardaki kötü gidiş sosyal çevrenin şair üzerindeki etkisidir. Oğlunun ölümü, evinin soyulması ve rahat ve huzur içinde bir hayat sürebileceği imkânlardan yoksun olması gibi hususlar içinde bulunduğu sosyal çevresinden kaynaklanmıştır. Şehrî'nin kişiliğini etkileyen üçüncü ve son husus, dönemin çoğu şairi gibi Şehrî'yi de etkisi altına alan ve temel konularından biri ıstırap olan Sebki-Hindî'dir. Bütün bu olumsuz gelişmeler veya durumlar bir araya geldiğinde ortaya pesimist bir insan ruhunu yansıtan tablo çıkmaktadır. Bu tablo, aynı zamanda şairin neden yeis ve ıstırap dolu karamsar temalar içeren şiirler dile getirdiği sorusunu da cevaplamaktadır.

İbrahim Kutluk, Nâilî'nin edebî kişiliğini anlatırken, onun böylesine büyük bir şair olmasını, başından geçen üzücü olaylara ve çektiği sıkıntıların çok büyük bir rol oynadığına bağlar. Ayrıca “şair bu acıları yaşadığı için şükretmeliyiz” der.⁶ Nâilî için dile getirilen görüşler bir bakıma Şehrî için de geçerlidir. Bu nedenle Şehrî'yi Şehrî yapan özellikleri, Nâilî ve Fehîm gibi benzer acıları tatması, bu acıları yüreğinin derinliklerinde devamlı olarak hissetmesi ve bunlarla belli bir olgunluğa kavuşmuş olmasında aramak gerekir.

Şehrî'nin gazellerinin mahlas beyitlerine bakıldığında kendisini nasıl tanımladığını görmek mümkündür: Şehrî-i bî-edep, Şehrî-i derdmend, Şehrî-i efgende, Şehrî-i gam-hâr, Şehrî-i güneşkâr, Şehrî-i hûnîn-ciger, Şehrî-i magbûn, Şehrî-i nâ-kâm, Şehrî-i nâ-murâd, Şehrî-i rûsvâ, Şehrî-i zâr, Şehrî-i zehr-âb-ı gam-nûş, dil-i âvâre-i Şehrî, dil-i zulmet-serâce-i Şehrî, şivenger-i Şehrî, mezâk-ı Şehrî-i hâne-harâb, Şehrî-i elem, Şehrî-i rûsvâ-mest vs.

Yukarıdaki tamlamalarda görüldüğü gibi, şair kendisini çoğunlukla olumsuz bir ifade ile anlatmaya çalışmıştır. Dile getirilen ifadeler, sadece kendisi için değil aynı zamanda dış dünya ve diğer insanlar için de geçerlidir. Bir beyitte çektiği sıkıntıların ve felekten yeterince murat alamamanın verdiği üzüntüyle bu dünyaya geldiğine pişman olduğunu belirtir:

Gelüp bu karye-i imkâna Şehrî olduğuma
Be- hakk-ı şân-ı hürriyet dahı peşimânâm (G-93/8)

Aşağıya alınan beyitte geçici zevklerin onu tatmin edemeyeceğini çok güzel benzetmelerle dile getiren şair, şöyle der: “Ey Şehrî bana gül bahçesini teklif etme. Bülbülün on günlük, geçici, nağmeleri benim gönlümü açmaz, eğlendirmez.”

Teklîf-i gülşen itme bana Şehrî gönlümü
İtmez şigüfte nagme-i deh-rûz-ı andelîb (G-10/5)

⁶ İbrahim Kutluk (1964). *Nâilî-i Kadîm'in Sanat ve Kişiliği*. TDAY Belleten. Ankara.. 273.

Bir başka beyitte de yine zamandan şikâyet eder ve “Ey Şehrî, zaman bizim kadrimizi, kıymetimizi bilmezse ne çıkar, bunda şaşılacak bir durum yoktur. Çünkü biz bu dünyaya gelince dünyanın anlayış gözü kör oldu, “der.

Kadrimiz Şehrî n’ola fehm eylemezse rûzgâr
Biz gelince dehre oldı dide-i iz’âmî kûr (G-36/5)

Şehrî Divanı’nda zamandan, felekten şikâyet içeren beyitler çok olsa bile bunların yanında hayattan umudunu yitirmeyen ve hayata sıkı sıkı sarılmaya çalışan bir insan tipini çizen beyitler de bulunmaktadır. Şehrî maruz kaldığı bütün olumsuzluklara rağmen talihin bir gün kendisine de güleceğine inanmaktadır. Gürcü Mehmed Paşa için yazdığı anlaşılabilir müzeyyel gazelinde bu duygularını şöyle dile getirmiştir:

Şikâyet eyleme ey Şehrî tîre bahtından
Senün de şem’-i murâdını bir yakar bulunur (G-34/4)

Sonuç olarak Şehrî’nin hayatı ve dünya görüşü ile ilgili olarak buraya kadar verilen bilgiler neticesinde iki farklı Şehrî tipi ile karşı karşıya olduğumuzu söyleyebiliriz: İlki zamanın, feleğin, sosyal şartların kötü gitmesi sonucunda ruh dünyası oldukça bozulan ve bunu fırsat düşüktüğe dile getiren Şehrî, ikincisi ise çeşitli sıkıntı ve acılarla dolu bir hayatı yaşamasına rağmen, yine de bir takım güzellikleri bünyesinde barındırdığına inandığı dünyadan bir parça da olsa zevk almaya çalışan Şehrî. Divanın çoğu yerinde bu iki farklı tipi bazen tek, bazen de bir arada görmek mümkündür.

I.2. Sanatı

Şehrî’nin sanatı ile ilgili olarak dönemin tezkirelerinde ve tamamen kendi hayat ve sanatı hakkında bilgiler içeren iki makalede övgü dolu sözler bulunmaktadır. Bu övgüler içinde en dikkate değer olanı, onun yeni bir üsluba sahip olmasıyla ilgilidir.

XVII. yüzyılın önde gelen tezkirecilerinden Rızâ, tezkiresinde Şehrî’nin yeni bir tarzda şiirler söylediğini ve hayallerinin de çok yeni olduğunu belirtir.⁷ Yazdığı manzum tezkire ile şöhret bulan Güftî ise, Anadolu’da çok sayıda şair yetiştiğini, bunlar içinde yeni şeyler söyleyebilenlerin sayısının az olduğunu ve bu az sayıdaki şairlerden birinin de Şehrî olduğunu şöyle dile getirir:

İki üçdür bu fırka içre temâm
Rûm’da tâze-gûy-ı hoş-erkâm

Bunda ser-maşk-ı levha- ta’dâd
Evvelâ biri Tarzî-i üstâd

Mülk-i Rûm’un herif-i hubîn mihri
Sâniyen merd- nüktedür Şehrî⁸

⁷ Gencay Zavotçu (hızl). (2009). *Zehr-i Mâr-Zâde Seyyid Mehmed Rızâ Tezkire-i Rızâ*. (<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10746,metinpdf.pdf?0:22.11.2017>) [Erişim Tarihi: 22.11. 2017]. 181.

⁸ Kâşif Yılmaz (hızl). (2001). *Güftî ve Teşrifâtü’ş-Şu’arâsı*, Ankara: AKM Yay.155-156.

Meşhur Mevlevî şairi Yusuf Dede, Şehrî'nin divanına yazdığı takrizde Şehrî'nin sanatını ve şiir kabiliyetini över. Bu bağlamda Şehrî'yi Tâlib ve Urfî gibi aynı zamanda Sebki Hindî'nin de en önde gelen temsilcileri olan şairlerle kıyaslar ve adları anılan bu şairlerin onunla boy ölçüşemeyeceğini belirtir. Ayrıca yerinde bir tespit yaparak Şehrî-i zâr (inleyen Şehrî) der ve Şehrî'nin en belirgin özelliğine atıfta bulunur.

Şehrî'nin hayatı ve edebî kişiliğiyle ilgili olarak XX. yüzyılda yapılmış ilk ciddi çalışma Fuad Köprülü'ye aittir. Köprülü bu makalesinde genel bir değerlendirme yaptıktan sonra “Yahyâ, Fehîm ve Nefî gibi üstadlar arasında mevki tutmasa bile, edebiyat tarihimizde bilhassa Sâib-i İsfahânî'nin başlıca mu'akkibleri arasında Şehrî'yi de unutmamaya mecburuz” diyerek Şehrî'nin dikkate değer bir şair olduğuna işaret eder.⁹ Köprülü aynı makalesinde Şehrî'nin şiirleri ile ilgili olarak yaptığı değerlendirmelerde ise “Kasidelerinde biraz Urfî ve Nevâyî, gazellerinde daha fazla Sâib'i taklid etmiştir. Bu gazeller arasında o devr modasına tebe'an Sâib ve Urfî'ye nazire olarak yazılmış Farisî parçalar da vardır.” diyerek Şehrî divanındaki dört Farsça gazele bu açıdan dikkat çeker.

Şehrî'nin edebî kişiliğiyle ilgili görüş bildirenlerden araştırmacılardan bir diğeri Ali Nihad Tarlan'dır. Tarlan, daha çok şairin hayal gücündeki zenginliğe ve zincirleme sıfat tamlamalarını kullanmakta gösterdiği başarıya dikkat çeker. Yazara göre Şehrî, bu özellikleriyle Nâilî, Fehîm, İsmetî, Neşâtî, Riyâzî ve Sâimî gibi devrinin önde gelen şairlerinden çok ileridedir.¹⁰

I. 2. 1. Kendi Şiiri Hakkındaki Görüşleri

Divan şairi, kendi şiiri hakkında yapacağı eleştiriyi, Divan şiirinin biçim anlayışına uygun olarak çoğunlukla birbirinden ayrı yerlerde ve birbirinden bağımsız beyitler içerisinde ortaya koyar. Şair şiirine ve şairliğine ait düşünce, anlayış ve değerlendirmelerini, güzellik unsurlarıyla karıştırır; birincisini anlatabilmek için ikincisi etrafında oluşmuş her türlü tasavvur, hayal ve ifade imkânlarından yararlanır. Bu çerçevede Divan şairi eleştirisini en çok mesnevi, kaside ve özellikle gazelde yapmıştır.¹¹ Şehrî'nin şiirleri bu çerçevede değerlendirildiği zaman benzer bir durumla karşılaşılır. Yani o da kaside ve özellikle gazellerinin bazı beyitlerinde, en çok da mahlas beyitlerinde kendi şiiri ile ilgili görüşlerini ortaya koymuştur.

Şehrî'ye göre, bir şiirin şiir olabilmesi için ya sihirli ya da mucizevî bir özellik taşıması; insanları etkileyebilmesi için ciğer yakıcı, renkli anlamlar içermesi, yepyeni ve insanların aklını başından alabilecek bir özellikte olması gerekmektedir. Şehrî'ye göre bir şiir renkli anlamlar içermelidir. Bu özellik aslında her iyi şiir için aranan bir özelliktir. Bununla ilgili olarak aşağıdaki beyitte “benim divitim Hıristiyanların mucizevî küpüdür ki onun ucundan renkli manalar akar” der.

⁹ M.Fuad Köprülü. (1923). “Şehrî”. *İstanbul. Yeni Mecmua*. (4): 115.

¹⁰ Ali Nihad Tarlan (1948). “Şehrî”. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*. II (3-4): 226

¹¹ Harun Tolasa (1982). “Divan Şairlerinin Kendi Şiirleri Üzerine Düşünce ve Değerlendirmeleri”. *Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* (1): 45.

Devâtum ol hum-ı i'câz-ı 'İsevîdür kim
Revân nevk-i kalemden ma'ânî-i rengîn (K-1/3)

Şehrî'ye göre bir şiirin etkili olabilmesi için içten, yepyeni ve yürekten söylenmesi gerekmektedir. Eğer şiir bu tarzda söylenirse insanlar üzerinde etkili olabilir. Şair bu durumu bir beytinde şöyle dile getirmiştir: “Şehrî, sen bu yepyeni, içten gelen samimi şiirlerinle, Acem şairlerinin kıskançlığını artıran ve Anadolu şairlerinin de kendine güvenmesini, bir bakıma nazlanmasını sağlayan kişisin.”

Bu nev-be-nev -eş'âr-ı gülû-sûz ile Şehrî
Naziş-dih-i Rûm u hased-efrûz-ı 'Acemsin (G-108/5)

Şehrî, bir şiirin etkili olması için sıradan özelliklerin dışında insanları büyüleyen bir başka ifadeyle mucizevî özelliklerle donanmış olması gerektiğine inanır. Aşağıdaki beyitte bu konuyla ilişkili olarak şöyle der: “Sıradan şiirler gönül sahiplerine hiç tesir etmez. Tesir edebilmesi için Şehrî'nin sözleri gibi ya sihirli ya da mucize kabilinden bir nitelik taşımalıdır.”

Değme söz şimdi eser eylemez erbâb-ı dile
Güfte-i Şehrî gibi sihr gerek yâ i'câz (G-60/5)

Şehrî'nin üzerinde durduğu bir başka konu da şiir tarzıdır. Şair bunu, genellikle gazellerinde birer kısa tavsif halinde görülen, beyit muhtevasının nasıl bir duygu ve düşünce içerisinde işlendiğini, beytlere duygu ve düşünce olarak ne gibi bir havanın hâkim olduğunu ifade eden tanıtımlar şeklinde ortaya kor. Bu bağlamda şair, kendisini “Şehrî-i mu'ciz-beyân, Şehrî-i rengîn-edâ, âteşîn-cevâb, âfitâb-ı suhan-mîr, mâlik-i genc-i dil-fakîr, hezâr-ı tâze-nevâ-yı çemensitân-ı dil” diyerek daha çok yeni tarzda bir şeyler söyleyen kişi olarak nitelemiştir.

Şehrî, kendisini öncelikle “şâ'ir-i nev-nutk” (yeni şeyler söyleyen) olarak nitelemektedir. Şair, sahip olduğu bu özelliğinden güç alarak, aynı zamanda hocası olan Nef'î'nin bile sanatını takdir edeceğini dile getirir:

Medh-i zâtında ben ol şâ'ir-i nev-nutkam ki
Görse tâzeterî-i şî'rümi Nef'î-i zâ'im

Bikr-i endîşesin âgûş-ı beyânından alup
Şerm ile dâye-i ilhâma iderdi teslîm (K-7/22-23)

Şehrî'nin şiirlerinin dikkate değer bir özelliği de yürek yakıcı olmasıdır. Bu özelliği sık sık dile getiren şairin şiirlerini yürek yakıcı olarak nitelemesinin arka planında yaşamak zorunda olduğu acı olayların olduğunu ileri sürmek mümkündür. Örneğin aşağıdaki beyitte, “Sakın, sakın! Şehrî'nin alevli nefesinden uzak dur. Ki o hanesi harap olan/Şehrî, şiiri gibi ateştir.” diyerek şiirlerinin âteşli olduğuna dikkat çeker:

Hazer hazer nefes-i şu'lenâk-i Şehrîden
Ki şî'ri gibi o hâne-harâb âteşdür (G-24/5)

I.2.2. Kendisini Diğer Şairlerle Kıyaslaması ve Onlar Hakkındaki Görüşleri

Şehrî'nin kendi sanatının ve şiirlerinin değerini ortaya koymaya çalışırken devrin önde gelen şairleriyle bir mukayeseye gittiği, bu noktada İran ve Anadolu sahası şairlerinin önde gelenlerini muhatap aldığı görülür. “Şairlerimizin kendilerini tanıtır ve değerlendirirken en çok başvurdukları bir yol da, çağın edebiyat kültürü ve değer sistemi içerisinde sivrilmiş, üstatlığı tartışılmaz hale gelmiş isimler üzerinde olur. Çağın ortak edebî kültür ve değer sisteminin bir bakıma doğal ve zorunlu bir sonucu olarak bu isimlerin başında bazı İran ve Arap şairleri gelir. Aynı anlayış ve çerçevede buna daha önce yaşamış Türk şairleri de katılır. Amaç şairin, sözü edilen o üstât tarzında veya değerinde eserler verdiği, hatta onu geçtiği düşünce ve iddiasındadır. Bu bir bakıma şairin izlediği yol ve vermek istediği değer açısından bir tercih de sayılabilir.”¹² Aşağıda Şehrî'nin de bu yolu takip ettiği ve az çok kendi sanat anlayışı doğrultusunda bir takım mesajlar verdiği görülecektir.

Şehrî'nin İran şairleriyle ilgili olarak yaptığı kıyaslamalarda iki farklı görüşe sahip olduğu görülür. Bunlardan birincisi, aynı zamanda kendisinin de takipçisi ve temsilcisi durumunda olduğu Sebk-i Hindî'nin kurucusu veya temsilcisi durumunda olan şairlere karşı takındığı beğeni ve takdir dolu söylem; ikincisi de klasik tarzda şiirler yazan ve bir bakıma gelenekçi diye tanımlayabileceğimiz şairlere karşı, takındığı eleştirel söylem. Ali Nihad Tarlan, Şehrî'nin bu kıyaslamaları yaparken herhangi bir sanat (özellikle tevriye) yapma endişesi taşımadığını belirtmektedir.¹³

Şehrî, Sebk-i Hindî'nin önde gelen temsilcileri olan ‘Urfî ve Sâib’in şiirlerini yakından tanıdığını ve edebî kişiliklerine de saygı ve sempati duyduğunu birkaç beyitte dile getirmiştir:

Sühan-ı derdnâk-i ‘Urfîden
Şehrî her-vechle habîr benem (G-100/8)

Sad âferîn gazel-i Rûmiyânuna Sâib
Ki virdi Şehrî dü-sad şevk ile cevâb sana (G-3/5)

Bu şairlerin yanında şiirlerini beğenmediği ve eleştirdiği (klasik devir şairleri olarak tanımlanan) Enverî, Selîm, Senâyî, Hakânî, Hüsrev ve Zâhir gibi sanatçılar da bulunmaktadır. Şehrî söz konusu şairlerle kendini kıyaslar ve kendini onlardan üstün görür:

Şi‘r-i nâhun beden-zen olmayıcak
Tutalum Hüsrev ü Zâhir benem (G-100/9)

Mâh-tâb ise Enverî sözde
Âfitâb-ı sühan-mîr benem (G-100/10)

¹² Harun Tolasa (1982). “Divan Şairlerinin Kendi Şiirleri Üzerine Düşünce ve Değerlendirmeleri”. *Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* (1): 45.

¹³ Ali Nihad Tarlan (1948). “Şehrî”. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*. II (3-4): 225.

Şehrî, İranlı ve Hintli şairlerin yanı sıra, sanatını ve şiirlerini aynı zamanda hocası da olan Nef'î'ninkilerle de kıyaslar ve beyt-i merhûn olan iki beytinde bu konudaki düşüncelerini şöyle dile getirir: “Kendini övme konusunda ben yeni şeyler söyleyen şairim. Benim şiirlerimin en yenisini, tazesini zemet sahibi Nef'î görse, şimdiye kadar hiç söylenmemiş, dile getirilmemiş düşünceyi söz kucağından alarak mahcup bir şekilde ilham dadısına teslim ederdi.”

Medh-i zâtında ben ol şâ'ir-i nev-nutkam ki
Görse mu'cizterî-i şî'rümi Nef'î-i zâ'im

Bıkr-i endîşesin âgûş-ı beyânından alup
Şerm ile dâye-i ilhâma iderdi teslîm (K-7/22-23)

Şehrî, Osmanlı şairleri içinde kendisi gibi yeni tarzda şiirler yazan şair olarak sadece Fehîm'i görür ve bu vesileyle iki gazelinde onun adını anar. Bu gazellerin birinde “Benim yeni tarzda söylediğim şiirlerime İstanbul'da sadece Fehîm cevap verebilmiştir ancak; artık o da yoktur.” der.

Şehrî el-hâsıl Fehîm idi o da oldı 'adîm
Tâze-gûyân-ı Sitanbul'da benümle hem-cevâb (G-12/5)

I.3. Eseri

Şehrî'nin bilinen tek eseri divanıdır. Yaptığımız araştırmalara göre, eserin biri yurt dışında (Edgar Blochet, Fransa, Paris, Bibliotheque Nationale) olmak üzere toplam 27 yazma nüshası bulunmaktadır. Düzenli bir divanda olması gereken yapı Şehrî Divanı için de söz konusudur. Fakat bazı nüshalarda bu yapının dışına çıkıldığı ve müstensihlerin şahsi tasarrufları sonucunda özellikle musammatların, tarihlerin ve kıtaların sıralanışında farklılıklar olduğu göze çarpmaktadır. Şehrî Divanı, 9 kaside, 2 kıt'a-ı kebîre, 1 terkîb-bend, 1 tercî'-bend, dördü Farsça 137 gazel, üçü kıt'a-ı kebîre olan 12 kıt'a, 10 tarih, 16 rubâî, 10 müfred, 1 mütezâd rubâî ve 1 mesnevi'den müteşekkildir. Ayrıca bazı nüshalarda Mevlevî şairi Yusuf Dede'nin divana yazdığı takrîz de bulunmaktadır. Şehrî Divanı'ndaki dokuz kasidenin beşi naat, dördü de methiye türündedir. Aşağıdaki tabloda kasidelerin türleri ve beyit sayıları verilmiştir:

Tablo 1. İçeriklerine ve beyit sayılarına göre kasideler

Kasideler	İçerikleri	Beyit sayıları
1. kaside	Naat	46
2. kaside	Naat	46
3. kaside	Naat	59
4. kaside	Naat	34
5. kaside	Naat	108
6. kaside	Methiye	30
7. kaside	Methiye	35
8. kaside	Methiye	42
9. kaside	Methiye	13

Şehrî'nin biri tercî-bent, diğeri de terkîb-bent şeklinde olmak üzere iki musammatı vardır. Tercî- bendin konusu da naattır. Tercî-bent gibi beş bent ve dokuzar beyitten oluşan terkîb-bent ise, tamamen âşıkâne bir söylemle dile getirilmiştir. Şairin âşıkâne gazellerinde dile getirdiği duygu ve düşüncelerin bir benzerini bu bentteki beyitlerde de görmemiz mümkündür.

Bir kaç nüshada bulunan ve mesnevi nazım şekliyle yazılmış olan manzum nâme/mektuplar, Velî Ağa adındaki memduhu için söylenmiştir. Mektupların biri 18 diğeri de 22 beyitten oluşmuştur. Birinci mektupta, yazılan mektubun nasıl bir mektup olduğu, ne gibi özellikler taşıdığı veya taşıması gerektiği, ikinci mektupta ise bu mektubun kimin için yazıldığı üzerinde durulmuştur.

Şehrî Divanı'nda 134'ü Türkçe ve 4'ü de Farsça olmak üzere 138 gazel vardır. Beyit sayıları incelendiğinde, bu gazellerin Sebki Hindî'nin bir özelliği olarak, genellikle beş beyitten oluştuğu görülür:

Tablo 2. Beyit sayılarının kullanım sıklıklarına göre gazeller

Beyit sayısı	Gazel sayısı
4	2
5	107
6	14
7	8
8	3
9	1
10	1
12	1

Yukarıdaki tabloda da görüleceği gibi, şair Türkçe 133 gazelin 107'sinde beş beyti, 14'ünde 6 beyti ve 8'inde de 7 beyti tercih etmiştir. Geri kalan gazelerde bu sayılar gittikçe düşmektedir. Şehrî'nin gazellerinin birçoğu müreddef gazel (redifli gazel)dir. Bu bağlamda 133 Türkçe gazelin 85 tanesi rediflerden oluşmuştur. Şehrî'nin gazellerinin dördü müzeyyel gazel niteliğindedir. Bu müzeyyel gazellerden üçü Şeyhülislâm Yahya (52. 60. ve 104. gazeller) için, biri de Gürcü Mehmed Paşa (34.gazel) içindir.

Şehrî Divanı'nda toplam 10 tarih kıtası bulunmaktadır. Söz konusu tarihlerden biri gazel, diğerleri de kıta nazım şekliyle söylenmiştir. Tarihler kronolojik olarak 1032-1064 seneleri arasındadır. Fuad Köprülü, şairin tarihleri içinde en çok Bağdat'ın fethi ve Sultan İbrahim'in cülusu için söylenenleri beğendiğini belirtmiştir.¹⁴ Divandaki tarihlerden ikisi, Kethüda Seyyid Mustafa Bey'in ve Seyyid Muhammed adlı kişilerin evlilikleriyle ilgilidir. Diğer tarihler de Bağdat'ın Fethi, Sultan IV. Murad'ın vefatı ve Sultan İbrahim'in tahta çıkışı, Revan kalesi muhafızı Emîr Gûne Oğlu Tahmasb Kulu Hân'ın öldürülüşü, Muhammed Emîr adlı bir kişinin Ağa olmasıyla ilgilidir. Geri kalan üç tarih de Muhammed Ağa, Şerif Paşa ve Gümrük Emîni Ahmed Ağa'nın yaptırdıkları konaklarla ilgilidir. Tarihlerin sonuncusu hakkında herhangi bir bilgi bulamadığımız Feyzî adlı kişinin vefatı üzerine yazılmıştır.

¹⁴ M.Fuad Köprülü. (1923). "Şehrî". *İstanbul. Yeni Mecmua.* (4): 115.

II. BÖLÜM ŞEHRÎ DİVANI'NIN NÜSHALARI, METİN TENKİDİ VE METNİN İMLÂSİ HAKKINDA

II.1. Yazma Nüshalar ve Tenkitli Metni Hakkında

Şehrî Divanı'nın biri Fransa Bibliothèqeu Nationale'de olmak üzere 26'sı da Türkiye'deki çeşitli kütüphanelerde toplam 27 nüshası tespit ve temin edilmiştir. Temin edilen nüshalar içinde müellif hattı nüsha bulunmamaktadır. Söz konusu nüshaların tavsifleri İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu'ndaki düzene göre yapılmıştır. Divan nüshalarının muhtevalarının tespiti amacıyla yapılan tablolarda, aynı kütüphaneye kayıtlı nüshalar birlikte verilerek nüshaların daha derli toplu görülmesi amaçlanmıştır. Bütün nüshalar tek tek taranarak nazım şekillerine göre muhteva tespiti yapılmış ve her bir nüsha buldukları kütüphane ve bölüme göre sembolleştirilerek tablo haline getirilmiştir. Daha sonra müstensih tarihleri, muhtevaları, vezinleri, anlamları ve en sağlıklı şekilde istinsah edilmiş olanları dikkate alınarak 7 nüsha tespit edildi ve nüshalar üzerinde tenkitli metin gerçekleştirildi. Bunların dışında kalan ve metnin kuruluşuna esas alınan nüshalarla yakın akrabalık özelliği gösteren nüshalar kontrolde başvuru olan nüshalar olarak; yukarıdaki nüshaların dışında kalan ve kaside, gazel ve diğer nazım şekilleri açısından eksik olan nüshalar muhteva tespitinde başvuru olan nüshalar başlığı altında değerlendirilmiştir. Örnek olması açısından buraya sadece en hacimli nüsha ile ilgili tavsifler alınmıştır:

Dîvân-ı Şehrî. Hacı Mahmud Efendi. (Süleymaniye Ktb.) No:3707 (SHM)

Divanda 5 naat, Gürcü Mehmed Paşa için 3 kaside, birer terkîb- bent ve tercî'- bent, 133 gazel, 15 rubâî, 1 müstezad, 4 kıt'a, 9 tarih ,10 matla' ve 2 tane de manzum mektup vardır.

İstinsah tarihi	:-
İstinsah kaydı	:-
Müstensih	:-
Kitap ölçüsü	:202x111-151x65
Yaprak sayısı	:42
Satır	: 21
Yazı	:Tal'ik, 1 ve 17.yaprak
Bk ve cl	:Yaldız
Kâğıt	:Abadi taklidi
Cilt	:Arkası meşin, üstü mor kağıt kaplı.
Baş	:Şehrî sebab-i hilkatüni derrâk ol Endîşe-i dünyâ-yı denîden pâk ol
Son	:Nice Feryâd itmeyem Şehrî gibi subh u mesâ Ah bir vâlâ-himem- mahdûmdan oldum cüdâ

18. yaprak der kenarında Şirazlı Hafız'ın Elâ yâ eyyühe's-sâki gazeline 1 nazire ile 16. yaprak der kenarında bir müstezâd gazel bulunmaktadır. Fakat bu müstezâd gazel Safâyî

tezkiresindeki bilgilere göre asıl adı Mustafa olan Antakyalı Şehrî'ye aittir.¹⁵ Başta vakıf mührü vardır.

Hacı Mahmud Efendi (Süleymaniye Ktb.) No:3707 (SHM) nüshası, eldeki mevcut nüshaların en hacimli ve en sağlam olanıdır. Nüsha, kasideler, kıt'a-ı kebire, musammatlar, mesnevi nazım şeklindeki manzum mektuplar, gazeller, rubâîler, rubâî müstezâd, kıt'alar, matla'lar ve tarihler şeklinde düzenlenmiştir.

Tenkitletli metin oluşturulurken her bir nazım şekli o nazım şeklinin baş harfiyle (Örneğin kasideler K-1, K-2) gösterilmiş ve metin klasik divan tertibine göre düzenlenmiştir. Bu arada nazım şekli olarak kıt'a-ı kebire, fakat muhteva olarak da methiye özelliği gösteren şiirler muhtevaları dikkate alınarak kasideler içinde değerlendirilmiştir.

Tenkitletli metnin kuruluşunda tespit edilen farklılıklar ise önce nazım şeklini gösteren sembol K, sonra kaç numaralı metin olduğu K-1 ve daha sonra da bu şiirlerin 7 yazma nüshadaki varak numaraları (K-1 TR2 (60b)) şeklinde gösterilmiş, künye tespitinden sonra hangi beyitte farklılık varsa o beytin mısraının numarasını "Xa" şeklinde verilmiştir. Daha sonra metne alınan varyant yazılmış ve ":" işareti konulmuştur. En sonda da farklı varyantlar yazılmış ve hangi nüshada yer alıyorsa o nüshanın sembolleri yazılmıştır. Bu arada aynı varyantla ilgili olarak birden fazla farklılık olduğunda bunlar arasına "/" işareti koyulmuş ve benzer şekilde aynı mısrada birden fazla varyant ve buna bağlı farklılıklar olduğunda ise varyantlar arasına "/" işareti konulmuştur.

II. 2. Metnin İmlâsı ile İlgili Hususlar

1. Eski Türk Edebiyatına ait metinlerden 17. yüzyıl sonuna kadar olanların imlâsında; Eski Anadolu Türkçesi dil özelliklerinin bu yüzyıl sonuna kadar devam etmiş olabileceği yaygın görüşünden hareketle, metnin kuruluşunda Eski Anadolu Türkçesi imlâ özelliklerine, Arapça ve Farsça ön ve son eklerin yazımında ise İsmail Ünver'in ilgili makalesinde ortaya koyduğu görüşlere uyulmuştur.¹⁶

2. Arapça, Farsça ön ekler ve edatlar (bî, be-)kendilerinden sonra gelen kelimedenden (-) ile ayrı yazılmıştır:

bî-dilân (G-18/3); be-hayât (K-5/41); be-felek (K-5/43)

3. Farsça kelimelerde sona gelen yapım ekleri kelimeye bitişik yazılmıştır:

hayretter (G-16/5); talebânveş (G-19/5); şu'lenâk (G-24/5)

¹⁵ Pervin Çapan (hızl). (2005). *Tezkire-i Safayî (Nuhbetü'l-Asâr min Feva'idi'l-Eş'ar) İnceleme –Metin- İndeks*. Ankara: AKM Yay. 307-308.

¹⁶ İsmail Ünver (1993). "Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler". *Türkoloji Dergisi*. (XI) 1: 53-89.
Osman Horata (1992). "Klasik Edebiyatımıza Ait Metinlerin Neşrinde Karşılaşılan İmlâ İle İlgili Bazı Problemler." *I. Eski Türk Edebiyatı Kollogyumu*. Ankara: 17-18 Ocak İLESAM.

4. Farsça birleşik isim ve sıfatlar arasına (-) konulmuştur:
ser-â-pâ; ser-tâ-pâ; dil-ber; reh-ber

5. Hece ve kelime sonlarındaki b, c, d sesleri zarf-fiil eki (gelüp, çıkup) dışında, korunmuştur:

6. Farsça vâv-ı ma‘dûleler h^vâb ve h^vâh şeklinde, vâv-ı mechûleler ise hod, yahud ve hoş şeklinde yazılmıştır.

7. Özel anlam taşıyan Arapça ibareler “ ” tırnak içinde gösterilmiştir:

“Len terâni” G40/2a; “Erini”yle G40/4b

8. İkinci tekil şahıs ve çoğul iyelik eklerindeki ünlüler “nazal n (n)”den önce gelenler “ u,ü” şeklinde yuvarlak şekilde okunmuştur.

9. Germ, mihr ve fahr gibi kelimeler bazı yerlerde vezin gereği gerim, mihir ve fahar şekillerinde okunmuştur.

KAYNAKÇA

- Abdükadiroğlu, Abdülkerim (hzl). (1999). *İsmail Belîğ Nuhbetü'l Âsâr li Zeyli Zübdeti'l-Eşâr*. Ankara: AKM Yay.
- Aktan, Ali, Abdulkadir Yuvalı ve Mustafa Keskin (hzl). (1996). *Mehmed Süreyya Sicillî Osmanî Yahud Tezkire-i Meşâhir-i Osmaniyye*. İstanbul: Sebil Yay.
- Altun, Kudret (hzl) (1997). *Mucîb Tezkiresi*. Ankara: AKM Yay.
- Çapan, Pervin (hzl). (2005). *Tezkire-i Safayî (Nuhbetü'l-Asâr min Feva'idi'l-Eş'ar) İnceleme-Metin-İndeks*. Ankara: AKM Yay.
- Erdem, Sadık (hzl) (2014). *Arif Hikmet Tezkire-i Şu'ara İnceleme -Çevri-İndeksli Tıpkıbasım*. Ankara: TTK Yay.
- Horata, Osman (1992). ““Klasik Edebiyatımıza Ait Metinlerin Neşrinde Karşılaşılan İmlâ İle İlgili Bazı Problemler.” *I. Eski Türk Edebiyatı Kollogyumu*. Ankara: 17-18 Ocak İLESAM.
- İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Katalogu* (1965). C.III. İstanbul: MEB Yay.
- Kemiksiz-zâde Safvet; *Nuhbetü'l-Asâr min Ferâidi'l-Eş'âr*, İstanbul Üniversitesi Ktb. Ty. No:6186
- Kocatürk, Vasfî Mahir (1970). *Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Edebiyat Yay.
- Köprülü, M.Fuad (1923). “Şehrî”. *İstanbul*. Yeni Mecmua. (4): 115.
- Kutluk, İbrahim (1964). Nâilî-i Kadîm'in Sanat ve Kişiliği. *TDAY Belleten*. Ankara.
- Muallim Nâcî (1987) *Lügat-ı Nâci*. İstanbul. Çağrı Yay.
- Özcan, Abdülkadir (hzl)(1989). *Şeyhî Mehmed Efendi Vakâyi'ü'l-Fuzalâ*. İstanbul: Çağrı Yay.
- Seyrek-zâde Mehmed Âsım. *Zeyl-i Zübdeti'l-Eş'âr*. İstanbul Üniversitesi Ktb. Ty. No: 1711:8a
- Şemseddin Sâmî (1992). *Kâmûs-ı Türkî*. İstanbul: Çağrı Yay.
- Şemseddin Sâmî (1996). *Kâmûsu'l-A'lâm*. Ankara: Kaşgar Neşriyat.
- Tarlan, Ali Nihad (1934). *Şeyhî Divanı'nı Tetkik*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Fakültesi Yay.
- Tarlan, Ali Nihad (1948). Şehrî”. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*. II (.3-4): 223-230.
- Tolasa, Harun (1982). “Divan Şairlerinin Kendi Şiirleri Üzerine Düşünce ve Değerlendirmeleri”. *Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* (1): 15-46.

- Ünver, İsmail (1993). “Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”. *Türkoloji Dergisi*. (XI) 1: 53-89.
- Üzgör, Tahir (1991). *Fehîm-i Kadîm, Hayatı, Sanatı, Divan'ı ve Metnin Bugünkü Türkçesi*. Ankara: AKM Yay.
- Yalçın Alemdar ve Hayber Abdülkadir (hızl) (yty). *Muallim Nâci Istılahat-ı Edebiyye (Edebiyat Terimleri)*. Ankara: Akabe Yay.
- Yılmaz, Kâşif (hızl). (2001). *Güftü ve Teşrifâtü's-Şu'arâsı*. Ankara: AKM Yay.
- Zavotçu, Gencay (hızl). (2009). *Zehr-i Mâr-Zâde Seyyid Mehmed Rızâ. Tezkire-i Rıza*. <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10746,metinpdf.pdf?0:22.11.2017> [Erişim Tarihi: 22.11.2017]

METİN

Rubâ'î

Ahreb

Şehrî sebeb-i hîlkatüñi derrâk ol
Endîşe-i dünyâ-yı denîden pâk ol
Na't-ı şeh-i kevneyne zebânuñ vaķf it
Nev-bûlbûl-i gülzâr-ı gül-i Levlâk ol

Kasideler

Der-Na't-ı Seyyidü'l- Enbiyâ 'Aleyhi ve Sellem*

1

Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

- 1 İdince cilve benânumda kıl-k-i müşg-âgîn
İder şahîfe-i eş'arumı nümûne-i Çîn
- 2 Müdâm olur kalemüm kıatre-feyz-i tab'umdan
Siyâh- mest-i ma'ânî çü lafz-ı teşneterîn
- 3 Devâtum ol ham-ı i'câz-ı 'İsevîdür kim
Revân nevk-i kaleminden ma'ânî-i rengîn
- 4 'Aceb mi secde-i şubh- âsitân-ı nazmumdan
Hemîşe hâme-i şeb-gûn olursa mihr-cebîn
- 5 Huzûr-ı Kevşer-i lehcemde mevce-ğîz-i seher
Hürüş-ı kâzibedür çün serâb-ı şûre-zemîn
- 6 Bahâr-ı meşreb-i şûhum olunca hânde-feşân
Çemen çemen gül-i i'câz olur tebessüm-çîn
- 7 Kelâm-ı sâfum ider kec- hayâli râst-nümâ
Mişâl-i âyîne vü mün'akis nüvişte-nigîn
- 8 Helâk-ı şîve-i nuţkum hayâl-i gaybü'l-gayb
Esîr-i rikkat-i tab'um nikât-ı 'ilm-i yağîn
- 9 Gedâ-yı beyt-i nemek- rîzişüm dil-i pür-rîş
Mişâl-i hasret-i Ferhâd u hâne-i Şîrîn
- 10 Göreydi cünbiş-i hüsn-i sevâd-ı mışra'umı
İderdi sûre-i nev- haţtına bütân tazmîn
- 11 Şafâ-yı zezeme-i nuţk-ı âteşinümdür
Hemîşe sürhî -i rüy-ı nikât-ı tâzeterîn
- 12 Göreydi tâzegî -i nutk -ı şûhumı 'Urfî
Ruğ-ı necâbete eylerdi gurre-i taşîn

K1 TR2(60b), TR3(194b), SHE(81b), SHM51b), MK2(3b), MK4(2b) ÖB(1b)
Başlık *ÖB, Na't-ı Resulu'llahu Sallallahu 'Aleyhi ve Sellem TR2
Na't-ı Şerif-i Hazret-i Sultân-ı Enbiyâ Sallallahu 'Aleyhi ve Sellem TR3
: -SHE,SHM,MK2,MK4
2b terîn : berînTR2, SHM, MK2
5a ħîz-i: ħîzi-ı TR2,SHE,MK2,MK4
5b serâb:şarâb SHE
8a nuţkum: nazmum TR2
10b İderdi: İder SHE// sûre-i: şîve-i MK2
12a tâzegî:nâzükî SHM// nuţk: nazm TR2,MK4

- 13 Olaydı Feyzî-i Hindî o gurreye nâzır
Olurdu şekl-i süveydâya dek sefidterin
- 14 Kemîne mevce-i âb-ı zülâl-ı tab‘umdur
Kemâl-i çâşnî-i Tâlib-i suhan-şîrin
- 15 Çemensitân-ı hayâlüm şigüfte olduğça
Olur revân Şenâyî gül-i taḥassür- hîn
- 16 Beyân-ı vâkı‘-i şî‘rûmi göreydi Selîm
İderdi genc-i dilin vaḳf-ı elzem-i taḥsîn
- 17 Ğaraz ki kâbil-i feyz-i kemâl-i ilhâmum
Mişâl-ı vâşîf-ı mu‘ciz-dem-i Muḥammed Emîn
- 18 Emîn-i bûd u ne-bûd-ı ezel ki sâyesini
Ḥızâne-i ‘adem- âbâda eyledi ta‘yîn
- 19 Ehemm-i kâr-geh-i hikmet-i İlâhi kim
Odur cemî‘-i zuhûrât-ı gayba pîş ü pesîn
- 20 Olnca germ- irâdet-i zuhûrına Şâni‘
Bilâ- mukârene-i kuvve oldu fi‘le qarîn
- 21 Zihî ‘alîm ki ümmî-laḳab olan zâtı
O dem ki oldu derûn-ı ‘ademde ḡayb-nişîn
- 22 Mu‘ayyen eyledi ‘ilmi vücûb u imkânı
Şîfât u zâtı müsemmâ olinmadın ta‘yîn
- 23 Ḥabîb-i mümkün ü vâcib ki gevher-i zâtın
K’odur vesâyîḡ-i nazm-ı cevâhir-i tekvîn
- 24 İdince âḡuş-ı ḡaybiyyeden irâdet-i aḡz
‘Adîm-i mişlini sun‘-ı ezelde kıldı rehîn
- 25 Sütûḡ-ı âba kef-i meh-şikâf-ı i‘câzı
Fişânde itse şerer-dâne-i ‘alev-âḡîn
- 26 Olurdu lem‘a-feşân ceyb-i âbdan zâhir
Nihâl-i şu‘le çü nilûfer-i sitâre- cebîn
- 27 Zihî müdeḳḳıḳ-ı imkân ki kilik-i re‘yi ider
Kenâr-ı zerreyi taşvîr-i mihr ile tezyin

17a kemâl: tamâmTR2,SHE,MK2,MK4

19a İlâhi: İlâhidür TR3

19b ḡayba : ‘aynaTR3,SHM,MK2

21b ‘ademde: ‘adîmde TR3

22a zât-ı: zât TR3, SHE

24a İdince: Olnca TR2//‘ayniyyeden: ḡaybiyyedenTR3, SHE, MK2, MK4

26a ceyb-i ḡabîb-i TR2, MK4

27 :-TR2, MK4

27a re‘y-i: râyı TR3, SHE

- 28 Zemîn-i mezra‘a-ı kudretinde gerd haķır
Sipihri-i maṭbaḥa-i himmetinde dūd kemîn
- 29 Kemîne-pâye-i mi‘râc-ı kadrine iremez
Güşâde olsa bu nüh- ‘uķde-i sipihri-i berîn
- 30 Olaydı cevher-i mir‘âte hıfzı kuvvet-baḥş
Mişâlin eyleyemezdi ḥalâş-ı âyine-bîn
- 31 İdeydi fi‘l-i duḥûlî menâhîye ta‘lîķ
Derûn-ı âyinede olamazdı ‘aks mekîn
- 32 Geritse meclis-i nehyinde muṭrib-i gerdûn
Kef-i nevâziş ile zülf-i sâzını tezyîn
- 33 Olurdu ḥavf ile piķide pâ-yı mızrâba
Mişâl-i rişte med-i nağme-i muḥâlîf-i dîn
- 34 Ḥudâyiğâne-i dergâh-ı ma‘dilet-gehünjî
‘Aceb mi ğarķa- be-ḥûn eylese dil-i ḥûnîn
- 35 Ki na‘t-ı zâtuñı terkîme ideli âğâz
Felek didükleri nâdân u bî-ḥamiyyet-i dîn
- 36 Ma‘âşum eyledi mânend-i dâğ-ı ḥûn-ı ciger
Mekânım eyledi âğûş-ı ğam çü âh-ı ḥazîn
- 37 Naşib-i ğonca-i âmâlüm oldı hande-i ḥuşķ
Bu neşve-ğâhda çün sebze-i serâb-zemîn
- 38 Mişâl-i bâğçe leb-rîz-i ḥandeyem ammâ
Çü ğonca muḥzin-i çâkem çü lâle dâğ-ı defîn
- 39 Hilâlveş iderüm rûy-ı dehre ḥande velî
Hezâr çîn-ğam ebrû-yı dilde çille-nişîn
- 40 Sipihri zerdî-i rûyumla eylerüm ḥandân
Çü za‘ferân-ı ḥazân ḥil‘at u bahâr-âyîn
- 41 Felekde aḥter-i baḥtum ğarib ü bî-‘izzet
Mişâl-i şeb-nem-i gül-şen-nedîd-i pişe-nişîn
- 42 Basît-i ḥâkde dürr-i yetîm-i bî-ķadrem
Sipihri-i naḥsda çün tâlî‘-i şeref-âyîn

28. ve 29. beyitlerin ikinci mısraları yer deĝiştirmiş. TR2
28 Zemîn mezra‘a-ı kudretinde gerd-i haķır
Güşâde olsa bu nüh ‘uķde-i sipihri-berîn
29 Kemîne -pâye-i mi‘râc-ı kadrine iremez
Sipihri maṭbaḥa-i himmetinde dūd-kemîn
eyleyemezdi:eylemezdi MK2
31b ‘aks-i: duḥûl-i TR2/ ‘aksi MK4
32a meclis-i nehyinde: meclisinde nehy-i MK2
35b ḥamiyyet-i: ḥamiyyet ü TR2
37b neşve-ğâhda:neş‘e-ğâhda SHE// serâb: şarâb SHM
39a rûy-ı dehre ḥande: ḥande rûy-ı dehre SHM
40b ḥil‘at: ḥilķat TR2, SHM, MK2, MK4

- 43 Hamûş Şehrî bu feryâd-ı nâ-şabûrîden
Olursa gûş-zed-i ehl-i derd ider nefrîn
- 44 Felek nedür ki amî ittiḥâz-ı ḥaşm eyler
Olan mediḥa-tırâz-ı resûl-i ḳurb-nişîn
- 45 Hemîşe tâ dil-i vaḥiy- ârzû-yı ‘âlem-i ḡayb
Olur vesîle-i na‘tuḡla feyz-i Ḥaḳḳ’a ḳarîn
- 46 Birûnı gibi derûn-ı felek ola pür-dâḡ
O sûz-ı reşk ile tâ şûbh-gâh-ı yevmü’d-dîn

2

Der-Na‘t-ı Ḥabîb-i Ekrem Sallallahi ‘Aleyhi
Ta‘âla ‘Aleyhi Vâlihi ve Sellem*

Mefâ’ilün fe’ilâtün mefâ’ilün fe’ilün

- 1 Göñül bir âfet-i devrânıñ oldu ḡayrânı
Ki mihre ḡande ider maşrıḳ-ı girîbânı
- 2 Hezâr ḡamze-i ḡâtır-firîbe âmâde
Esîr ‘aşḳına her bir nigâh-ı pinhânî
- 3 Mey-i müşâhedesi âfet-i tenük- zarfı
Ġubâr-ı cilve-gehi secde-sûz-ı pişânî
- 4 Mezâḳ-ı şâf-ı zamîrân-ı ehl-i didâre
Virür mülâḡazası zevḳ-i ḡüsn-i Yezdânî
- 5 Olur zemîn-i temâşâ-gehi ḳıyâmet- ḡîz
Ḥırâma meyl idicek ḳadd-i fitne-cünbânı
- 6 Ecel-zaḡım taleb-i tîḡ-i ḡamze-i şûḡı
Esîr-i zûlf-i ḡam-ender-ḡamı perîşânî
- 7 O gül çü maḡla’-ı evvelde ‘andelîb-i dile
Nişâr itmedi gül-berg-i âferîn-ḡVâmı
- 8 Bu infi‘âl ile pişânî-i ḡabî‘atdan
Terâviş itmede iken ḡoy-ı pişmânî
- 9 İrişdi gûş-ı dile ‘âlem-i ma‘ânîden
Nidâ-yı müjde-i ilhâm-ı maḡla’-ı şânî

43a şabûrîden: şavâbîden SHE,MK2
43b nefrîn: ḳarîn TR2
44a eyler: ide SHE

K2 TR2(61b), TR3(195b), SHE(82b), SHM(2b), MK2(4a), MK4(3b), ÖB(2b)
Başlık ÖB*, Na‘t-ı Resulu’llahu Sallallahi ‘Aleyhi ve Sellem TR2, Na‘t-ı Şerif TR3
: -SHE,SHM,MK2,MK4
ḡamı: ḡam-ı SHM
7b itmedi: itmede TR3

- 10 Virür tebessüm-i la‘l-i leb-i gül-efşânı
Derûn-ı bülbül-i taşvîre zevk-i nâlânı
- 11 Rumûz-ı gûşe-i çeşmi delîl -i rüsvâyî
Hayâl-i zülfî mühimsâz-ı nâ-müselmânî
- 12 Nigâh-ı germi taḥammül-güdâz u şevk-efrûz
Hücûm-ı gamzesi teklîf-i nâ-be-sâmânı
- 13 Vefâ garîb-i ḥazîn-i kalem-rev-i nâzı
Vişâl ser-be-girîbân-ı künc-i ḥırmânı
- 14 Metâ‘-ı kes ma-ḥar-ı bey‘-gâh-ı ḥüsnidür
Ḳumâş-ı dest- zed-i kâr-gâh-ı Ken‘ânî
- 15 Zebân-ı tûṭî-i taşvîri nükte-senc eyler
Edâ-yı mu‘cize-i la‘l-i şekker-efşânî
- 16 Dil-i edeb -ne-şinâsa nezâre itdükçe
Gelür teşevvuḡ-ı na‘t-i ḥabîb-i Yezdânî
- 17 Gül-i riyâz-ı nübüvvet Muḥammed-i Şâdık
Ki kıldı büyü mu‘aṭṭar meşâm-ı îmânı
- 18 Zihî şefî‘ ki gelmez ğınâ şefâ‘atden
Olursa ümmet-i bî-ḥaddi cümle ‘işyânı
- 19 Zihî kâdir ki feyz-i kemâl-i ḳudretden
Muḥâl iken revîş-i ictimâ‘-ı zıddânı
- 20 Şevâbı turra-i pür-pîç ü tâb-ı ‘işyâna
Murâd idince ider şîve-i perîşânı
- 21 Zihî ‘alîm ki eyler ḥuzûr-ı ‘ilminde
Hezâr ‘aḳl-ı kül olsa sükût-ı nâdânı
- 22 Ḥarîḳ-i ḥikmeti ‘aḳl-ı Mu‘allim-i Evvel
Ġarîḳ-i ḳudreti fehm-i Mütercim-i Şânî
- 23 Der-âḡuş itmedi hergiz şadefçe-i taḳdîr
Vücûd-ı pâki gibi dürr-i baḫr-ı îmânı
- 24 İşâre-i ‘adem-i sâye-i mübârekidür
Şebîh-i zâtı ‘adîm olduğına bürhânı

10a leb-i:lebi MK4
12a germi:germ-i MK2
12b gamzesi:gamze MK4
14b kâr-gâh-ı: dergâh-ı TR3
15b taşvîri: taşvîr-iTR3
21a ‘alim: ḥâlim MK4//‘ilminde: ‘ilminden TR3,SHE
21b sükût : sükûn TR3, SHE, SHM
22a hikmeti:hikmet-i MK2
23b bhr-i: pâk-i TR3, SHM
24 ile 25 beyitler yer deġiştirmiş TR3,MK2

- 25 Vücüd-ı pâkini kıldı muhâsib-i taqdîr
Yekûn-ı cümle-i peygâm-berân-ı Yezdânî
- 26 Müfîz-i cûduña ifrât-ı cûş-ı mevhibeden
Eger bulunmasa fi'l-i Hâllâk-ı Yezdânî
- 27 Nübüvvet evvel-i mevci olurdu el-hâşıl
Temevvüc eyledügi demde baħr-i ihsânı
- 28 Diyâr-ı 'aşka ger insâfi olsa narħ-güzâr
Ki cân u dildür o mülküñ metâ'-ı erzânı
- 29 Hezâr şîve-i dildârı ile 'âşıkdan
Bütân-ı şüh alamazlardı bir nefes cânı
- 30 Ya hıfzı mülk-i pür-âşüb-ı fitne-i hüsnüñ
Olaydı def'-i fesâdı için nıgehbânı
- 31 Muħarrıkî-i dil-i bî-edeb ile zülf-i dırâz
İder mi idi heves pây-bûs-ı cânânı
- 32 Yegâne-faşl-ı hıtabâ Resûl-ı munteħabâ
Eyâ delîl-i güzîn-i tarîk-i iķânı
- 33 Göñül didükleri âşüfte-i perîşân-rev
Harâm ola aña keyfiyyet-i müselmânî
- 34 Muķîm-i gûşe-i ħalvet-geh-i 'ibâdet iken
Ĥavâle itdi baña 'aşk-ı kıble- gerdânı
- 35 Ne 'aşk câme-i 'işmet- der-i Meh-i Ken'ân
Ne 'aşk âfet-i îmân u dîn-i Şan'ânî
- 36 Dilinde zemzeme-i tâze-naķş-ı rüsvâyî
Elinde sâgar-ı leb-rîz-i nâ-müselmânî
- 37 Muğâniyâne şunup baña eyledi teklîf
Terâne -sencî-i kâr-ı vedâ'-ı îmânı
- 38 Ben eyledükçe ibâ emr-i nâ-güvârından
O eyledi baña şad ta'ne-i kem- iz'ânı
- 39 Bu keş-me-keşde iken 'aşk-ı bî-mürüvvet ile
İrişdi peyk-i ħoş-aħbâr-ı 'aķl-ı nûrânı

25 :-SHE, MK2
25a kıldı: itnese TR2
26a cûş-ı:ħoş-ı TR2
26b bulunmasa:bulunmazsa MK2//Yezdânı: Sübhânı TR2
27a eyledügi:eylediği TR3
28a 'aşka:ħüsnde TR2,MK2,MK4
28b cân u dil: cân-ı dil:TR2
29b nefes:zamân SHE
33a âşüfte-i: âşüfte vü SHE
34a 'ibâdet: iķâmet TR3, SHM
35a câme-i:ħâme-iTR2
37a şunup:gelüpMK2

- 40 Açup dehân-ı beşâret- beyânını ol dem
Didi her ehl-i dilüñ Şehridür edebdâm
- 41 Nihân-hâne(y)i yarub nişin-i albünden
Birün iderseñ eger ‘aşq-ı yâ sanem- h‘âmı
- 42 Derün-ı âyine-i albüñi ider mesken
ayâl-i şâhid-i şıd-ı habib-i Yezdânî
- 43 Bu müjde-i fera- efzâdan itmedeñ birün
Ne ‘aşq aldı ne dil ne ayâl-i cânâmı
- 44 Hezâr şükr ki taşdı-i zât-i pâkünü ile
Yine müşâhede ıldum tarı-i iânı
- 45 Hemîşe tâ ki fûrûğ-ı ru ile cânânıñ
Münevver olmadadır maşrı-ı girîbâmı
- 46 Münevvir ola mihir- reşk-i na‘t-ı zâtuñ ile
Cihân-ı mafî-i endîşe-i suandânı

3

Der-Vaşf-ı Bahâriyye Be-Tarîb-i Na‘t-ı Şerîf*

Mefâ‘ilün fe‘ilâtün mefâ‘ilün fe‘ilün

- 1 Şu deñlü virdi nezâket zemîne luf-ı bahâr
Ki pây-bâd-ı seerden bile olur efgâr
- 2 Nihâd-ı hâk leâfetden oldu dîde-mizâc
Virür huû-ı mihir nişter-şifât âzâr
- 3 Hevâ şu resme yübüset-zidâ-yı imkân kim
Nihâl-i huşkî-i hırmân daı ruûbetdâr
- 4 Tıbâ‘-ı şu‘le-mizâcân-ı âsmân u zemîn
Şafâdan oldılar ol gûne mutelit- envâr
- 5 Ki düşse pertev-i hürşid dest-i hûbâna
Mufâraat idemez itilât-ı hınnâvâr
- 6 Bisât-i hâke olur rengi ile sâye-fiken
Kemâl-i luf-ı hevâdan şigûfe-i eşcâr

40b her:-TR3//Şehridür:Şehri-iTR3,SHE,MK4
43a itmedeñ birün: itmedüñse birün SHE
44a şükrüñe:şükr MK2

K3 TR2(63a), TR3(197a), SHE(85a), SHM(4a), MK2(5a), MK4(4b), ÖB(4a)
Başlık ÖB*, Der-Na‘t-ı Şerif TR2, Bahâriyye Na‘t-ı Şerif-i Hâzret-i Sultân Sallallâhu ‘Aleyhi ve SellemTR3
-SHE,SHM,MK2,MK4

4b gûne:deñlü MK4

5a Ki düşsepertev-i hürşid dest-i hûbâna:Ki düşse hâke olur rengi ile sâye fiken TR2

6a Bisât: Basî TR2, TR3, SHM, MK2, MK4/hâke olur rengi-i sâye-fiken: pertev-i hürşid dest-i hûbâna TR2

- 7 Çemen-zemîn-i cihân oldu şöyle ‘anber-ğîz
Dimâğa sâye-i gül dağı büy ider ızhâr
- 8 Zemîn şöyle seviz-gün k’ider müşibetyân
Derûn-ı muğber-i ‘uşşâğdan recâ-yı gubâr
- 9 Mizâc-ı nâmiyede iştidâd-ı neşv ü nemâ
O mertebe ki ider gıbta feyz-i tab‘-ı bahâr
- 10 Degül mağall-i ta‘accüb eger şerer-dâne
Derûn-ı hâreden itse zuhûr gül-bünvâr
- 11 ‘Aceb degül eger olursa sebz-i sünbülveş
Gülû-yı nâmiyeden hâme-i bahâr-ı nigâr
- 12 Nesîm-i tırta-güşâ-yı şabâh-ı nev-rûzîş
Ki cilve-gehdür aña zülf-i şâhidân-ı bahâr
- 13 İderdi gonca-i nezzâresin tebessüm-cüş
O hâşiyetle meşâmm-ı ‘amâya itse güzâr
- 14 Şu resme oldu reh-i nâ-şigüftegî mesdûd
Ki h^Vâbda göremez h^Vâb-ı nâzı nergis-i yâr
- 15 ‘A tâ-yı feyz-i ‘umûmî-i nev-bahârîden
Revâdur olsa da pür-ğam sipihr-i nâ-hemvâr
- 16 Nihâd-ı sengî-i hûbân gül-i terahhüm-ğîz
Nihâl-i âh-ı dil-i ‘âşıkân te’sîr-bâr
- 17 Nesîm-i ‘uğde-güşâ-yı bahâr-ı âzâde
Şu resme oldu dil-i ‘âleme güşâyış-bâr
- 18 Ki bezm-i gamze-i bed-mest-i yâr da idemez
Kemend-i nâle ile zabt-ı âh-ı ‘âşık-ı zâr
- 19 Şeher ki şâhid-i gül h^Vâb-ı nâzı cilve-künân
Nesîm-i hânde-der-âğûş-ı şubha itdi nişâr
- 20 Şeher ki eyledi gül-bister-i leâfetden
Nesîm-i hânde ile gonca goncayı bîdâr
- 21 Şeher ki sünbül-i şâd-âb-ı şeb-nem-âyîne
İder ‘arûs-şifat meyl-i ru’yet-i dîdâr
- 22 Şeher ki nergis-i hamyâze-rîz-i feyz eyler
Çekîde-i ‘arağ-ı jâleden şikest-humâr

10a ta‘accüb: ta‘ahhüb MK2
10b hâreden: hârdan SHE
14b h^Vâbda:hâbda MK4
15 da:-TR3
17b resme:değlü TR2
18a yâr da: yârdan SHE
18b nâle-i:-SHM
19a nâzı:yârı TR

- 23 Seher ki bülbül-i dîrine-şevk-i tâze-fiğân
Fezâ-yı gül-şen-i dehri ider kıyâmetzâr
- 24 Ğaraż ki hûsn-i nażar- ârzû-şıfat müştâk
Niğâh-ı germ-i temâşâ-şinâsa şun‘-ı bahâr
- 25 Hevâ-yı hıdmet-i gül-çînî-i temâşâyı
Çemen çemen dil-i meyyâlüm eyledi seyyâr
- 26 Şafâ-yı feyz-i çemen gerdî-meşreb-i tab‘um
İdüp bahâr-şıfat-ı mihr- ceyb ü şubh-ı kenâr
- 27 Ser-i ‘arûs-ı güle rû-nümâ için kıldum
Mişâl-i jâle güher-dâne-i ğazel işâr
- 28 Dem-i vişâlde mürğ-i niğâh-ı ‘âşık-ı zâr
Hezâr-ı hâne-ħarâb oldı âşiyân-bî-zâr
- 29 Ğarâr eyleyemez ıztırâb-ı şevkından
Mişâl-i ‘âşık-ı âvâre-gird-i va‘de-i yâr
- 30 Hezârıñ âh-ı gülû-sûz u dil-ħırâşından
‘İzâr-ı sebz-i çemen oldı mâtemî ruhsâr
- 31 Hezâr-ı nâle-gerüñ ‘aks-i düd-ı âhidur
Bisât-ı âyinesân-ı çemende sünbülzâr
- 32 Fezâ-yı gül-şeni itdi hezâr-ı şu‘le-ħurûş
Derûnı gibi şerâresitân-ı nâle vü zâr
- 33 Dehân-ı ğoncada şeb-nem degül şeker-ħandın
İder güdâhte efgân-ı âteşin- hezâr
- 34 Nesîm-i nâleñi âlûde eyleme Şehrî
Gül-i ğazân be-ķafâ-nükhet ile bülbülvâr
- 35 Ğulûş-ı ‘aşķ ile ol bir gülüñ nevâ-senci
Ki ola aña ezel gül-bün ü ebed gülzâr
- 36 Ğabîb-i encümen-ârây-ı “Ğâbe ķavseyn”î
Resûl-i şâdıķu‘l-aħbâr-ı ‘âlemü‘l- esrâr
- 37 O nażra-senc-i merâyâ-yı Zât-ı mutlak kim
Mezâķ-ı şevķına dil-teşne lezzet-i didâr
- 38 Gerim-teveccüh-i âyîne-i tecellî kim
Olur nezâresine “Len-terâni” âyinedâr

23 şevk-i:şevķ üMK4

24b şinâsa:şinâs SHE

26a gerdî:gerd TR2, MK2, MK4

28a ‘âşık-ı zâr: ‘âşıkvâr TR2,TR3,MK2,MK4

28b bî-zâr: hezâr TR2,TR3

30b sebz-i:seyr TR2,TR3,SHE,SHM//mâtemî: mâtem SHE,SHM

31a nâlelerüñ:nâlelerün SHM

33a degül:degül o TR2//ħandın: ħande TR3/ ħand TR2, MK4/ ħandân SHM

35 bir:-TR2

38a Kerem:Güzan MK4

- 39 Yegâne- maḥrem-i ḥayret-serây-ı İzîd kim
Nigâh-ı germine ḥayrân ḥayret-i didâr
- 40 Derûmı cilve-gâh-i âftâb-ı ğaybu'-l ğayb
Ḥadîsi râz-ğüşâyende-i dil-i esrâr
- 41 Gedâ-yı bûy- recâ-yı riyyâz-ı i'câzı
Nesîm-i nuṭḡ-ı Mesîhâ-yı mu'cizîn-ğüftâr
- 42 Tecellî-çîn-i şeb-i şubḥ-ı reşk-i mi'râcı
Kelîm-i mihr- kef-i naḥl-ı "Len-terânî"bâr
- 43 Olaydı ger 'araza ḡudreti iḡâmet-baḥş
Bilâ-ta'alluḡ-ı cevher iderdi istiḡrâr
- 44 Miyâne-i müteḡâlif- mizâc-ı ezdâde
Olaydı ḡükm-i ḡazâ vaz'-ı imtizâc-ğüzâr
- 45 Olurdu sâye ile nûr muḡtaliṡ- eczâ
Mişâl-i nûr-ı nigâh u siyâhî-i ebşâr
- 46 Ger itse ḡıfzı ḡırâset ḡalem-rev-i ḡüsni
Ḥayâl-i yâri ḡayâl idemezdi 'âşık-ı-zâr
- 47 Gül olsa perveriş-endûz-ı neyyir-i re'yi
Olurdu çihre-fürûz-ı 'ukûs-ı âyinevâr
- 48 Ger emri tefriḡa-fermâ-yı ittiḡâd olsa
Zılâl-i şaḡşı ile olamazdı hem-reftâr
- 49 Sezâ-yı maḡfîret olmaz ḡilâfî-i şer'î
Olursa her ser-i mûyî zebân-ı istiḡfâr
- 50 Şefî'-i her ḡünehâ şâh-ı maḡfîret-sipehâ
Eyâ mu'în-i ḡüneh- pîşegân-ı rûz-ı şümâr
- 51 Benem o 'âşi ki sî-sâl 'ömrümi itdüm
Ṭarîḡ-ı ma'siyet-i dûzaḡ- intihâda ḡubâr
- 52 Benem o dûzaḡî-i nâ-murâd kim eyler
Ta'alluḡ-ı bedenümden 'azâb-ı dûzaḡ 'âr
- 53 Benem o ḡavṡa-ḡ^Vor-ı lücce-i ma'âsi kim
ḡarîḡter olurum eyledükçe sa'y-ı kenâr
- 54 Ne'üzü b'illah eger tûregî-i a'mâlum
Şikâf-ı dilden iderse zuhûr rûz-ı şümâr

39a ḡayret:ḡalvet SHE
43a ger:-SHM
46b ideme
47a re'yi:zâtı TR3
47b âyinevâr:âyinedâr SHM, MK2
49a olmaz ḡilâfî:olamaz ḡilâf TR2,TR3
53b eyledükçe: eyledükçe

- 55 Bihiştîyânı cahîmîden idemez temyîz
Feriştegân-ı ‘amel senc-i ehl-i cennet ü nâr
- 56 Çemensitân-ı nedâmet-zemîn-i maşşerde
Budur recâ-yı dil-i dûzahî-i âteş-h^Vâr
- 57 Gül-i ma‘âşî-i dûzah-fürûzumı kılasın
Kef-i şefâ‘at ile gonca-i İrem- gülzâr
- 58 Hemîşe tâ dil-i zulmet- serâçe-i Şehrî
Bahâr-ı na‘tuş ile ola gül-şen-i envâr
- 59 O gül-şen içre ola tab‘-ı nâle-âşûbı
Nevâ-yı midhat-ı bî-gâyetünle bülbül-i zâr

4

Der-Na‘t-ı Resûl-i Ekrem Sallallahı ‘Aleyhi Vâlihi ve Sellem

Mef‘âlün fe‘ilâtün mef‘âlün me‘ilün

- 1 İder ‘izâr-ı cihân-tâbuşı beyân şu‘le
Olur o şevk ile ser-tâ-ğadem zebân şu‘le
- 2 Olınca ‘ârızun ol tâbiş ile lem‘a-fiken
‘Aceb mi ham-be-ham olsa çü rîsmân şu‘le
- 3 İdince ‘ârızun izhâr-ı tâb- şerminden
Şerâre şanma ki olur ‘arağ-feşân şu‘le
- 4 Gerim- neşâfî-i hem-rengî-i ‘izârundan
Semâ‘ ider ser-i âteşde câvidân şu‘le
- 5 ‘İzârun olsa fûrûzân derûn-ı aşşerde
Olur nezâre-i ‘âşık gibi nihân şu‘le
- 6 Nezâre-i gâzab-efrûz ile nigâh itseş
Çü hûn-ı ‘âşık-ı bismil olur revân şu‘le
- 7 Meger muqallid-i ahlâk-ı âteşîndür
Ki bilmez âyin-i zinhârî vü emân şu‘le
- 8 Hâyâl-i tâb-ı ‘izârunla mû-be-mûyumdan
Zuhûr ider çü mesâmmât-ı âsmân şu‘le

55a cahîmeden idemez temyîz:nedâmet-zemîn-i maşşerde TR2

55b Feriştegân-ı emel-senc-i ehl-i cennet ü nâr: Budur recâ-yı dil-i dûzahî-i âteş-h^Vâr TR256a
nedâmet-zemîn-i maşşerde: cahîmedenidemez temyîz TR2

56b Budur recâ-yıdil-dûzahî-iâteş-h^Vâr:Feriştegân-ı emel-senc-i ehl-i cennet ü nâr TR

K4 TR2(64a), TR3(198b), SHE(84a), SHM(5b), MK2(6b), MK4(6a), ÖB(5b)

Başlık ÖB*, Na‘t-ı Resulu’llahu Sallallahı ‘Aleyhi ve Sellem TR2;
Na‘t-ı Şerîf-i Hâzret-i Resûlu’llahu ‘Aleyhi ve Sellem TR3
:-SHE,SHM,MK2,MK4

7b âyin ü:âyin-i SHM,MK4

- 9 Ne şu'le kim şereri lem'a-hîz oldukça
Olur fezâ-yı mekânî vü lâ-mekân şu'le
- 10 Ne lem'a eyleyemez rüşenî-feşân olıcağ
Dilinde hâşiyet-i sûziş-i nihân şu'le
- 11 Bu tâbiş ile dile oldu bir gâzel lâmi'
Ki sûzişinden ider nâliş ü figân şu'le
- 12 Ne mümkün âhum ile olmak imtihân şu'le
Ki hufte her şererinde cihân cihân şu'le
- 13 Bilürdi ni'met-i sûziş ne oldığım bir ân
Olaydı dâğ-ı derûnumda mihmân şu'le
- 14 O bülbülem k'olamam germ- nâle olmayıcağ
Şerâre şeb-nem ü gül dâğ u gülsitân şu'le
- 15 O hâmuşî-i gamam k'olmayınca nuğ idemem
Netice derd-i devâ- sûz u tercemân şu'le
- 16 O mühr-ber-leb-i dâğ-ı taḥammül-i 'aşkam
Ki 'arz-ı sûz idemem olsa hem-zebân şu'le
- 17 Meger tabî'at-ı Şehrî ki germ- na't olıcağ
Olur vücûdî ser-â-pây mihrsân şu'le
- 18 Ne na't na't-ı şefî'-i cihâniyân Aḥmed
Ki hâşyetinden olur sûziveş nihân şu'le
- 19 Dilîr-i ḥaşr ki itse caḥîme serd-nigâh
Olurdu çûb-ı baḳamveş füsürde -cân şu'le
- 20 Ger olsa manzar-ı envâr-ı dîde-i re'yi
İderdi hâşıl-ı ru'yet çü didegân şu'le
- 21 Olaydı merḥameti hâl-i 'âcizâne ḥakem
Ki ḥavfı ile ider terk-i sûz-ı cân şu'le
- 22 İderdi vâşıl-ı âğûş-ı şevk-i pervâne
'Arûs-ı şem'-i fûrûzânı mû- keşân şu'le
- 23 Tabâyi' alsa eşer ḥüsn-i ihtilâtından
Olurdu berg-i giyâh ile hem-zebân şu'le
- 24 Şihâb-i cür'etinüñ olsa sâye -perverdi
Çekerdi âba sinân-ı şerer-feşân şu'le
- 25 Bulaydı dûde-i ḥıfzında perveriş mâda
Olurdu germ- şitâ nûr-ı mihrsân şu'le

12a olmak:olmağ MK4
18b sûziveş:sûzveş MK2
20a manzar: munḳazır SHE
20b didegân: didegân SHM
21b ider:idüp MK
25b Olurdu:Olur.SHM

- 26 Ger âteşîn- cevâd ile olsa tâbende
Mihir saçardı şerer yirine her ân şu'le
- 27 İdeydi şem'-i edeb bezm-i 'işmeti tenvîr
Olurdu dîde-i pervânedan nihân şu'le
- 28 Sirâyet eylese luţf-ı mizâcî ezdâde
İderdi 'aksi gibi âbda mekân şu'le
- 29 Tecellî- mevhibetâ tab'-ı âteşînümde
Ki ser-be-ceyb-i hicâb idi goncasân şu'le
- 30 Nesîm-i şevkûñ ile oldu her bün-i mûyum
Mişâl-i Tûr-ı Kelîm-i "Erinî"-h^Vân şu'le*
- 31 Tecelli-bâzî-i na'tuñla nuţkum itse n'ola
Nefes nefes dil-i pür-tâbdan 'ayân şu'le
- 32 Ğarîķ-i nûr-ı tecellâ-yı na'tuñam nazmum
'Aceb mi olsa ser-â-pâ çü âsmân şu'le
- 33 Şabâh-ı haşr ki bî-ihtiyâr iderler nûş
Muvahhidân mey-i tesnîm ü müşrikân şu'le
- 34 Zülâl-i 'afvuñı şun Şehrî-i günehkâra
O demde dâğ-ı hicâbî ider 'ayân şu'le

5

Der-Şikâyet-i Güne Be-Vâşta-i Na't-ı Şerîf*

Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

- 1 Âh kim tâli'-i şeref-âzâr
Düşmen-i ahter-i sa'âdetkâr
- 2 Terbiyet-yâb-ı dûdmân-ı zuhal
Veyletâ ol nühuset- istizhâr
- 3 Siyemâ cebhe-i felek-pîrâ
Necm-i bahtı hemîşe âteşbâr
- 4 Âteş ammâ kemîn şerâresinüñ
Şu'le-nûşı hezâr dûzahzâr

30b Erinî:
33b tesnîm-i:tesnîm ü SHM, MK4
34b demde: dem ki MK4

K5 TR2(65a),TR3(199b),SHE(87a),SHM(6b),MK2(7b), MK4(6b), ÖB(6a)
Başlık ÖB*, Na't-ı Şerîf -i Resulu'llahu Sallallahu 'Aleyhi ve Sellem TR2
Na't-ı Şerîf TR3
:-SHE,SHM,MK2,MK4
2b Veyletâ:Dil-i tâ:TR2/ :-MK4
3a felek:melekTR2,MK4

- 5 İtdiler rû-be-rûy cilvegerî
Burc-ı nâ-müşfikîde Cevzâvâr
- 6 H^Vâb-ı şad-sâlegî-i nâzişden
Ya'ni devletle oldılar bîdâr
- 7 Kine- cûyâne itdiler tek ü tâz
Dil-i zerre meşâffa leyl ü nehâr
- 8 Feza'âü'l-ğiyâşî-i dilden
Oldı aşhâb-ı Kerbelâ bîdâr
- 9 Nevha-i vâ-şefî'-i cânım
Derd-i Eyyûbı eyledi der-kâr
- 10 Girye-i vâ-refikî-i çeşmüm
Eşk-i Ya'kûbı eyledi bîdâr
- 11 Kâv kâvî-i niş-i bî-dâdî
İtdi cismüm şu resme zâr u nizâr
- 12 Ki dil-i gam-neverdüm ile ider
Gerd-i dâmen-mişâl geşt ü güzâr
- 13 Hâr hârî-i nişter-i miñnet
Her-bün-i müyum itdi şîvenzâr
- 14 Çâk çâkî-i tîğ-ı gamla tenüm
Oldı ser-tâ-ğadem leb-i zinhâr
- 15 Saht- girî-i pençe-i gamdan
Oldı cezr ü med-i nefes düşvâr
- 16 Cuğd-ı vîrâne-zâd-ı bî-dâdî
Oldı bünyâd-ı 'ayşuma mi'mâr
- 17 Beytü'l-ağzânam âb-ı çeşmümden
Gavta- ħor çün mekân-ı bûtîmâr
- 18 Şöyle teng oldı çeşmüme 'âlem
İder âzürde nazra-i dîdâr
- 19 Teng-nây-ı derûna itdi nüzûl
Kârvân kârvân-ı gam u âzâr
- 20 Oldı bender-geh-i vücûdumda
Baht-ı sûdâgirân-ı gam der-kâr

5b müşfikîde: şefkatîde MK2
6a H^Vâb-ı: H^Vâb h^Vâb-ı
9a vâ-şefî'-i: şefikî-iTR3
9b Eyyûbi: ebvâbı TR2=
13a nişter-i: rişte-i SHE
14 :-SHE
15 :-SHE

- 21 Nâle-i deşne-rîz şiryân-kâv
Pençe-i berç-i âh sine-fişâr
- 22 Dîde-i giryenâk tûfân-zây
Sine-i sûznâk dûzağ-bâr
- 23 Çîn-i zehr-âbe-rîz-i gamgînî
Sağ-ı pîşânî üzre mevce- şümâr
- 24 Nâhın-ı deşne-kâr-ı dil-gîrî
'Uzv -ı'uzuv tenümde şerha-figâr
- 25 Dûd-ı âh-ı meşâ'ib-engîzüm
Kerbelâ Kerbelâ 'ûkubetbâr
- 26 Ağter-i tâli'-i sitem-zâdum
Âsmân âsmân belâ-işâr
- 27 Eyyühe'l-'âlimûn-ı bağş-engiz
Eyyühe'l-'ârifûn-ı şulğ-güzâr
- 28 Şive-i rûzgâr-ı hağ-ne-şinâs
Umarum tâli'üm gibi ola ħVâr
- 29 Vaz'-ı nâ-der- ber-â-ber-i tab'ı
Niçe hem-vâre itmeyem inkâr
- 30 Ki beni bûmveş meşel itdi
Bed-şügûnân içinde âhir-i kâr
- 31 Be- yegâne -nişînî-i İzid
Be- nedîmî-i Ağmed-i Muğtâr
- 32 Be- nüzûl-ı kelâm-ı Rabbânî
Be- zebân-ı Nebiyy-i Hağ-güftâr
- 33 Be- ser-engüşt-i meh-şikâf-ı Resûl
Be- siyeh-fâmî-i ruğ-ı inkâr
- 34 Be- me'âşî-i bî-ğad ü pâyân
Be- hücûm-âverî-i istiğfâr
- 35 Be- siyeh-kâsegî-i çarğ-ı denî
Be- ciger-ğVârî-i dil-i hüşyâr

19b ğam u:ğamMK2
20 :-SHE
20b der-kâr:dîdâr MK2
22a giryenâk-ı:giryenâk u MK4//zây:bâr TR2,MK4
25a muşâ'ib:muşâhib MK2
26 :-MK4
30a mişâl:meşel TR2
30b şükûnân:güvâhânSHE
34a ğad:ced SHM

- 36 Be- kef-i kaçre-gîrî-i mümsik
Be- benân-ı kerîm-i deryâbâr
- 37 Be-pelâs-ı hezâr-çâk-i fakîr
Be- libâs-ı hezâr-reng-i kibâr
- 38 Be- nigâh-ı teħassür-i müflis
Be- kef-i ħ^Vâcegân-ı nuķre-şümâr
- 39 Be- dem-â-dem vedâ'-ı 'ömr-i 'azîz
Be- ser-â-ser firâķ-ı cism-i nizâr
- 40 Be- fenâ-yı vücûd-ı ħoş- tab'ân
Be- beķâ-yı zamâne-i ğaddâr
- 41 Be -ħayât-ı medîd-i çarķ-ı denî
Be- libâs-ı cedîd-i leyl ü nehâr
- 42 Be- siyeh-rûzgârî-i şu'arâ
Be- ħusûfî-i tâlî'-i eş'âr
- 43 Be- risâle-nüvîsî-i fuzalâ
Be- felek- derkî-i temeyyüzkâr
- 44 Be- kaçîde-tırâzî-i büleĝâ
Be- gerim-düşmenî-i tab'-ı kibâr
- 45 Be- melâmet-pesendî-i 'âşık
Be-selâmet-güzînî-i aĝyâr
- 46 Be- kanâ'at-ne-yâbî-i nazara
Be- temâşâ-nişârî-i didâr
- 47 Be- feraķ-düşmenî-i meşreb-i 'aşķ
Be- muĥâl- endîşî-i 'âşık-ı zâr
- 48 Be- fiĝân-rîzî-i dil-i mecrûĥ
Be- nemek-pâşî-i leb-i dildâr
- 49 Be- temâm- istimâ'-ı ħasretyân
Be -ħoş-âvâzi-i ħaber-res-i yâr
- 50 Be- firîbendegî-i ĝamze-i şûĥ
Be- dil- efgendegî-i 'âşık-ı zâr
- 51 Be-der-i maşrık iştibâh-ı ħabîb
Be- fûrûĝ-ı cibâh-ı secde-güzâr
- 52 Be- kıyâmet-feşânî-i kaç ü dost
Be- belâ-çînî-i dil-i efgâr

36b kerîm-i deryâbâr:kerim-i Ĥaķ-deryâbâr MK2
40a fenâ:fezâ: TR2
43b temeyyüzkâr:mümeyyizkâr SHM
47 :-TR3
52b çînî-i:ĥîzî-i TR2, MK4

- 53 Be- firâķ-ı ħarîm-i vuşlat-ı yâr
Be- nigâh-ı pesîn-i ‘âşık-ı zâr
- 54 Be- beyâbân- neverdî-i Mecnûn
Be- pey-üftâdegî-i Leylî-i zâr
- 55 Be- kef-i Kûh-ken ki tîşe-i şevķ
Feyz-i bûs ile oldı Şîrînkâr
- 56 Be- nevâ-yı muĥâlîf-i Manşûr
Be- hem- âhengî-i ‘uķûbeddâr
- 57 Be- terâzû-yı ĥüsn-i Yûsuf-senc
Be- Zeliĥâ-yı müşteri-âzâr
- 58 Be- bûķâ-yı ‘Azîz-i Ken‘ân kim
Âĥîr olınca eşk-i deryâbâr
- 59 İtdi enzârın eşk şeklinde
Pây-ı hicrân-ı Yûsuf‘a îşâr
- 60 Şarf-i nezzâre eylemem min-ba‘d
Ĥâk-i pâyüm olursa sâyemvâr
- 61 Sîne- şâfâna imtizâc itmem
Olsa ħalbümde dâĥ-ı ĥasret-i yâr
- 62 Eylemem zîkr-i ĥayreti taķrîr
Olsa nuĥķumda lezzet-i güftâr
- 63 Seyl-i eşk ile eylerem taĥlîl
Olsa çeşmümde ħuvvet-i ebşâr
- 64 Eylemem dergehine ‘arz-ı ĥulûş
Naķd-i vaķtin iderse ger iķrâr
- 65 Ser-be-pîş-i taĥakkümi olmam
Başum üzre olursa tâlî‘-i yâr
- 66 Dil-i vîrânem idemez ta‘mîr
İtse ĥûrşîd-i enveri mi‘mâr
- 67 Düşmen-i fażl u dâniş oldıĥımı
‘Ömrüm olduķça eylerem iş‘âr
- 68 Ĥaşm-ı dîn ü diyânet oldıĥımı
Eylerem rûz-ı ĥaşre dek izĥâr

53a ĥarîm:-SHM
60a Şarf-ı:Ĥarf-i TR2,SHM,MK4
62a ĥayreti:ĥayrını TR3,SHE
65a olmam:olamam:TR2
66a ta‘mîr:ta‘bîr TR2,TR3,MK2
67b :-SHE
68a :-SHE
67a ile 68b birleşerek beyit oluşturulmuş:SHE
Düşmen-i fażl u dâniş oldıĥımı
Eylerem rûz-ı ĥaşre dek izĥâr

- 69 Ne tedeyyün ider o kâfir-kîş
Ne ta‘azzüm ider o bed-kirdâr
- 70 ‘Ömr-i bîsyârına olup mağrûr
İtdügin rûz- ı maḥşeri inkâr
- 71 ‘Ârifân-ı cihân bilemez mi
Eylemezler mi zâtını ikfâr
- 72 Düşmen-i cânîyem ‘ale’t-taḥkîk
Ḥaşm-ı ḥûn- germiyem bilâ- inkâr
- 73 Ser-fürû eylemem hemân itsün
Dil-i pür-kînesinde her ne ki var
- 74 Eyyühe’l-muşliḥûn oluḡ fâriḡ
Faşl olunmaz bu da‘vî-i bîsyâr
- 75 Kaldı yevmü’t-tenâda da‘vâmuz
Ḥâzır olsun o bî-güneh-âzâr
- 76 Şühedâ-yı sitemle şubḡ-ı cezâ
Olıcaḡ ḡVâb-ı mergden bîdâr
- 77 Nâle-i derd-mendî dûzah- pâş
Giryeye-i müstemendî tûfânbar
- 78 Âh-ı mazlûmı ceyb-gîr-i sitem
Dest-i ‘acz âstîn-keş-i âzâr
- 79 Sîne-dâḡ-ı te‘addî der-âḡuş
Cebhe-çîn-i te‘ezzî der-ruḡsâr
- 80 Dâḡ-ı dil şu‘le-rîz-i bî-dâdî
Zahm-ı cân ḡûn-feşânî-i cevvar
- 81 Dest-i bî-şabrî sîne- kûb-ı fiḡân
Çeng-i bî-tâbî dil-ḡırâşî-i zâr
- 82 Pençe-i mâtemî girîbân-çâk
Nâḡun-ı şivenî ciger- efşâr
- 83 Bî-günâhî muḡarrîk-i feryâd
Nâ-tüvânı mübeşşir-i Dâdâr
- 84 Âh-ı fevvâre-ḡîz-i sûzânî
Dest-i şekvâda âteşîn-tûmâr

70 :-SHE
76a şubḡ-ı:rûz-ıSHE
78b âstîn:âteşin SHE
79a Sîne:Mesded-i TR379b der:ber TR2,MK4
80 :-TR3
83a muḡarrîk-i:muḡarrîb-iMK2,MK4
83b Dâdâr:âzâr Tr2,Mk4

- 85 Kefen-i hûn-feşân der-gerden
El-amân el-amân der-güftâr
- 86 Zaḥm zaḥm-ı şabûrî kalb-i ḥazîn
Dâğ dâğ-ı zarûrî cism-i figâr
- 87 Mû-be-mû-yı vücûd şekve-tırâz
‘Uzv ‘uzv-ı beden tazallumkâr
- 88 Bu ğırîv ü feza‘ bu sûziş ile
Eyleyüp cây-ı ḥaşrı şîvenzâr
- 89 Ma‘delet-gâh-ı efzalu‘r-rusüle
Eylerüz el-amân -zenân ihzâr
- 90 Ol ki dârü‘l-ḥalâş-ı şefkatidür
Maḥlaş-ı ‘âşiyân-ı ehlü‘n-nâr
- 91 Ol ki şaff-ı ni‘âl-ı ‘işmetidür
Ḥâşşa-i muḫsemün- bih-i aḥrâr
- 92 Ol ki vüş‘at-serây-ı kadrinde
Nüh felek fevc-i peşşeveş tayyâr
- 93 Ol ki şevk-i şefâ‘atinden ider
Şekl-i cürme temeşşül istiğfâr
- 94 Hâdî-i reh-revân-ı Ka‘be-i kurb
Tercemân-ı talî‘a-ı esrâr
- 95 Ḥavf-ı şer‘-i kazâ-muṭâ‘ından
Mütedeyyin zamâne-i ğaddâr
- 96 Devr-i ‘afvında kaḫt-ı mücrimden
Nâ-tüvânter caḫîm-i bî-ifṭâr
- 97 ‘Ahd-i emninde nâ-murâdâne
Şekve-i baḫt ider ‘uḫûbet nâr
- 98 Zâtı fevka‘t-tefekkür-i idrâk
Künhi evcû‘t-taşavvur-ı idrâr
- 99 ḤVârter pîş-gâh-ı câhında
Kerr ü ferr-ı sipihr-i nâ-hemvâr

85a der-gerden:ber-gerden TR2,TR3,MK4
87b tazallumkâr:tekellümükârSHM
88a ğırîv:ğarıḫTR2
90a ḥalâş:âmân MK4
91b Ḥâşşa-i: Ḥâşşeten TR2, TR3, MK2, ÖB
92a kadrinde:ḫudretdeTR2,MK4
93 :-SHE
96b ifṭâr:aḫtârSHE,MK2/ifşâr TR2
97 :-TR3
97b nâr-yârTR2
98b idrâr:edvârTR2,MK4

- 100 Pîş-i cûdında şey' li'llah- zen
Teng-destâna ebr-i deryâbâr
- 101 Mûcib-i maḥşerâ şefi'terâ
Ey Nebî-ümmet ü Hudâ-muḥtâr
- 102 Dil-i işkistemi ger itmezse
Himmet-i midḥatıñ tamâm-ı 'ayâr
- 103 Kanda ben kanda ḥadd-i ümmetiyân
Kanda feyz-i Mesîhî vü bîmâr
- 104 Germî-i şevk-i na'tıñ ile dilin
Eylemezse meḥâli'ü'l-envâr
- 105 Kanda Şehrî vü kanda na't-ı Resûl
Kanda ḥûrşîd ü kanda şem'-i mezâr
- 106 Tâ ki rahmet- cenâb-ı merḥametüñ
Ola dârü'l-ḥalâş-ı ehlü'n-nâr
- 107 Şâhid-i na't-ı pâkünü Şehrî
İde dâ'im hem-âğuş-ı efkâr
- 108 Ben idem sûziş-i teşevvuk ile
Bezmine sine sine dâğ-nişâr

6

Der-Sitâyiş-i Maḥdum-Güzîn-i Seyyîd Muştafâ Big*

Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

- 1 Hoşâ şehr-geh-i 'ıyd-ı şıyâm-ı 'ays- encâm
Ki kıldı ḥalkı şeker-ḥand-ı zevk ile iṭ'âm
- 2 Ne 'ıyd-ı mûcib-i ḥandânî-i leb-i sâgar
Ne 'ıyd-ı sürḥî-i rüy-ı şikeste-reng-i şıyâm
- 3 Şebi sevâd-ı zer-efşân- ḥaṭ-ı berât-ı feraḥ
Şabâhı ma'nî-i rengîn-edâ-yı nüshâ-i câm

- 100a cûdında: luṭfında SHE
101b muḥtâr:ğam-ḥ^VârTR2,TR3
102b 'ayâr:ğubârTR2
104b meḥâli'ü'l-envâr:maḥâli'-i envâr SHE

K6 TR2(68b), TR3(203b),SHE(93b),SHM(11b),MK2(11a), MK4(10a), ÖB(10a)
Başlık ÖB*, Kaşide-i Muştafâ Big TR2, Der-Sitâyiş-i Maḥdum-Güzîn-i Muştafâ Big TR3

- :-SHE,SHM,MK2,MK4
1a şıyâm:şabâḥ TR3
1b iṭ'âm:in'âm MK2
2a leb-iruh-ı MK4/gül-iTR2
3b Şabâhî:Şabâḥ-ıMK2

- 4 Zuhûr-ı gurre-i şûh-ı hilâl-i menşûrî
Olınca 'âzil-i şavm-ı gürisnegî aḥkâm
- 5 Olındı devr-i 'adâlet-nümây-ı cûdında
Huruş dehâna vü ḥamyâze âğuşa in'âm
- 6 Hevâ-yı dil-keş-i ḥâşiyeti mu'ânaḳa- cûş
Nesîm-i 'âdeti gül-bûse-ḥîz-i ḥâş u 'avâm
- 7 Virür ṭabâyi'e-i farṭ-ı ḥuzûz-ı lâmiseden
Şafâ-yı lems-i kef-i cûd-ı şadme-i eyyâm
- 8 Kemâl-i şevḳ-ı ḥuşûmet-zidâ-yı ḥâtırdan
Virür ṭabânce-i ḡam zevḳ-i bûse-i ikrâm
- 9 Şu resme oldı şafâ-yı hem-âğuşu dil-i ceyb
Ki tîḡ-i mihr ile olmaz cûdâ zılâl-i enâm
- 10 Bütân-ı mihr- cebîn şubḡ-ten şafaḳ-câme
Hilâl- âḡuş u Zühre-sürîn ü şûḡ- endâm
- 11 Lebinde mevce -zenân bûse-i taleb-engîz
Ruḡında cilve-künân ḡande-i vefâ-ilhâm
- 12 İdüp biri birin âyîne-i ten-ârâyî
Temâm-ı lâzime-i ḡusni itdiler i'lâm
- 13 Ḥırâm eylediler ḡandenâk u dest-efşân
Çü şubḡ-ı devlet-i memdûḡ-ı Şehrî-i nâ-kâm
- 14 Şiḡüfte-gül-bün-i iḡsân-ı Muştafâ Big kim
İder ifâza-i büyü su'âl-ı cezb-i meşâm
- 15 Necîb- gevher-i 'işmet- 'arâz siyâdet-kân
Sa'id-aḡter-i himmet ziyâ-yı çarḡ- ı kirâm
- 16 Zâmîr-i hiç-nazîri fehîm-i bî-tefhîm
Nihâd-ı pâk-i nijâdı 'alîm-i bî-i' lâm
- 17 Ger olsa himmeti şûretger-i heyûlâ-ḡVâb
Gelür vücûda bi'aynih ḡayâl-i naḡd-i menâm
- 18 Mübeddel eyliyemez ḡâyet-i şübûtında
Kelâm-ı cûdını inkâra ḡarf-i istifhâm
- 19 Vücûd-ı mazḡarü'l-âyât-ı intifâ'ından
İder netîce-gedâyı ḡazîyye-i en'âm

5a Olındı:OlaydıTR2
7a farṭ-ı:farḳ-ı TR3, SHE, SHM, ÖB//ḡuzûz-ı:ḡuṭṭ-ıTR3, SHM, MK4
10b sürîn ü:sürîn-i MK2
11a zenân:zebân TR2
12a biri birin:birin biri MK2
13a ḡandenâk-ı:ḡandenâk u TR3,SHE
14a iḡsân-ı:iḡbâl-i TR3
15b kirâm:ikrâm SHM
18b cûduḡı:vücûbî-i TR2

- 20 Süheyl-i tîğ-ı be-cân-teşne-i ecel- nesebi
Ki şark u ğarbîdür anuñ riķâb-ı ğaşm u niyâm
- 21 Ne'üzübi'llah idince tulû'-ı te'sîri
İder sütûh-ı zemîn ü hevâyı ğûnîn-fâm
- 22 Ne tîğ bâriķa-ı ebr-i ğûn-terâviş -i cenk
Ne tîğ ebr-i cerâğat-feşânî-i ecsâm
- 23 Şerer-şitâb semend-i mülâyim- eţvârın
İdince 'arşa-ı çâpük- revîde germ-ğirâm
- 24 Olur işâre-i evvelde bûs-tîn bîrûn
Mişâl-i nazra-ı dîdâr-bîn-i bî-ârâm
- 25 Felek-behâ güherâ müste'idd-i her-hünerâ
Eyâ güzîde cevân -merd-i âftâb- in'âm
- 26 Bu ğâk-pâye olan ğüsn-i nazara ğaķıçün
Ki itdi ğüşe-i çeşm-i terağğumuñ ilhâm
- 27 Cihân cihân ğulûş-ı derûn ile oldum
Zamân zamân cenâb-ı mürüvvetünğe ğulâm
- 28 Olursa ķâ'ide-i bendegîde taķşîrüm
Ümîdvârüm ide luţf-ı kâmilün itmâm
- 29 Niteki ğâşiyet-i ğâdimî vü mağdûmî
Ola merâtibe-efzâ-yı ķadr-i ğaş u 'avâm
- 30 ğürûh-ı ğaş u 'avâmı ğuzûr-ı 'izzetde
Vücûh ile ķılasın 'an-ķarîb-i istiğdâm

7

Der-Medğ-i Veliyyü'n-ni'am ğürce Meğemmed Paşa*

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

- 1 Yine devletle şafâ geldün eyâ 'ıyd-ı kerîm
Yâ şabâğe'l-ğayr ey sufre-keş-i nâz u na'îm

- 20a be-cân: îmân TR2/ yemânMK4
21b fâm:ğâm MK2
22b ecsâm:iğyâm SHM
23a eţvârın: eţvârı
24a Olur:O TR3
25a güherâ:-MK4
26b ilhâm:in'âm TR3,SH
28a taķşîrüm :tefşîrüm TR2, TR3, SHM
29a Niteki:Nitekim TR3,MK2
30b ķılasın:idesin TR3

K7 TR2(69a), TR3(204b),SHE(91a),SHM(12a),MK2(12b),MK4(10b), ÖB(11a)
Başlık ÖB*, Der -Sitâyiş-i Vezîr-i A'zam ğürce Meğemmed Paşa TR3
:-TR2,SHE, SHM,MK2,MK4

- 2 Kandasın kanda eyâ ‘uğde-güşâ-yı iftâr
Câna kâr itdi gülûv-gîri-i imsâk-ı le’îm
- 3 Kandasın kanda ki aşhâb-ı şikem şeb-pereveş
Oldılar düşmen-i hûrşîd-i cihân-tâb-ı kadîm
- 4 Kandasın kanda ki hamyâze-i rûze yârur
Eyledi noқта-i mevhûm-ı dehânın taқsîm
- 5 ‘Âşık-ı zârma gül-bûse-i la’l-i hûbân
İtmez oldu hâzer-i rûzededen in’âm-ı şemîm
- 6 Ebrû-yı vuşlat- işârât-ı bütânveş itdi
Şîve-i ‘işreti îmâ-yı hilâlûñ tefhîm
- 7 Tırra-i ‘ıtr-feşân-ı şeb-i ‘anber-fâmuñ
Eyledi mağz-ı dil ü ceyb-i dimâğı teşmîm
- 8 Fırka-i gürsine-çeşmân-ı şıyâmı kıldı
Nûş-ğand-ı seherûñ şîr ü şekerle ten’îm
- 9 Bu kadar olmaz idüm muntazır-ı didâruñ
Eylemezdüm bu kadar şubh u mesâñı ta’zîm
- 10 Bezî-i ni’metde velî pey-rev-i memdûhumsun
Şeref-i nisbet ile vechi var itsem tekrîm
- 11 Niçe memdûh-ı hîred ħarf-ı ħavâşş-ı zâtın
Levh-i inşâfa bu ta’bîr ile eyler terķîm
- 12 Eşhiyâ-yı vüzerâ Gürci Meħemmed Paşa
Ki ider lücce vü kân-cûdına sevgend-i ‘azîm
- 13 Dil-i vaşl ârzû-yı ‘âşık-ı bî-çâre mişâl
Kef-i ihsân-ı cezîlinde misâfir zer ü sîm
- 14 Sîne- efrûhte-i süz-ı du’â kim eyler
Şerer-i nâlesine nûr-ı icâbet ta’zîm
- 15 Yâd-ı ħulķıyla ħired âyine-i aħlâķa
Baķsa yeksân görinür şüret-i ümmîd ile bîm
- 16 Düşse deryâya eger ‘aks-i ‘ulüvv-i câmı
Kadr-i heftüm- pedere ħande ider dürr-i yetîm
- 17 Rüstem- ecdâd-ı veğâ-pîşe-i bî- hem-pâ kim
Besdür ol merd-i hüner-mende dem-i ceng-i ‘azîm

2b itdi:-SHM
3 :-TR2,MK4
6b hilâlûñ:helâk-i TR2,MK2,MK4
7b mağz-ı dil:-MK4
9a idüm:idi SHM
14a süz-ı :sür-ı MK2
16a câhı:câhım:TR2,MK4
17a hem-pâ:hem-tâ MK2

- 18 Tercemân nîze-i ser-tîz ü talî'a nâvek
Hem-zebân hançer ü şemşîr-i ciger-çâk nedîm
- 19 Bir nefes eylemez evkât-ı 'azîzin zâyî'
Bir dem olmaz dili bî-havf-ı Hudâvend-i 'alîm
- 20 Şubh- tâ-şâm tesellî-dih-i erbâb-ı niyâz
Şâm- t- şubh tilâvet-kün-i Qur'an-ı 'Azîm
- 21 Şâhibâ ruşsat olursa taraf-ı luţfuñdan
İdeyüm hâşiyet-i zâtumı bir bir tefhîm
- 22 Medh-i zâtuñda ben ol şâ'ir-i nev-nuţkam ki
Görse mu'cizterî-i şî'rümi Nef'î-i za'îm
- 23 Bîkr-i endîşesin âğûş-ı beyânından alup
Şerm ile dâye-i ilhâma iderdi teslîm
- 24 Vaşf-ı cengüñde ben ol münşî-i mümtâzam ki
Eylesem kilik-i fesâhatla ger inşâ-yı Selîm
- 25 Dârü'l-inşâyı cihândan iderüm Veysi'nün
Zât-ı ma'dümü gibi şöhret-i neşrinde 'adîm
- 26 Rûz-ı rezmüñde ben ol Fârisî-ser-bâzam ki
At korum düşmene hayyâl-i nazârveş bî-bîm
- 27 Meclisüñde benem ol muţrîb-ı hoş-zemzeme kim
Zühreyi dâğ iderüm sûz ile itsem taqsîm
- 28 N'eyleyem çarh-ı siyeh-kâse-i nâ-sâz beni
İtmedî bunca kemâlüh birisiyle ten'îm
- 29 Ni'metin başına çalsun felek-i nâ-ma'kül
Ber-murâd itmege kâdir mi beni öyle le'îm
- 30 Ber-murâd eyleyen erbâb-ı dili sensin kim
Kıymet-i hâk ile yanuñda ber-â-ber zer ü sîm
- 31 Niçe biñ âdemi bu devlet-i 'Oşmânî'de
Eylemişsin big ü paşa vü sipâhî vü za'îm
- 32 Bir ze'âmetle dil-i Şehrî(y)i de şâd eyle
Ki odur dergeh-i luţfuñda emekdâr-ı kâdîm
- 33 Ben senüñ luţf senüñ Şehrî-i efgende senüñ
Senden olursa olur cümleye elţâf-ı 'amîm
- 34 Nitekim gurre vü salhında meh-i mezbûruñ
Fûkahâ ile müneccimler ider baş-ı'azîm

21b tefhim:taqsîm MK4
22b mu'cizterî:tâzeterî TR2, SHM
23a beyânından:benânından ÖB
24a cengüñde:rezmüñde TR3
26a rezmüñde:cengüñde TR3
31b Eylemişsin: TR2, SHE, SHM, MK2, ÖB
34b ile: eyleye TR3/ ide TR2,MK4

- 35 Ğurre-i 'ömrüñi salh itmeye devrân olasın
 Kuṭb-i eflâk-şifat evc-i sa'âdetde muḳîm

8

Der-Sitâyiş-i Muştafâ Big Medḥ-i Semendeş*

Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

- 1 Levḥaşa'llâh kümeyt-i şûḥterîn
 Cilve-perverde-i şitâb-ı zemîn
- 2 Müteḥarrîk çü hüsn-i şive-feşân
 Mütelâşî çü 'aşk-ı ârzü-çîn
- 3 Cilveger gûne gûne cünbiş ile
 Çün büt-i 'işvekâr-ı 'âşık- bîn
- 4 Mû-be-mû-yı beden telâş-âmîz
 'Uzv 'uzv-ı ten ıztırâb-âgîn
- 5 Nâvek-i ğamzeveş hoş-âyende
 Cân-ı 'âşık-şifat revendeterîn
- 6 Berḳ-i cünbiş ki farṭ-ı sür'atden
 Sebḳ-i güftâr ider dem-i taḥsîn
- 7 Şâ'ika-cilve kim geh-i reftâr
 Der-pes eyler nezâresin pişîn
- 8 Feres-i zûd-res ki olsa süvâr
 Fî'l-meşel küdek-i kenâre-nişîn
- 9 Reh-neverd-i şebâb olur der-ḥâl
 Cilve-gâhın iderdi şib-i zemîn
- 10 Nağme-cüşiş semend-i nâzûk kim
 Olur âvâzeveş semâ'-ı nişîn
- 11 Bî-tevaḳḳuf çü müjde-âver-i dost
 Bî-taḥammül çü şabr-ı müştâkîn
- 12 İtse şaḥş-ı zamânı ser-gerdân
 O kümeyt-i vehm-tekî der-zîn
- 13 Lâ-muḥâle olurdu bir demde
 Vâşıl-ı 'arşa-gâh-ı bâz-pesîn

K8 TR2(67b),TR3(202b),SHE(92a),SHM(10a),MK2(10a), MK4(9a), ÖB(9b)
 Başlık ÖB*, Kaşide TR2, Der-Sitâyiş-i Semend-i Maḥdûm Muştafâ Big TR3
 :-SHE,SHM,MK2,MK4
 5b şifat:gibi SHE//terîn:berîn SHM
 9a şebâb:şitâb TR3, SHE
 10b âvâzeveş:âvâze:MK4

- 14 O serî'ü's-seyir ki şübhe-zenân
Eylese kaçd-ı tayy-ı saḥ-ı zemîn
- 15 Ğâyet-i menzile bulurdı vuşûl
Olmadın sem'ine şadâsı qarîn
- 16 O tevehhüm-reviş ki itmez iken
Üzerinde qarâr fikr-i metîn
- 17 Zûr-ı bâzû-yı kâbiliyyet ile
Zabt ider mîr-i şâhibü't-temkîn
- 18 Muştafâ-nâm ü Murtażâ-in'âm
Hasaneyn- inkiyâd-ı dîn-i mübîn
- 19 Dür-i deryâçe-zâd-ı nesl-i Resûl
Lem'a-i âftâb-ı maşrıķ-ı dîn
- 20 'Uqalâ-iḥtilâḥ u dâniş-senc
Ḥükemâ-imtizâc u ḥikmet-çîn
- 21 Nev-şigüfte-gül-i hidâyet-büy
Tâze-tâbende necm-i sa'd-âyîn
- 22 Ğurre-i ḥûr-zuhûr-ı mâh-ı ḥired
Evvel-i rüşenî-i şubḥ-ı yakîn
- 23 Fârisü'l-ḥayl-i cilve-gâh-ı hüner
Yekke- tâz-ı neberdiyân-ı güzîn
- 24 Ḥaçer-i gamze-nûk-ı qahrından
Mihr-i 'âlemsitân-ı ciger-ḥûnîn
- 25 Rumḥ-ı ebrû-ḥam-ı 'itâbından
Kad- ḥamîde hilâl-i çarḥ-ı berîn
- 26 Müje- peykân-ı ḥadeng-i çeşminden
Zaḥm-ı çeşm-i zamâna perde-nişîn
- 27 Kâkülüñ tâb-ı gîrûdârından
Olmaz endişe-i rehâyı emîn
- 28 Cezr ü medd-i kemânı câzib-i cân
Tiğ-ı ejder-niyâmı rûḥ-ı defîn
- 29 Eşer-i istiḳâmet-i zihni
Olsa ḥab'-ı bütân-ı şûḥa qarîn
- 30 Dil-i müştâḳiyân olamazdı
Kâviş-i ḥulf-ı va'd ile ḥûnîn

14a şübhe:şayḥa ÖB
15b şadâsı:şadâ-yı TR2
22a ḥûr:ḥûn TR2,MK4
23a ḥayl-i:ḥâyil Tr2
25b hilâl:helâk:TR2
27a Kâkülüñ:Kâkülün MK2,MK4

- 31 Düşse sîm-âba sâye-i hükmi
‘Îllet-i ra‘şasın ider teskîn
- 32 Ser-firâzâne itse zülfe nazar
Ba‘d- ezîn eylemezdi meyl-i pesîn
- 33 Dîde-bânî-i mağzen-i ‘aşka
Eylese re‘y-i rûşenin ta‘yîn
- 34 Ğamze-i düzd-kâre-i hûbân
İdemezdi hıyânet-i dil ü dîn
- 35 Ser-firâzum dilîr-i mümtâzum
Ey güşâyende-i gül-i tahsîn
- 36 Ser-be-ceyb idi nice demlerdür
Ğonca-kân-ı hayâl-i feyz-âğîn
- 37 Neşve-yârî-i midhatûñ kıldı
Gül-i hûrşiddin şigüfteterîn
- 38 Berg berg riyâz-ı medhûñde
Oldum ol meretebe tebessüm-çîn
- 39 Ceyb ü dâmânum oldu şubhâsâ
Gülsitân gülsitân gül ü nesrîn
- 40 Dem-i şubh-ı kabûldür Şehrî
Kıl du‘âyı hem-âğûş-ı âmîn
- 41 Tâ ki esb-i nesîm-refâtârîn
Jâleveş dil-berân ider der-zîn
- 42 Ola mazbûţ-ı şâhid-i hükümün
Nâ-mülâyim küreng-i çarh-ı berîn

9

Der-Sitâyîş-i Veliyyü’n-niam Gürci Mehemmed Paşa*

Fe‘ilâtün mefâ‘ilün fe‘ilün

- 1 Hâbbezâ hoş-fezâ-yı Uskumrî
Ki odur gül-zemîn-i bâğ-ı cihân
- 2 Kûhsârî-sitân-fütâde-i zevk
Çün siyeh-mestiyân-ı lâ-ğaydân

32a zülfe:zulf-i TR2,TR3,SHE,MK
37a Neşve:Neş’e SHE
38b ol:o MK4
41b ider:ideMK

K9 TR2(70a), TR3(205b), SHE (95b), SHM(13a), MK2(12a), MK4(11a), ÖB(11b)
Başlık ÖB*, Kaşide-i Gürci Mehemmed Paşa TR2, Der-sitâyîş-i Gürci Mehemmed Paşa
:- SHE,SHM, MK2, MK4

- 3 Sebzezâr-ı şigüfte-i şûhı
Dil-firîbende-i nesîm-i cinân
- 4 Gülsitân ceyb çün dil-i pür-dâğ
Lücce-dâmen çü dîde-i giryân
- 5 Rûzı vaqt-i seher-gâhî tâ-şeb
Şebi âbisten-i seher-gâhân
- 6 ‘Andelîbi müdâm zemezmenâk
Çün dil-i vuşlat- ârzû-yı bütân
- 7 Hoş-güvârî-i lezzet-i âbı
El’ataş-ğiz-i zevk-i Kevseriyân
- 8 Şafvet-i cûy-bârını gör kim
İtse nezzâre ‘âşık-ı hayrân
- 9 ‘Aks-i baħr-i sirişk-i dil zarfı
Görinür ‘aynı ile mevce -zenân
- 10 Pür-şikâli hevâ-yı dem-be-demi
Olsa ger cânib-i caħîme vezân
- 11 Şu‘lesin şâhsâr-ı gül-bün ider
Şererin jâle-dâne-i büstân
- 12 Hâk budur kim bu gûne şahrâda
Eylemezdi kümeyt-i dil cevelân
- 13 Neyleyem medhe müsta‘id kıldı
Hüsn-i teşrif-i Qahramân-ı zamân
- 14 Şadr-ı devlet-nişîn vezîr-i güzîn
Ki odur mihr-i kevkeb-i akrân
- 15 Zât-i pâk-i Meħemmed ismini Hâk
Eylemiş dîn ü devlete şâyân
- 16 O kerîmü’t-ıtabı‘ ki dergâhı
Çün der-i feyz-i şubh-ı bî-derbân
- 17 O şecî‘ü’l-maşâf kim ħasmı
Cümle ser-der-sücûd-ı ħâk-i amân
- 18 Şâhid-i devletine dil-beste
İhtiyâr-ı kazâ-yı ħikmetdân
- 19 Tîğ-ı âteş- demi kader-ķabza
Rumh-ı ejder-ħamı kazâ-peykân

3a Sebzezâr-ı: Sebzezârı MK2/ şûhı:şevki TR2, MK4
4b lücce-dâmen: lüccedân hem-çü TR2, MK4
5a Rûzi:Rûz-ı MK4
5b Şebi:Şeb-i MK4
10a Pür-şikâli:Pür-şikâl-iSHM,MK2
12b Eylemezdi: Eylemez MK2
18a ħikmetdân:devletdân SHM, MK2

- 20 Olsa ebr-i hüsâm-ı ser-tîzi
Mezra‘-ı kâ’inâta kaçre-çekân
- 21 Ser-bürîde olırdı bâlîde
Tâ ebed gendüm ü cev-i dihkân
- 22 Ehl-i dil-perverâ kerîmterâ
Ey şecâ‘atde nâdirü’l-aqrân
- 23 Yârî-i himmetünle şimdi benem
Yekke- tâz-ı suhanver-i meydân
- 24 Ki ser-i şahın-ı tâze-güyide
‘Ârifânla olınca hem-cevelân
- 25 Der- pes itdüm ‘inân-ı evvelde
Kaldılar gerd-i hasret içre tapân
- 26 Lâf-ı mağrûrî tâ-be-key Şehrî
Kıl semend-i du‘âyı germ- i‘inân
- 27 Tâ ki devlet-serây-ı ‘Osmânî
Ola ârâyış-i zemîn ü zamân
- 28 Şadr- pîrâ-yı evvelîn olasın
Kılasın ‘âlemi pür-emn ü emân

10

Der-Sitâyış-i Manastır*

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

- 1 Manastır şehrini seyr eyleyüp medh eyleyen ‘ârif
Bilür rûy-ı zemîn üzre nedür ol şun‘-ı Yezdânı
- 2 Nice medh itmesün şahib- nazar ol cây-ı zîbâyı
Ki feyz-i meyden artuğ ehl-i tab‘a keyf-i seyrânı
- 3 Dem-i şubhî varınca Şâm’a hep vaqt-i şabâhü’l-hayr
Mağall-i şâmı tâ şubha irince kadr-i nûrânî
- 4 Nedür ol sebz ü hürrem olıcağ şuffa- nesîmenler
Nedür ol mâ‘-i cârî-i neşât-efzâ-yı rûhânî
- 5 Nedür ol servler şaf şaf kenâr-ı cûybârında
Ki Tûbâdur derûn-ı mâda şan ‘aks-ı hırâmânı

21 Tâ:-SHM

K10 SHE (96b), ÖB(12b)

Başlık ÖB*, -SHE

3b irince:varınca SHE

4a sebz ü: şeb-gurre-i SHE// olıcağ şuffa:güler hoşSHE

- 6 O âb-ı hoş-güvâr u ol hevâ-yı dil-güşâsıyla
Dinilse Rûm ilinüñ Şâm'ıdur haqqâ ki erzânî
- 7 Sırışk-i dîde-i 'âşık gibi şubh u mesâ tırmaz
Akar her sû-be-sûdan çağlayup âb-ı firâvânî
- 8 Mu'allâ kühsârı şevketinden çarha baş egmez
Muşaffâ çeşmesi 'aynıne almaz âb-ı hayvânî
- 9 Nedür ol berke-i 'uzmâ-yı kudret fark-ı kûhında
Ki olmaz burc-ı âbî-i felek bir mevc-i gâlfânî
- 10 Şu resme reng-i hikmet naqş-ı kudret var kenârında
K'ider âşüfte 'aql-ı külli dursun 'aql-ı insânî
- 11 Müzeyyen gûne gûne işgüfelerle kûh u şahrâsı
Mutarrâ tâze tâze sünbül ü gül-i gülistânî
- 12 Gülistânında te'şîr-i letâfet ol kadar var kim
Hoş-âvâz eylemiş bülbül-şîfat zâg-ı bed-elhânî
- 13 O reng-â-reng ü gûn-a-gûn-şigüfezârla dönmiş
Kadeh-keş dil-berân-ı meste her bir nahl-ı bustânî
- 14 Figân dil-berlerinüñ ol külâh-ı kec-nihâdından
Kec itdükçe ham eyler kâmet-i 'uşşâk-ı nâlânî
- 15 Muhaşşal görmedüm bir böyle dil-ber şehri-nâzûk-hâk
Murâdum üzre gezdüm cümle mülk-i Âl-i 'Oşmânî
- 16 Kuzât-ı hoş-nihâd-ı ehl-i tab' u ehl-i dil-perver
Bulınmaz her birinüñ 'ilm ü 'irfân içre aqrânî
- 17 O hüsn-i hulûk u hüsn-i ihtilâf u hüsn-i sıretle
Esîr ü bende-i mazmûn iderler ehl-i 'irfânî
- 18 Hilâf-ı şer'ü kânun kimse bir iş idemez aşlâ
Şu deñlü müttefikdür haqq ile eşrâf u a'yânî
- 19 Huşûsâ Hazret-i Müftî-i a'lem-efzâl-ı 'âlem
Bu şehriñ şer' ile kânûn ile oldur nigezbânî
- 20 Hudâ 'ilm ile 'irfân ile zâtın eylemiş tezyîn
İlâhî ola efzûn birbirinden 'ilm ü 'irfânî
- 21 Suhan taṭvîl olunca müstemi'-âzâr olur Şehrî
Hemân ṭayy-ı maḳâlât eyle besdür nükte-sencânî
- 22 Nitekim nev-bahâr ile şigüfte gül-şen ü bâgı
Güşâde ola dâ'im ḫâtîr-ı eşrâf u a'yânî

11

Der-Sitâyiş-i Kethüdâ Big Muştafâ Ağa*

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Medâr-ı dîn ü devlet Kethüdâ Big ey kerîmü's-şân
Murâduñ üzre dönsün dâ'imâ nüh-günbed-i gerdân
- 2 Refîkûñ ola tevfiķ-i İlâhî her umûrunda
Muvâfiķ ola tedbîrûñe taķdîr-i ezel her ân
- 3 'Adûñuñ hîre itsün çeşm-zahmuñ kevkeb-i baħtuñ
Mişâl-i tal'at-ı hûrşid-i 'âlem-tâb-ı nûr-efşân
- 4 Dil-i bed-h^Vâhuñı dâğ eylesün dest-i zer-in'âmuñ
Pür olsun naķd-i ihsânûñ ile dâmân-ı hayr-h^Vâhân
- 5 Günûñ günden yig olsun her ne istersen Hüdâ virsün
Şu'â-ı mihreveş meh-tâb-ı baħtuñ görmesün noķsân
- 6 Keremkârâ huzûr-ı 'izzete bir 'arz-ı hâlüm var
Mübârek başuñ için ser-güzeştüm diñle kıl ihsân
- 7 Figân bu rûzgâr-ı kec-'atâdan dâd cevrenden
Ki bir gün güldürürse âdemi biñ gün ider giryân
- 8 Simât-ı Hâcı Bektâş-ı Veliden nice bin âdem
Töyınca ni'met alur müsteħaķ nâ-müsteħaķ her ân
- 9 Baña çok gördi bir nân-pâreyi ol h^Vân-ı 'uzmâdan
Esâmum üzre çekdi kilik-i zulm ile haķ-ı buġlân
- 10 Olup merdûd ocaķdan ĳaldum âħir şöyle dirliksiz
Hemân âteşden ayru ol şererveş kim ĳalur bî-cân
- 11 Mürüvvet kâmi ihsân ma'deni bir zât-ı nâfi'sin
Olursa senden olur derd-i bî-dermânuma dermân
- 12 Yiter çok sıķlet itme ĳar-gedâlar gibi ey Şehrî
Ki vâķıf oldu 'arz-ı hâlûñe ol Hâtem-i devrân
- 13 Gice gündüz hemân şıdķ-ı derûn ile du'â eyle
Ola cümle umûrında mu'îni Hâzret-i Sübhân

K-11 SHE(97a), MK2 (13b), ÖB(13a)
Başlık ÖB*, -SHE, MK2
1a kerîmü's-şân:kerek kâmi SHE

MUSAMMATLAR

1

Tercî‘-Bend-i Der-Na‘t-ı Hâbîb-i Hudâ vü Güzîde-i Enbiyâ
Muhammed Muştafâ Sallallahu‘ Aleyhi ve Sellem*

Mef‘ûlü mefâ‘ilün fa‘ûlün

I

- 1 Ey Nâşîh-ı hüküm-i köhne- edyân
V‘ey dîn-i cedîdine viren şân
- 2 Ey mücib- i hulq u mazhar-ı Hâk
Memnûnuşdur vücüb u imkân
- 3 Çekdüñ kalem-i yegâneñ ile
Ser-defter-i şirke hatt-ı butlân
- 4 Ey ‘âlem-i nûr u nûr-ı ‘âlem
Hem âyinesin hem âyinedân
- 5 Hallâk-ı münevverât-ı evvel
Nûr-ı nübüvvetüñ itdi tâbân
- 6 Ol nûr kinâre-i ‘ilimden
Âğûş-ı ‘ayinde oldı raşşân
- 7 Âğûş-be-âğuş eyledüñ seyr
Ey kurre-i ‘ayn-ı cümle a‘yân
- 8 Şalduñ melekût u mülke pertev
İtdüñ kıdemi hudûsa hayrân
- 9 Sen olmasañ ol “Künûz-ı Mañfi”
İtmezdi cevâhirin nümâyân
- 10 Şânuñda buyurdu İzîd-i pâk
Levlâke lemâ hâlaqte‘l-eflâk**

II

- 1 Ey neşve-i evvel-i irâdet
Perverde-i âğûş-ı hidâyet
- 2 Sensin o peyam-ber-i be-Hâk kim
Eyler şecer ü meder şehâdet

Tc.B. TR2(59b),TR3(208a),SHE(89b),SHM(9a),MK2(1b),MK4(1b), ÖB(14b)

Başlık ÖB*, Na‘t-ı Şerîf -i Hâzret-i Sultân-ı Güzîn‘Aleyhi‘s-selâm TR3

:-TR2,SHE,SHM,MK2,MK4

2 Bu beyitte sekt-i melih yapılmış ve vezin “ mef‘ûlün fa‘ûlün fâ‘ûlün”e dönüşmüş

I/6a ‘ilimden: ‘ilimde TR3, SHM

I/6b Âğûş-ı ‘ayında:Âğûş-i ‘aynda ÖB

* Küntü kenzen mahfiyyen diye başlayan hadis-i kudsi‘denKenz-i mahfi‘nin çoğulu:Gizli hazine

** Eğer Sen olmasaydın varlığı yaratmazdım.” (Keşfu‘l-Hafâ: 2/232)Kudsi Hadis

I/9b cevâhirin nümâyân: cevâhirini şâyân SHM//cevâhirin:cevâhizin MK4

- 3 İşbât-ı nübüvvetünde el-ḥaḳ
Yoḳ mu‘cizüñe ḥad ü nihâyet
- 4 Erbâb-ı dile delîl-i ḳâṭi‘
Ḳur‘ân-ı ‘Azîm ider kifâyet
- 5 Ey şâh-ı melâ‘ike -‘asâkir
V‘ey şâhib-i seyf-i berḳ- ḥiddet
- 6 Bu ‘âlem-i mülke eyledükde
Dârü‘l-melekûtudan ‘azîmet
- 7 Eflâk degül güzer-gehüñde
Ey ḥâdî-i güm-rehân-ı ümmet
- 8 Nûrdan mevzû‘-ı tûdelerdür
Kim oldı mürûruña ‘alâmet
- 9 Mülk ü melekût-ı mâ-verâsın
Ol şâni‘-i bî- şerik ü âlet
- 10 Manzûr-ı şerîfüñ itdi cümle
Tekrâr idüp ḥıṭâb-ı ‘izzet
- 11 Şânuñda buyurdı İzid-i pâk
Levlâke lemâ ḥalaḳte‘l-eḫlâk

III

- 1 Ey mu‘cize- gûy u mu‘cize-sâz
Allâh ekber nedür bu i‘câz
- 2 Kim eyledi ṭâ‘ir-i ḥudûşuñ
Pervâz-gâh-ı ḳıdemde pervâz
- 3 Ey sırr-ı ḥaḳîḳatü‘l- ḥaḳâyık
Sübḥâne‘llah nedür bu i‘zâz
- 4 Kim tâc-ı nübüvvet ile olduñ
Mâbeyn-i ulû‘l-‘azm ser-eḫrâz
- 5 Ger berḳ-i zuhûruñ olmasaydı
Ḳırmen-gehine şerâre- endâz
- 6 Bulurdı reh istirâḳ-ı sem‘a
Dîvân-ı racîm-i kâhin-enbâz
- 7 Mesmû‘-ı çihâr-yârüñ oldı
Aḫcârdan emrüñ ile âvâz

II/8b mürûruña:mürûruña SHE, SHM, ÖB//‘alâmet:işâret TR3
II/9a melekût-ı melekû u TR2, SHE
III/3a ḥaḳâyık: ḥalâyık TR3, MK2
III/4a nübüvvet ile: şehâdet ile: TR2, SHE, SHM, MK2
III/6b enbâz: endâz SHE

- 8 İlhâm-ı cevâmi‘ü’l-kelimle
Kılduñ bülegâ-yı dehri i‘câz
- 9 İtseñ n’ola ey muhâtab-ı Hâk
Kevneyne vü fihi-mâsına nâz
- 10 Şânuñda buyurdı İzid-i pâk
Levlâke lemâ hâlekte’l-eflâk

IV

- 1 Ey ğarğa- be-nûr-ı ğubb-i Mevlâ
Dil-ĥ^Vâh-ı Ğudâ-yı zîr ü bâlâ
- 2 Olmasa cebîn-i Bü’l-beşerde
Envâr-ı şefâ‘atüñ hüveydâ
- 3 Olmazdı sücûd-ı tevbenâki
Mağbûl-i Cenâb-ı Zât-ı yek-tâ
- 4 Ger mücid-i ‘âlem itmeseydi
Aşlâb-ı Ğalîli nuţfeñe câ
- 5 Olur mıydı ğayl-i enbiyâda
Yâ dost nidâsına münâdâ
- 6 Eylerdi tecellîye taĥammül
Ger ğükmüñi yâd ideyidi Mûsâ
- 7 Zıkr itmese menziline ismüñ
Mu‘ciz-dem olur mıydı Mesîĥâ
- 8 Esmâ-i ğürûh-ı enbiyâya
Sensin ezel ü ebed müsemmâ
- 9 Zühriyye-i ğâtemüñ o demde
Mümzî-i ğazâ ki itdi imzâ
- 10 Şânuñda buyurdı İzid-i pâk
Levlâke lemâ hâlekte’l-eflâk

V

- 1 Na‘tuñ nice ğâbil itmek imlâ
Şıgmaz bu ‘ibârete o ma‘nâ
- 2 Olmış tütalum ğüşâde -âĝûş
Âĝûşî-i mevc olur mı deryâ
- 3 Vaşşâfi Ğudâ olan vücûduñ
Kim vaşf -ı şerîfin ide icrâ

IV/2b Envâr-ı:Envâ’-ıMK2

IV/4b Ğalîli: celîli MK4

IV9a ğâtemüñ o demde: ğâtemiyyeyi o demde TR2, SHE, SHM/ ğâtemiyyeyi çün MK4

IV/9b Mumzî-i: Tağdîr-i TR2

- 4 Bu bî-edebâne fikre bâ'is
Hep Şehrî-i bî-edebdür ammâ
- 5 Bir mest-i ħarâb-ı ma'şiyetdür
Ol yolda vücûdın itmiş ifnâ
- 6 İster ki ide şabâĥ-ı mahşer
Ser-şâr-ı şefâ'atüñle ihyâ
- 7 Ser-mestî-i şefkatüñle ol dem
Feryâd iderüm vâ- şefî'â
- 8 Ben bülbül-i na'tuñam ne ister
Benden bir âlây 'azâb- peymâ
- 9 Bir nağme-serâña söz mi geçmez
Ey gül-bün-i bî-ĥazân-ı Mevlâ
- 10 Şânuñda buyurdı İzid-i pâk
Levlâke lemâ ĥalekte'l-eflâk

2

Terkîb-Bend-i 'Âşıkâne*

Mef'ûlü mefâ'ilün fa'ûlün

I

- 1 Ey gûşe-i çeşmi fitne-âbâd
Mülk-i dile şâĥ-ı ġamze cellâd
- 2 Dest-i sitem-i nesîm-i nâzuġ
Gül-berg-i niyâzı itdi ber-bâd
- 3 Devründe vişâl ser-be-zânû
Rif'atde firâkı girye mu'tâd
- 4 'Ahdünde vefâ şikeste-ĥâtır
Dil-şâdter-i cefâ-yı bî-dâd
- 5 Kânûn-ı tazallümünde memnû'
Âheng-i emân u nağme-i dâd
- 6 Buldı ġam-ı 'aşġun öyle revnaġ
Ta'yîb ider oldı şâdi nâ-şâd
- 7 Şemşîr-i tegâfûlünden ey şûĥ
Olursa da dil cerâĥat-âbâd

V 6 ile 7. beyitler yer deġiştirmişSHE
V/7b iderüm:ide ki TR2, iderüm ki MK2

Tk.B TR2(70b), TR3(206b), SHE (94a), SHM (14a), MK2(14a), MK4 (11b)
Başlık ÖB*, Terkîb-bend TR2, TR3
I/6a öyle:ile SHE
I/6b şâd:şâd u SHE

- 8 Şihhat bulayum eger umarsam
Derd-i dilüme devâdan imdâd
- 9 Ben 'âşık-ı derd-i bî-devâyam
Ben münkir-i lezzet-i şifâyam

II

- 1 Dil ideli derdün ile ülfet
Merdûd nezârem oldı şihhat
- 2 Hicrânuna olmayam sezâvâr
Eylersem eger ümîd-i vuşlat
- 3 Zehr-âbe-i ıztırâb-ı 'aşkun
Olsun dile mâye-bahş-ı râhat
- 4 Nûş eyler iken idersem i'tâ
Pişânî-i şevke çîn-i rahmet
- 5 Şol dehlü var ârzû göñülde
Virsen de nezâreye icâzet
- 6 Pâsûde-i çeşm-i vaşl olunca
Ol dağı olur nigâh-ı hasret
- 7 Vakf-ı gam-ı derd-i hasretündür
Hep dildeki raht-ı şabr u tâkat
- 8 Çekmekde o derdi mürşid-i 'aşk
Eylerse baña 'afâ-yı himmet
- 9 Bî- derd olayum devâ dilersem
Bî-gam olayum şafâ dilersem

III

- 1 Ey âfet-i cân-ı 'âşık-ı zâr
V'ey gamze-i şûhı gibi hûn-ı Vâr
- 2 Zinhâr zinhâr olma böyle
Ağyâr- nevâz u 'âşık-âzâr
- 3 'Âşıkda olan hulûş-ı 'aşkı
Hûbâna düşer mi itmek inkâr
- 4 'Uşşâk degül mi şahidânun
Mâhiyyet-i hüsün iden izhâr
- 5 'Uşşâk degül mi cins-i hüsne
Cân u dil ile olan harîdâr

II/4a idersem:ider TR3
II/4b rahmet:zağmet MK2, MK4
II/5a Şol:Şu TR2//nezâreye:nezâre-i TR2
II/6b hasret:hayret MK4
II/7 raht-ı şabr u tâkat:raht u şabr u tâkat MK2

- 6 'Uşşâk degül mi nâzı iden
Mażmûn-ı niyâzdan haberdâr
- 7 'Uşşâk degül mi zevk-i katli
Cellâd-ı nigâha iden iş'âr
- 8 Efgân efgân ey sitemger
İnşâf inşâf ey cefâkâr
- 9 Biñ 'âşıkâ bir nigâh idersin
Anı dağı gâh gâh idersin

IV

- 1 Ey nâsîh-ı tarz-ı dil-nevâzî
V'ey münkir-i resm-i çâre-sâzı
- 2 Müştâk-ı devâ-yı pür-sişüdüdür
Derd-i dil-i 'âfiyet-güdâzî
- 3 Şevk-ı ruhuñ ile dilde eyler
Her dâğ-ı şekîb şu'le-bâzî
- 4 Gül-deste-i nâziş ile yâd it
Dil-ğaste-i pister-i niyâzı
- 5 Hâsret-zede-i teğâfûl itdün
'Uşşâk-ı kadr-şinâs-ı nâzı
- 6 Ser- maħrem-i sırr-ı gamze itdün
Ağyâr-ı zebân-ne-dân-ı râzı
- 7 Küfr ise tarîk-i dil-berîde
Temyîz-i haķikî vü mecâzî
- 8 Min-ba'd bu 'aşk ile hevesden
Ref' eyle nizâ'-ı imtiyâzı
- 9 Hübânda olmayınca inşâf
N'itsün aña 'âşıkân-ı dil-şâf

V

- 1 Cân ber-kef ü kâtil ise mühmil
Öldürdi hücûm-ı şevk-i bismil
- 2 Dil bezm-i rızâda el-'aşaş-gû
Sâķî-i şehâdet ise münhil
- 3 Ey hançer-i ârzû-yı vaşlı
Nev-mîdî nigâr-ı levha-ı dil

- 4 Bismil-geh-i ‘aşkda zulümdür
Kurbânî-i şevka raḥm-ı kâtil
- 5 Ey şive-i imtinân-ı katli
Ser-mâye-i hûn-bahâ-yı şad dil
- 6 Cellâd-ı kazâ-tüvân-ı ğamzeḡ
Ol dem k’ola katli ‘âma ma’il
- 7 Şehrî-i emân terennüm-i ‘aşk
Ol nâ-muḡal-i mezâk-ı bismil
- 8 Câ’iz ki şehîd-i ğamzeḡ ola
Zinhâr zinhâr olma ğâfil
- 9 Feryâdına bakma bî-eşerdür
Taḡrik-i hevesle der-be-derdür

Mesnevî

I

Mefâ'îlün mefâ'îlün fa'ûlün

- 1 Ne nâme nâme-i ferhunde- 'ünvân
Ne nâme nâme-i zî'l-'izzü ve's-şân
- 2 Ne nâme nâme-i zeynü'l-belâgat
Ne nâme nâme-i 'aynü'l-fesâhat
- 3 Ne nâme raġbet-engîz-i muġibbân
Ne nâme iştîyâk-amîz-i yârân
- 4 Ne nâme lafzı ma'nâsına meftûn
Şarılmış gûyiyâ Leylâya Mecnûn
- 5 Ne nâme her nuġat bir nâfe-müřġîn
Ki itmiş şafhasın bendergeh-i Çîn
- 6 Ne nâme ħüsn-i ħatı-ı ħoř-nümâsı
Ne nâme luġf-ı ħarf-i dil-rubâsı
- 7 Mişâl-i ħüsn ü 'aşġ-ı ârzü-nüş
Siyeh-mestâne olmişlar hem-âġüş
- 8 Ne nâme ħoř -ħaber çün peyk-i cânân
Ne nâme mey -eşer mânend-i iġsân
- 9 Ne nâme ħırz-i dil ta'vîz-i cânđur
Beliyye-dâfi'-i çeşm-i bütândur
- 10 Bu nüzhet-nâme-i ħudsî- peyâma
Revâğur Cibri'il olsa ħamâme
- 11 Bu ta'bîr üzre sem'-i rûġa nâ-gâġ
İrişdi bir şadâ-yı levġaşa'llâġ
- 12 Ne 'âlî-rütbe nâmedür bu nâme
K'ola Rûġu'l-Emîn aġa ħamâme
- 13 Ne ħoř zâtuġ ħalem-perverdesidür
Ne baġruġ genc-i bâd-âverdesidür
- 14 Ki olmaz buġa nisbet dest-âvîz
Turunc -ı zerr-i dest-efşâr-ı Pervîz
- 15 Ne şab'uġ terbiyet-yâb-ı cenâbı
Ne deryâ-yı kerem-mevcûġ ħabâbı
- 16 Ne zihn-i müstaġîmüġ ħâne-zâdı
Ne 'işmet-ħânenüġ ħudsî-nijâdı

- 17 Ne kânuñ gevher-i nâ-yâbıdır bu
Ne ‘ummânuñ dūr-i sîr-âbıdır bu
- 18 Cevâb idüp didi Şehrî-i vaşşâf
Şalâ vaşşâfiyâna kâf-tâ-kâf

II

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Fe‘ûlün

- 1 Bu bir hûrşîd- cûduñ nâmesidür
Şihâb u şeb devât u hâmesidür
- 2 Bu bir kâmil- ‘ayârıñ nâmesidür
Bu bir ihsân-nişârıñ nâmesidür
- 3 Bu bir zât-ı şerîfıñ nâmesidür
Bu bir tab‘-ı laîfıñ nâmesidür
- 4 Bu nâme nâmesidür bir vücûduñ
Ki yok vaq‘î yanında luğ u cûduñ
- 5 Yiter ey nâme-i mu‘ciz-terâne
Getür memdûhumıñ ismin beyâna
- 6 Sevâd-ı nazmıñ itsün müşerref
Ki bî-mevşûf vaşf olmaz mükellef
- 7 Velî Ağâdur ism-i zât-ı pâki
Açar medhi derûn-ı ‘uğdenâki
- 8 Velî ammâ veliyü’-n-ni‘metümdür
Refi‘ü’l-kadr-ı ‘âlî-himmetümdür
- 9 Kerâmet boynu bağı bendesidür
Velâyet çâker-i efgendesidür
- 10 Bu bî-endâz-ı ihsân u keremle
Bu bî-haddü ve-lâ-yuğşâ keremle
- 11 Seğâ eylerdi bir anda bilâ-reyb
Eline girse ger gencîne-i ğayb
- 12 Hâkîkatde odur insân-ı kâmil
Göñül yapmağı bi’t-tab‘ ola mâ’il
- 13 Huşûşâ hâtır-ı vîrân-ı şâ‘ir
Ki ma‘mûr olmamışdur evvel âhir
- 14 Buyurmuşdur Resûlullâh muhakkak
Kulûb-ı şâ‘ire gencîne-i Hâk

II/ 2 2b ve 3a beyitleri yok ve 2a ile 3b birleşerek beyti oluşturmuşlar MK2:

Bu bir kâmil- ‘ayârıñ nâmesidür
Bu bir tab‘-ı laîfıñ nâmesidür

5 Yiter ey nâme-i mu‘ciz-terâne

- 15 O vîrân genci ma'mûr eyledüñ sen
O maḥzûn ḳalbi mesrûr eyledüñ sen
- 16 Vücûd-ı pâkûñ itsün luḫf-ı Yezdân
'Ömürde Nûḫ u devletde Süleymân
- 17 Du'â hengâmıdur ṭayy oldı nâme
Serîni secdeden ḳaldırdı ḫâme
- 18 Kelâmuñ câm-ı Cem olursa Şehrî
Yine taşdı' ider erbâb-ı dehrî
- 19 Nitekim çarḫ-i nâ-hemvâr-ı bed-ḫû
İder aḫbâbı birbirinden ayru
- 20 İderler ḫâme vü nâmeyle mâdâm
Yine birbirine aḫvâlin i'lâm
- 21 Sa'âdet ḫıdmetüñden olmasun dûr
Sen âmir olasın da'im o me'mûr
- 22 Mezîd olsun ḫayâtuñ devletüñ hem
Mezîd olsun seḫâ vü himmetüñ hem

GAZELLER

Elif

1

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Çîn-i nâzam ebrû-yı hûbân me'mendür baña
Mevc-i nûram cebhe-i hûrşîd meskendür baña
- 2 Biñ bahâr olsa açılmam gûşe-i gülzârda
Âteşem cây-ı tebessüm künc-i külhandur baña
- 3 Hândenâkem gerçi rûy-ı nev-bahâra goncaveş
Lîk hâr-ı mihnet-i devrân nişîmendür baña
- 4 Hıfz-ı âh-ı âteşin ü şugl-ı hûnîn-giryeden
Çeşm-i bî-h'âb u dil-i pür-tâb düşmendür baña
- 5 Ğamze-i pür-fitneden havf eylemem Şehrî gibi
Çîn-i nâzam ebrûy-ı hûbân me'mendür baña

2

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

- 1 Tâ ki feyz oldı ezel nuḡk-ı şerernâk baña
Dâğ ber- dildür o günden beri eflâk baña
- 2 Ben o şehbâz-ı şehâdet-gede-i 'aşkam kim
Ser-i Manşur olamaz beste-i fitrâk baña
- 3 Ben o ser-mâye-i faḡram ki ciger-hûn olalar
Dem ola bâd ile âb âteş ile ḡâk baña
- 4 Ey ġam ey ġam beri gel def '-i neşât eyleyelüm
Dil-i pür-hûn saña sîne-i şad-çâk baña
- 5 Şehrî Şehrî sebab-i mağfîretümdür zinhâr
Zevḡ-i cürm eyleme de eyleme imsâk baña

G1 TR2(74b), TR3(209b), SHE(98b), SHM(16b), MK2(18b), MK4(14a), ÖB(16a)
1b Mevc : Levḡ SHE

G2 TR2(74b), TR3(209b), SHE(99a), SHM(16b), MK2(18b), MK4(13b), ÖB(16a)
1b günden: güne 348/3
2 ile 3 beyitler yer deġiştirmiş TR2, MK4
4a Ey ġam ġam: Ey ġam -: MK4
4b çâk: ḡâk MK4

3

Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

- 1 Gelürse keşret-i nezzâreden hicâb saña
O demde sürhî-i rüyuy olur niķâb saña
- 2 Nic'etsün âyine mihr-i ruķunla 'aksini fark
Sen âftâba müşâbihsin âftâb saña
- 3 Şerâreveş iderüm dûde-i cigerden redd
Ger eylemezse eşer âh-ı şu'le-tâb saña
- 4 Ol âb u tâb ki var 'ârızunđa keşf eyler
Olursa ķalb-i bütândan eger niķâb saña
- 5 Mey-i tegâfûli nûş itme girme ķanumuza
Siyâh- mestî-i çeşmüñ yiter şarâb saña
- 6 Şad âferîn gazel-i Rûmiyânunđa Şâ'ib
Ki virdi Şehrî dü-şad şevķ ile cevâb saña

4

Mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

- 1 İtdi hücûm 'aşķ-ı melâmet-eşer baña
Hem-demlik eyle ey dil-i âşüfte-ser baña
- 2 Żabt-ı nezâre eyle tenük-zarf-ı vuşlatam
Besdür hurûş-ı ķatre-i câm-ı nazar baña
- 3 Hân-ı ğam üzre itmeyelüm ey gönül nizâ'
Dâĝ-ı derûn hep saña laht-ı ciger baña
- 4 Ğayra olan nezâre-i bî-bâķ 'aşķına
Ey şüh eyle nazra-i düzdîdeter baña
- 5 Şehrî ğam ile şöħbet-i hûn-ı dil eylemiş
Gör hissetin ki eylemedi bir ğaber baña

G3 TR2(75a), TR3(210a), SHE(99b), SHM(16b), MK2(19a), MK4(14b), ÖB(16b)
1b olur: yiter TR3
4b eger: olur TR3
5a tegâfûli: tegâfûl-i TR3

G4 TR2(74b), TR3(209b), SHE98b), SHM(17a), MK2(18b), MK4(14a), ÖB(16b)
1b eyle ey: eyledi SHE
4 :- MK4
4b düzdîdeter: düzdîde TR2
5a şöħbet-i hûn-ı dil eylemiş: şöħbet-i hûn eylemiş gönül TR2, MK4

5

Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

- 1 Şu resme kâviş-i gam virdi ıztırâb baña
Ki şefkat eyledi çarh-i sitem- cenâb baña
- 2 K'o câm vaşluñı ser-şâr-ı firkatün şun kim
Kifâyet itmez o mey-ğâneden şarâb baña
- 3 Disem müjeñde mi dil yoğsa ebruvânunğa
Virür ya tîğ ile yâ tîr ile cevâb baña
- 4 Derûna çâşnî-i sûzişi harâm olsun
Gelürse düzağ-ı 'aşkundan ictinâb baña
- 5 Firîb-i çeşmüñi Şehrî tıyurdu 'uşşâğa
Helâk-i gamzeñ olam eyleme 'itâb baña

6

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

- 1 Ey meşreb-i hayâli gibi 'âlem- âşnâ
V'ey dil-rübâ-yı maḥrem ü nâ-maḥrem-âşnâ
- 2 Ey gül-bün-i hayâ dili pür-ğün eyledün
Gü gonca-i tebsümün it şeb-nem-âşnâ
- 3 Olma esîr-i gamzeñ olam bü'l-heves-firîb
Bilmez zebân-ı 'aşkı dil-i ḥurrem-âşnâ
- 4 Gül-berg âftâb ile hem-şâḡ olursa da
Olmaz şigüfte dâğ-ı derûn-ı gam- âşnâ
- 5 Şehrî şehîd-i dil-ber-i ħûn-rîzün olayum
K'olmuş hayâl-i şûḡı gibi 'âlem-âşnâ

G5 TR2(74b), TR3(210a), SHE(99b), SHM(17a), MK2(18b), MK4(14a), ÖB(16b)

2 :-TR3

3b tîr ile tîğ ile: tîğ ile tîr ile TR3,MK4

4b ictinâb: ıztırâb SHM,MK4

5a tıyurdu:duyurdu MK4

G6 TR2(75a), TR3(210a), SHE(98b), SHM(17a), MK2(19a), MK4(14a), ÖB(16b)

3a bü'l-heves: mübtelâ SHM

3b zebân-ı 'aşkı: zebân-ı'aşk

7

Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

- 1 Esîr-i cünbiş-i çeşmüñ virür kazâya rızâ
O ħûn- girifte-şifat kim virür belâya rızâ
- 2 Derûn-ı râhtiyânveş 'adû-yı ğam olayum
Virürsem ârzû-yı râhat-ı devâya rızâ
- 3 Nefes hemîşe icâbet - der- âġuş itse zuhûr
Kasem-be-y'es ki virmem yine du'âya rızâ
- 4 Hâzer şabâ ki perîşân-çîn-i zülfem zülf
Virelden âfet-i zülf-i dil-i âşnâya rızâ
- 5 Olur mı Şehrî 'azâb-ı caġîmden dil-gîr
Viren muġabbet-i câvîdî-i Ĥudâya rızâ

8

Mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fa'ûlün

- 1 Çek zevk ile zehr-âb-ı ġamı ey dil-i şeydâ
Minnetle olan câm-ı Cem'i itme temennâ
- 2 Mahrûmî-i 'uşşâk-ı siyeh-aġteri gör kim
Zindânter olur Yûsuf'a âġûş-ı Zelîġâ
- 3 Ol 'âşık-ı derdem ki devâ tâlibi olmam
Derd ehline vaġf olsa şifâ-ġâne-i 'Îsâ
- 4 Ey şûġ-ı bütân itme telef nazra-i luġfuġ
Gelmez dil-i şad-ârzu-yı 'aşġa tesellâ
- 5 Bir dil-ber-i pür-ġamzenüġ ol bismili Şehrî
Reşk eyliye 'ömr-i ebed-i Ĥızr u Mesîġâ

G7 TR2(75a), TR3(210a), SHE(99a), SHM(17b), MK2(19a), MK4(14b), ÖB(17a)
2a ġam: derd MK4
3b virmem: itdüm MK4
4b zülf-i dil: dil-i zülf-i TR3

G8 TR2(75b), TR3(210b), SHE(99a), SHM(17b), MK2(19b), MK4(14b), ÖB(17a)
3a 'âşık-ı: tâlib-i MK4// tâlibi: 'âşıkı:MK4

Bâ

9

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Ne mu'ciz-gûy olur gamzen şuğan zâhir zebân gâ'ib
Dem-â-dem keşf-i râz itmekde diller râzdân gâ'ib
- 2 Göñül künc-i dehânuğda kim itdi kâm- ı nâ-yâbın
O cism-i mürdeveş k'eyler 'ademde nağd-i cân gâ'ib
- 3 Hezâr ümmîd-i pür-ihâm-ı kalbi nîm-cünbişle
İder çeşmî-edâ ta'bîr-i nâ- peydâ zebân gâ'ib
- 4 Şemîm-i gönca sank'eyler nesîm-i şubh-dem der-ceyb
İder dilden hadeng-i gamzenüñ zevkünü cân gâ'ib
- 5 Kâlor esrâr-ı gamze nâ-şigüfte çeşm-i hûbândan
Olursa dîdelerden Şehrî-i mu'ciz- beyân gâ'ib

10

Mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'îlü fâ'ilün

- 1 Açıldı gönca-i çemen- efrûz-ı 'andelîb
İtdi tûlû' kevkeb-i firûz-ı 'andelîb
- 2 Gûş-ı güli pür eyledi şerh-i derûn ile
Hûnîn- terennümât-ı gülû- sûz-ı 'andelîb
- 3 Taşvîr-i maşşer eyledi her berg-i gül-şene
Kilk-i mihir-i terâviş-i nev-rûz-ı 'andelîb
- 4 Ğarğ itdi hûn-ı şekveye dîvân-ı gül-şeni
Feryâd-ı sîne- kâv u ciger-dûz-ı 'andelîb
- 5 Teklif-i gül-şen itme baña Şehrî gönlümi
İtmez şigüfte nağme-i deh-rûz-ı 'andelîb

G9 TR2(75b), TR3(210b), SHE(99b), SHM(17b), MK2(19b), MK4(14b), ÖB(17b)

1a mu'ciz-gûy: mu'ciz-gû TR3

2a nâ-yâbın: nâ-yâbı TR2,MK4

2b sank'eyler: eyler SHE

G10 TR2(75b), TR3,(210b) SHE(100a), SHM(17b), MK2(19b), MK4(15a), ÖB(17b)

3a eyledi: eyledüñTR3

4a itdi:iden TR3

4b sîne-kâv u ciger-dûz-ı: sîne-kâv-ı ciger-dûz-ı SHE, ÖB

11

Fe‘ilâtün mefâ‘ilün fe‘ilün

- 1 Dâd itdüm o mest-i nâza bu şeb
İtdi raḥm âh-ı cân-güdâza bu şeb
- 2 Çeşm-i ḥûn-rizin eyledi ta‘yîn
Şîve-i bendegân- nevâza bu şeb
- 3 Oldı gül-çîn-i gül-bün-i nâzı
Reşk-i nezzâre-i niyâza bu şeb
- 4 Eyledüm biḡ murâd dili ḡurbân
Bir nigâh-ı vefâ-tırâza bu şeb
- 5 Oldı dâmân-ı ârzû pür-kâm
Düşdi dil ḡayd-ı imtiyâza bu şeb
- 6 Bezm-i nâz u niyâzda Şehrî
Bir ḡazel didi şûḡ u tâze bu şeb

12

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

- 1 Sâyeveş ey mâh-ı rûze olasin bî- âb u tâb
Kim leb-i Kevşer- çekân-ı yârümi itdüḡ serâb
- 2 Çeşm-i bîmârından artuḡ nâtüvânter eyledüḡ
ḡurreḡ olsun çün hilâl-i âḡirîn pâ-der- rikâb
- 3 Ey şabâḡ-ı ‘ıyd câm-ı mihrüḡ olmasın tehî
Kevkeb-i baḡtum hilâl olmuşken itdüḡ mâh-tâb
- 4 Bir nihâl-i gül bu deḡlü gül virür mi dostum
Eyledüḡ gül-bûse-i ‘ıyd ile ḡalkı kâm-yâb
- 5 ‘Aks-i ruḡsârūḡ ḡo meh seyr eylesün dilden dile
Pertevüḡ ḡurbetzedede itme mişâl-i âftâb
- 6 Şehrî el-ḡâşıl Fehîm idi o da oldı ‘adîm
Tâze-ḡüyân-ı Sitanbul’da benümle hem-cevâb

-
- G11** TR2(75b), TR3(211a), SHE(100a), SHM,(18a) MK2(19b), MK4(15a),ÖB(17b)
1b raḡm: zaḡm TR2
4a Eyledüm biḡ murâd-ı dil ḡurbân: Biḡ murâd-ı dil eyledüm kurbân SHE
- G12** TR2(76b), TR3(211a), SHE(100a), SHM(18a), MK2(20a), MK4(15a), ÖB(17b)
1a olasin:olasuḡ MK2
2a artuḡ:efzûn TR2,TR3,MK4
2b çün:ḡûn TR3
3a olmasın olmasuḡ:TR2,TR3,SHM,MK4
3b Aḡter-i : Kevkeb-i :TR2,MK4
4a deḡlü: deḡli MK4
6a Fehim idi:Fehim ile TR3 //‘adîm:‘adem TR2,TR3,SHM,MK2,MK4

Tâ

13

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Bâd-ı şevk ile meşâm-ı câna gelse bûy-ı dost
Her has ü hâr- ten olur reşk-i hâk-i kûy-ı dost
- 2 Râh-ı bî-pâyân-ı 'aşk içre helâl olsun saña
Ey dil-i ârâm-ı düşmen zevk-i cüst ü cüy-ı dost
- 3 Olayum kurbân-ı remz-i şûhı kim rûz-ı ezel
'Aşkî kâfir-kıble itdi cünbiş-i ebrû-yı dost
- 4 Dilden eyler şekveyi kendi perîşân-zât iken
Bü'l-'aceb âşüfte-serdür zülf-i 'âşık- hûy-ı dost
- 5 Secde-gâh-ı kudsiyân-ı 'aşkdur Şehrî-sıfat
Olalı mirât-ı dil zarf-ı hayâl-i rûy-ı dost

14

Mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fa'ûlün

- 1 Bir dil ki ider 'aşk -ı ciger-tâb ile ülfet
Benzer o ketâna k'ide meh-tâb ile ülfet
- 2 Bîdâr olamaz vâkı'asından bile bahtum
İtdi şu kadar râhatî-i h'âb ile ülfet
- 3 Her gonca-i 'aşk itmede hânde gül-i dâğa
Çeşmüm ideli rîziş-i hûn-âb ile ülfet
- 4 Oldum yine sîm-âb-şıfat düşmen-i râhat
Ey vây ne güç gamze-i bî-tâb ile ülfet
- 5 Şehrî ne kadar mest-i mey-i ruşat olursañ
Eyle nigh ile yine âdâb ile ülfet

G13 TR2(76a), TR3(211a), SHE(100b), SHM(18b), MK2(20a), MK4(15a)

1a Bâd-ı : Bâde TR3

1b Her :Bir TR3

2a pâyân-ı:pâyânı TR2

2b dil-i ârâm-düşmen: dil-i ârâm u düşmen MK4

4b -serdür:terdürTR3 // hûy-ı:cüy-ı TR3,SHE,MK2,MK4

G14 TR2(76a), TR3(211b), SHE(100b), SHM(18b), MK2(20a), MK4(15b), ÖB(18a)

2a vâkı'asından: vâkı'asında TR2,TR3,SHE,MK2, MK4 , ÖB

3a eşk: 'aşk MK2

3b hûn-âb ile: hûbân ile TR3

Sâ

15

Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

- 1 Muḥâl iken ḥired-i çarḥ-ı nüh kitâb ile baḥş
Zamîr-i şûhum ider kemterîn-cevâb ile baḥş
- 2 Ğalaṭ-edâ deyü redd itdi nüşha-i baḥtum
İder mi 'âkil olan çarḥ-ı nâ-şavâb ile baḥş
- 3 Şadâ-yı çâk gelür daḥı ceyb-i Yûsuf'dan
Muḥâl olduḡiçün 'aşk -ı bî-hicâb ile baḥş
- 4 Göñül bir âteş-i ḥüsne perestiş eyler kim
İder kemîne-şerârî şad âftâb ile baḥş
- 5 K'o baḥş-i dânişi ey ḥaşm-ı ḥâr u ḥas- ṭinet
Olur mı Şehrî gibi âteşîn- cevâb ile baḥş

Cim

16

Mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fa'ûlün

- 1 Dil olmuş iken ġamze-i pür-niştere muḥtâc
İtme yine asâyîş-i niştertere muḥtâc
- 2 Hem bismil ider 'âşığı hem mâtemin eyler
İtmez hele maḡtûlını şîvengere muḥtâc
- 3 İtme dile teklîf raḡîb ile nezâre
Olmaz mey-i sâḡî nazar-ı sâġara muḥtâc
- 4 Şâd itme dilüm minnet-i ġayretle şikest it
Tek âyinemi eyleme ḡâkistere muḥtâc
- 5 Mâ'il dile ol mertebe kim vaḡt-i tecellâ
İtmez nazar-ı dîde-i ḡayrettere muḥtâc
- 6 Şehrî gibi müstaġniyem iḡsân-ı felekden
Olmaḡ ne belâ tâli'-i bed-aḡtere muḥtâc

G15 TR2(76b), TR3(211b), SHE(100b), SHM(18b), MK2(20b), MK4(15b), ÖB(18a)
5a ḡaşm-ı: ḡaşm u: MK2// ḡâr u ḡas: ḡâr-ı ḡas TR2// ey:eyâ SHE
5b cevâb ile:cevân ile TR2

G16 TR2(76b), TR3(211b), SHE(101a), SHM(18b), MK2(20b), MK4(15b)
1a niştere:niştere SHE,MK4
1b itme:itmez TR3, MK2
4a ġayr ile:ġayretle SHE
4b eyleme:-MK4
5a ol mertebe kim: olmaz nitekim MK2

Hâ

17

Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

- 1 Füzûn iderse n'ola derdümi devâ-yı Mesîh
Zemîn-i cânı marâz- hîz ider hevâ-yı Mesîh
- 2 Hâsed o hûn-ı dil-âşâma kim nigâh itmez
Açarsa her nefesi çeşme-i du'â-yı Mesîh
- 3 Figân şerî'at-ı 'aşk -ı hayât-ı düşmenden
Ki naqş-ı mu'cizedür rûh-ı bî-fidâ-yı Mesîh
- 4 Tavâf ider dili kurbâniyân libâsından
Harîm-i dîde-i bîmâruñı şifâ-yı Mesîh
- 5 Hamûş Şehrî bu mu'ciz-demâne zemezeden
Semâ'-ı cânımı ta'zîb ider şadâ-yı Mesîh

Hâ

18

Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

- 1 Eziyyet-i dile ol meretebe cefâ güstâh
Ki hüsnuñe o kadar olmaz ibtilâ güstâh
- 2 Ne sûd-ı hüsni talebden k'olur dem-i dîdâr
Dile gûlûvv-i edeb hüsnuñe hayâ güstâh
- 3 Yine ne hîle-i va'de-hilâfî tarh itdün
Ki bî-dilâne nigâh-ı taleb-nümâ güstâh
- 4 Nice nihân ideyüm harf-i va'de-i vaşluñ
Zebân-ı ârzû-yı zabt-ı müdde'â güstâh
- 5 Muhibb-i 'âdet-i Şehrî-i bî-niyâzam ki
Esîr-i meşrebi güstâhiyân u nâ-güstâh

G17 TR2(76b), TR3(212a), SHE(101a), SHM(19a), MK2(20b), MK4(15b), ÖB(18b)
SHE (101a)'da bu gazelin üzeri çizilmiş olup der kenarına müstensih tarafından belli belirsiz bir not düşülmüştür.
2 ile 3 beyitler yer değiştirmiş: TR2,TR3,MK4

G18 TR2(77a), TR3(212a), SHE(101a), SHM(19a), MK2(21a), MK4(16a), ÖB(18b)
2a talebden:- TR3
2b gûlûvv-i:gûlûvv-i TR3,SHE,MK2
3a ne:bu MK4
5a Muhabbet-'âdet-i:Muhibb-i 'âdet-i TR2,TR3,MK4
5b meşrebi: maşer-i TR2,TR3,SHE,MK2,MK4

Dâl

19

Mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fa'ûlün

- 1 Çeşm-i siyehün hûn-ı helâl-i dile mu'tâd
Cân hâsret-i germ-i tabîş-i bismile mu'tâd
- 2 Ârâm idemez sîne-i Îsî de olursa
Bir dil ki ola ğamze gibi kâtile mu'tâd
- 3 Ben mevc-i nemek- perver-i gird-âb-ı belâyam
Ey bâd-ı selâmet olamam sâhile mu'tâd
- 4 'Aşk itdi dil-i zârımı bir reh-ber teslîm
K'olmaz eşer-i pâyı dağı menzile mu'tâd
- 5 Merdûd-ı der-i ye's olayum Şehrî olursam
Mağşad talebânveş heves-i bâtıla mu'tâd

20

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

- 1 Hâf degül câm-ı lebün eyledi sürme- âlûd
Tâ ki dehr eyleye âvâze-i hüsün mesdûd
- 2 Hâf degül şubh-ı benâgûşını ehl-i 'aşkuñ
İtdi necm-i siyeh-bahtını şebistân- endûd
- 3 Hâf degül tîregî-âmiz iden âb-ı rûyuñ
Hikmet-i nağş-ı pür-âb oldı rûhuñda meşhûd
- 4 Bâ-vücûd itdüğü yok hâl-i dil-i zâra nazar
Neye baqsan adem-âbâd-ı derûnda mevcûd
- 5 'Akse kim mâni' olur âyineden itse rücû'
Şehrî eylerse n'ola 'âlem-i ervâha su'ûd

G19 TR2(77a), TR3(212a), SHE(101b), SHM(19a), MK2(21a), MK4(16a), ÖB(19a)

- 1a hilâl:celâl MK2
1b tapîş:lebeş MK2
2a sîne-i:-MK4
3b olamam:dilemem TR2
4a zârımı:zârımı SHE, MK2

G20 TR2(77a), TR3(212b), SHE(101b), SHM(19a), MK2(21a), MK4(16a), ÖB(19a)

- 1a lebün:lebin TR2,SHM,MK4
1b hüsün:hüsün TR3,SHE
2a derdün: 'aşkuñ TR2,TR3,MK4
2b endûd:âlûd SHM
3 ile 4 yer deġiştirmiş TR2,MK4
4b derûnda:derûnı MK2
5b n'ola:eger TR3 // su'ûd:sücûd SHE

21

Mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

- 1 Ey nûş-ı dâru-yı gamı dermân-ı ehl-i derd
V'ey derd-i çâre düşmeni mihmân-ı ehl-i derd
- 2 Olur refûgerî-i Mesîhâya hânde-zen
Her çâk-ı sîne-i dil-i vîrân-ı ehl-i derd
- 3 Olmaz nemek-pezîrî-i elmâs rîzeveş
Muhtâcterîn olmada şiryân-ı ehl-i derd
- 4 Şad dûzah-ı taḥammüle sûziş- resân olur
Kemter şerâr-ı sîne-i sûzân-ı ehl-i derd
- 5 Rağmına Şehrî hâsid-i bî-derdün eylerem
Aḥvâl-i derdümi nice dîvân-ı ehl-i derd

Zâl

22

Mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

- 1 Gelmez semâ'-ı şevka nevâ-yı heves lezîz
Mestâneye olur mı şadâ-yı 'ases lezîz
- 2 Ey âh-ı germ olma felek- ârzû k'olur
Feryâd-ı sîne-kâvî-i mürğ-i kafes lezîz
- 3 Ey şem'-i kıuds olma dil- efrûz-ı bü'l-heves
Olsun mı şu'le-bâzî-i şevk-i meges lezîz
- 4 Ey nâle yok eşer diyü olma ḥamûş-leb
K'olur semâ'-ı güm-rehe şavt-ı ceres lezîz
- 5 Mümkün mi Şehrî nâleḡe dil-beste olmamaḡ
Muḡrib lezîz ü naḡme lezîz ü nefes lezîz

G21 TR2(77a), TR3(212b), SHE(101b), SHM(19b), MK2(21b), MK4(16a), ÖB(19a)
4. beyit TR2 ve MK4 nüshalarında 2. beyit olarak yer almaktadır.
3 - TR2,TR3,SHE,MK2,MK4, ÖB
3b şerâr-ı: şarâb-ı MK4

G22 TR2(77b), TR3(212b), SHE(102a), SHM(19b), MK2(21b), MK4(16a), ÖB(19a)
2b kâvî-i: kârî-i MK4
3a dil-efrûz: dil-firûz ÖB // bü'l-heves: ehl-i derd SHE
3b bâzî-i:nâzî-i TR2
5a dil-beste: dem-beste TR3, SHM / dil-teşne SHE

Râ

23

Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

- 1 Bu tâb-ı şevk ile şanma derûn âteşdür
Mişâl-i şu'le derûn u birûn âteşdür
- 2 Kço 'arz-ı dūd-ı derûnı serâbveş ey dil
Çekîde-i felek-i âb-gûn âteşdür
- 3 Füsürde-i dile ey girye olma germ-âgûş
Hâzer hâzer o siyeh-ķatre-i hûn âteşdür
- 4 Târîķ-i ğamda olursam 'aceb mi pey-rev-i dâĝ
Sevî hârim-i dile reh-nümün âteşdür
- 5 Hâzer tabî'at-ı Şehrî-i şâf-meşrebden
Mişâl-i Kevşer-i ğam âb-gûn âteşdür

24

Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

- 1 Figân ki çeşmüme sensiz şarâb âteşdür
Şarâb-ı nâb degül âftâb âteşdür
- 2 O şu'le-hû n'ola şordukça derdüm itsem âh
Sü'âl-i âteşe lâ-büdd- cevâb âteşdür
- 3 Buña ne şem' taħammül ider ne pervâne
Dem-i vişâlde şabr u şitâb âteşdür
- 4 Nihân da olsa yaķar dilleri fûrûĝ-ı ruħuñ
Ki sûz-ı âteşe zîrâ niķâb âteşdür
- 5 Hâzer hâzer nefes-i şu'lenâk-i Şehrîden
Ki şî'ri gibi o hâne-harâb âteşdür

G23 TR2(77b), TR3(213a), SHE(102a), SHM(19b), MK2(21b), MK4(16b), ÖB(19b)
2a serâbveş-şarâbveş MK2,MK4
2a dūd-ı:derd-i TR2,TR3,SHE,MK2
3b ķatre: ķatre-i TR3

G24 TR2(77b), -TR3 SHE(102a), SHM(20a), -MK2 MK4(1b) -ÖB

25

Müfte‘ilün müfte‘ilün fâ‘ilün

- 1 Hayret-i dîdârıñ eyâ ‘işvekâr
Tâli‘-i nezzâreye hasret- nigâr
- 2 Nazra-i luţfuñ dil-i bî-çâreye
Bağış-ı h^vâbî gibi nâ-pâydar
- 3 Şevk-i temâşâ-yı ruñuñla nazâr
Gûşe-i çeşmümde garîbü‘d-diyâr
- 4 Hasret-i la‘lünle nigâh eylesem
Yâsemenistâne olur lâlezâr
- 5 Eyledi Şehrî gibi kâsid-metâ‘
Devletiyân içre beni rûzgâr

26

Mef‘ülü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fa‘ülün

- 1 Ol hâl-i siyeh tâ ki bizüm ahterümüzdür
Mânend-i şerer âteş-i gam-püsterümüzdür
- 2 Kurbânî-i kânûn-ı bütânâm ki teğâfûl
Hem kâtilümüz hem yine da‘vâgerümüzdür
- 3 Hamyâze-keş-i çâşnî-i ahterümüzdür
- 4 Çıkşa yolumuz vâdî-i hirmâna ‘aceb mi
Şehrî gibi bir şûm- kadem reh-berümüzdür

Bir zevk ile

G25 TR2(78a), TR3(213a), SHE(102b), SHM(20a), MK2(21b), MK4(16b), ÖB(19b)
1a Hayret-i:Hasret-i SHE //‘ ‘işvekâr: şivekâr MK4
1b nezzâreye:nezzâre-i TR2,MK4

G26 TR2(77b), TR3(215a), SHE(103a), SHM(20a), MK2(23b), MK4(16b), ÖB(21b)
2b da‘vâgerümüzdür: da‘vâ-gîrümüzdür TR3
4a yolumuz:yolumuz ÖB

27

Mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fa'ûlün

- 1 Şevk-i ruhı def'-i elem-i sîneler eyler
Seyr eyledüğü yirleri âyîneler eyler
- 2 Dil kaçt-ı vefâ havfı ile nîm- nigehten
Virângedesinde niçe gencîneler eyler
- 3 Korkum bu o şulh- âfeti ibrâm-ı şefi'ân
Germ-i taleb-i şefkat-ı dîrîneler eyler
- 4 Rüşengerî-i şevk ile her dâğ-ı şekîbin
Ümmîd-i hadengünle dil âyîneler eyler
- 5 'Uşşâka firîb-i nigehtin Şehrî tıyurmuş
Ol tıfl-ı nev-efsûn başa kîneler eyler

28

Mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fa'ûlün

- 1 Dil-sûz iden ol âfeti tâb-ı nazarumdur
N'itsün o yağan gönülümü kendi şererümdür
- 2 Pâşide olan tîşe-i âhum deheninden
Şanmağ ki şerer-rîze-i mihnet cigerümdür
- 3 Pervâneğem ey şu'le-nihâlüm senün ammâ
Pervâz idemem şart-ı edeb bend-i perümdür
- 4 Şüh olsa benim gibi n'ola şahid-i nuḡkum
Perverde-i âğûş-ı dil-i hoşterümdür
- 5 Şehrî n'ola eylerse dil-i 'âlemi sîzân
Dil-sûz iden ol âfeti tâb-ı nazarumdur

G27 TR2(78a), TR3(213a), SHE(103b), SHM(20a), MK2(22a), MK4(17a), ÖB(19b)
1b eyledüğü:eyledigi:MK2
5a tıyurmuş:duyurmuş SHE
5b nigehtin:nigeht TR2,TR3,MK4

G28 TR2(78a), TR3(213b), SHE(103a), SHM(20b), MK2(22a), MK4(17a),ÖB(20a)
1b kendi:kendü TR2,TR3,MK4
2b mihnet:laht-ı: TR2,TR3, SHE, SHM, ÖB
3a şu'le-:şem'-i SHE
4b hoşterümdür:şühterümdür TR2,TR3,MK2, ÖB/şevkterümdür SHE

29

Mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fa'ûlün

- 1 Çeşmüñ var iken şihhat-i dünyâyı kim ister
Gamzeñ var iken 'ömr-i Mesihâyı kim ister
- 2 Olmış tütalum ru'yet-i dîdâr müyesser
Bu hayret ile zevk-i temâşâyı kim ister
- 3 Rû-mâli-i naqş-ı kademüñ var iken ey dost
Gül-çîni-i bûs-ı Yed-i Beyzâyı kim ister
- 4 Zehr-âb-ı gam ile ço bu gün eyleyelüm 'ayş
Senden ni'am-i va'de-i ferdâyı kim ister
- 5 Ben muṭrib-i hoş-zemzeme sen sâki lebüñ mey
Besdür bu kadar Şehrî-i rüsvâyı kim ister

30

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Dil-berân seyr-i gülistân eylesün nev-rûzdu
'Âşıkân süz ile efgân eylesün nev-rûzdu
- 2 Söyleñ ol nev-ğonca-i nâza edeb vaḳti degül
Gül gibi çâk-i girîbân eylesün nev-rûzdu
- 3 Sen de ey dil ṭurma taḫrîk it nesîm-i nâleñi
Sünbül-i zülfin perîşân eylesün nev-rûzdu
- 4 Virme fırsat nâza ey 'âşık hemân eyle niyâz
Ârzû-yı dil de tuğyân eylesün nev-rûzdu
- 5 Hâzret-i Paşa-yı 'âli-rütbe de Şehrisine
Tâze tâze luḫ u ihsân eylesün nev-rûzdu

G29 TR2(78b), TR3(215b), SHE(104b), SHM(20b), MK2(24a), MK4(17b),ÖB(21b)
2a tütalum:dutalum MK4
2b hayret ile:hasret ile SHE // zevk-i:zevk uTR3
4a gam ile: gamuñla MK4

G30 TR2(78b), TR3(215b), SHE(102b), SHM(20b), MK2(24a), MK4(17b)
3a ṭurma:durma SHE,MK4 // nâleñi:nâleyi SHM
4a fırsat: ruḫşat TR3,SHM
5a 'âli:hatem TR3

31

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Dil-sitânum tıfl-ı 'ismet -dâye bir maḥbûbdur
Sâyesinden eyler istiḥyâ 'aceb maḥcûbdur
- 2 Rişte-i enzârı pâ-bend oldu 'aks-i Yûsufa
Şanma nâ-binâyı kûfl-dîde-i Ya'kûbdur
- 3 Ümmetân-ı 'aşkuḡ ey dil rütbesin eyle kim
Dâğ-ı ḥasret ta'ne-i râḫat- zen-i Eyyûbdur
- 4 Hâ'il olmaz 'arz-ı ḫâle perde-i men'î-i ḡayr
Âteşin- tûmâr-ı âh-ı 'âşıkân mektûbdur
- 5 Ülfet-i Şehrîden ey 'işret-güzinân el-ḫazer
'Aşk-ı râḫat düşmenâsâ 'âfiyet- âşûbdur

32

Mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

- 1 Esdi yine nesîm-i seḡer nev-bahârdur
İtdi cihâmı tâze vü ter nev-bahârdur
- 2 Eyle nesîm-i nâleḡi taḫrîk ey göḡül
Ol ḡonca-i ḫicâbı açar nev-bahârdur
- 3 Çeşm-i terümden eyle ḫazer ey ḫayâl-i dost
Ḥûn-âb-ı girye cûşîş ider nev-bahârdur
- 4 Gül-berg-i şevḡi eyle dilâ-pâ-nişâr-ı yâr
Şâyed k'ide 'atâ-yı nazâr nev-bahârdur
- 5 Luḡf eyle Şehrî bir müte'eşşir nevâyile
Kıl 'andelîb-i zâra ḫaber nev- bahârdur

G31 TR2(78a), TR3(213b), SHE(103b), SHM(21a), MK2(22a), MK4(17a), ÖB(20a)

1a dâye:vâye TR3

2b nâ-binâ-yı:nâ-bünyâ-yı MK4

5b âfiyet: 'âkıbet TR2

G32 TR2(78b), TR3(213b), SHE(102b), SHM(21a), MK2(22a), MK4(17a), ÖB(20a)

2 ile 3 beyitler yer deḡiştirmiş: MK2

3b cûşîş:ḫûşîş MK4

4a dilâ:göḡül SHE

5b ḫaber:nazâr SHE

33

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Ol ki 'ayş-ı bî-vefâ-yı dehr ile me'nûs olur
Lezzet-i cem'iyyeti leb- hâbî-i efsûs olur
- 2 Neyleyem mirât-ı iqbâle teveccüh eyleyüp
Nazra itsem 'aks-i rûy-ı h'âhişüm ma'kûs olur
- 3 Ben güşâde-dest-i dergâh-ı niyâz olsam hemân
'Uqde-i bî- kısmetide dâ'iyem maħbûs olur
- 4 Baħtı kôr bir şeb- ħayâl-i şâhid-i maqşûdumı
Âğuş-ı efkâre çeksem şûret-i kâbûs olur
- 5 Böyle imsâk üzre devr eyleser Şehrî rûzgâr
Ye'sden de qorqarum erbâb-ı dil me'yûs olur

34

Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

- 1 Ne kevkebümde şeref var ne bir eşer bulunur
İdince fâ'ide ümmîdini zarar bulunur
- 2 Ne deñlü müflis isek miħmân-ı derd ü ğamı
Teselli eyleyecek pâre-i ciğer bulunur
- 3 Bulunmaz ise n'ola bâğ-ı dilde gül-bün-i 'ayş
Nihâl-i âh gibi naħl-i şu'le-ber bulunur
- 4 Murâdı ehl-i dilüñ nâ-murâd olmağdur
Felekde yoħsa ne Ĥâtem- cenâblar bulunur
- 5 Şikâyet eyleme ey Şehrî tîre baħtuñdan
Senüñ de şem'-i murâdını bir yağar bulunur
- 6 Cenâb-ı ħazret-i Paşa-yı muħterem k'anda*
Ri'âyet-i şu'arâ rağbet-i hüner bulunur

G33 TR2(78b), TR3(215b), SHE(104b), SHM(21a), MK2(24a), MK4(17b)

- 1b efsûs:me'yûs TR3
3a hemân:n'ola MK2,MK4
3b kısmetide:kıymetide SHE
4a maqşûdumı :ümmîdümi SHM, MK2
5b kâbûs:gül-bûs MK4

G34 TR2(79a), TR3(214a), SHE(104a), SHM(21a), MK2(22b), MK4(17b), ÖB(20a)

- 2a deñlü:deñli TR2,MK2,MK3
2 ile 3 yer değıştirmiş SHE
3 ile 4 yer değıştirmiş TR3
4a Murâdı: Murâd-ı MK2 //dilüñ:dili SHE
5b bir:yir SHE

* Ka nüshasındaki mısra'da bu müzeyyel gazelin Şeyhü'l-islâm Yahyâ için yazıldığı açıkça belirtilmektedir:
Cenâb-ı Ĥazret-i Yahyâ Efendi kim anda
Ri'âyet-i şu'arâ rağbet-i hüner bulunur

- 7 O 'âlem-i keremün bâğ-ı luğf-ı şab'ından
Hemişe ehl-i dile nağl-ı bârver bulunur
- 8 İlâhî devlet ü 'ömri ola murâdınca
Zamânede nitekim şâm ile seher bulunur

35

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefa'ilün

- 1 Açan râz-ı derûn-ı ehl-i dîdârı tebessümdür
Tebessüm nev-bahâr-ı gül der-âğûş-ı tekellümdür
- 2 N'ola bî-behre ise kevkebüm sa'd u nüûsetden
Sipîhr-i tâlî'üm bî-hûde gerd-i sâde-encümdür
- 3 Cefâdan da dilâ mahrûm olursağ dâd-ıvâh olma
O fettân-ı sitemger münkir-i ehl-i tazallumdur
- 4 Nice maqtûl-i nâzî olmasun 'âşık o fettânun
Ki zevk-i tîğ-ı kahrı hayret- efzây-ı terağhumdur
- 5 'Aceb âşüfte- bülbüldür dil-i âvâre-i Şehrî
Bihîşt olursa gülzârı yine hasret- terennümdür

36

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Vaz'-ı nâ-sâz-ı felekden bes ki oldum bî-ğuzûr
Şâd olamam hâne-i dil olsa da cây-ı sürûr
- 2 İltifât itmezse erbâb-ı şafâya vechi var
Devlet-i gamda dil-i şeydâyı almışdur gurûr
- 3 Tâli'ümden şöyle me'yûsam ki itmim i'timâd
Kevkeb-i bahtum giribânımdan eylerse zuhûr
- 4 Ehl-i dil nüş itdügi bir katre zehr-âb-ı gamun
Nağd-i vaqtin virse ecrin idemez çarğ-ı gubûr
- 5 Kadrümüz Şehrî n'ola fehm eylemezse rûzgâr
Biz gelince dehre oldı dîde-i iz'ânı kûr

G35 TR2(79a), TR3(214a), SHE(103a), SHM(21b), MK2(22b), MK4(18a), ÖB(20b)
2b gerd-i:gerd ü TR3
3b münkir-i:ehl-i münkir ü hem ehl -i MK2
4a Nice:Niçün SHE // maqtûl-i meftûn-ı SHE
4b hayret: hasret TR2,SHE,MK4
5b hasret: hayret TR3, SHM, MK2

G36 TR2(79a), TR3(214a), SHE(104b), SHM(21b), MK2(22b), MK4(18a), ÖB(20b)
1a bes ki:ben ki TR3
3a Tâli'ümden: Tâli'ümdür TR3
4a itdügi:itdigi SHE,MK2

37

Mef'ûlü mefâ'îlü mefâ'îlü fa'ûlün

- 1 Bu nâle ki mülk-i dili dârü'l-ğazan eyler
 Ğavfum bu hayâlünde cilâ-yı vağan eyler
- 2 Yâ Rab bu ne i'câz-ı ğüsündür ki o âfet
 Şîrîni şeker-ğandı ile Kûh-ken eyler
- 3 Ğayret-zede-i cilve-i ğüsn-i ezelem kim
 Kimini şanem- dost kimin büt-şiken eyler
- 4 Şehrîdür iden küfr ile îmân arasın şulğ
 Yoğsa bunı ne şeyğ ne ğod-berhemen eyler

38

Mef'ûlü mefâ'îlü mefâ'îlü fa'ûlün

- 1 Dil şâhid-i mağcûb ile me'nûs degüldür
 Bûy ârzu-yı ğonca-i namûs degüldür
- 2 Müjğanuğ ile söyleşîrüz ğarf-i vefâyı
 Ol düzd- nigâhuğ gibi cäsûs degüldür
- Ber- dârî-i Manşûrda yoğdur ğüneh-i 'aşğ
 3 Kim şem'a-i ğûr ğâbil-i fânûs degüldür
- 4 Dil germ-i temâşâ dü- cihân-tâb ile ey dost
 Kıl cilve ki ol Mûsî-i me'yûs degüldür
- 5 Çoğdur bu ğadar berhemenâ Şehrîye ta'zîm
 Ol ben kadar âşûfte-i nâğûs degüldür

G37 TR2(79b), TR3(216a), SHE(103b), SHM(21b), MK2(24a), MK4(18b), ÖB(22a)
 1b mülk-i genc TR2,MK4
 2a o:ol TR2, TR3, SHE, MK2
 3a Ğayret: Ğasret TR2, MK4
 4a arasın:arası TR2, TR3, SHM, ÖB
 4b ne: ya MK2

G38 TR2(79b), TR3(214b), SHE(105a), SHM(22a), MK2(23a), MK4(18a), ÖB(20b)
 1a me'nûs: me'yûs TR2
 2b düzd-i: derd-i TR3, MK2
 3a Kim:Çün TR3

39

Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

- 1 Nesîm-i âh ki dâğ-ı dilüm güşâde ider
'Azâb-ı dûzahiyân-ı gamı ziyâde ider
- 2 Bahâ-yı şad-meh-i Ken'ânı bey'-gâhında
O şûh nîm-nigeh ile fûrû-nihâde ider
- 3 'Aceb mi çeşmüñe müjgânuñ eyleşem tercîh
Hezâr şîve-i dil-h^vâhı bir edâda ider
- 4 Ümîd-i vaşl ile inkâr-ı zevk-i hasret iden
Mişâl-i âyîne ancak hayâl-i sâde ider
- 5 Müdâm hûn-ı dilin gamla nûş ider Şehrî
Ne ârzû-yı muşâhib ne fikr-i bâde ider

40

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Gâhi çeşm-i fitne-engîzün ki mest-i h^vâb olur
Üstine dîtrer turur kâküllerün bî-tâb olur
- 2 Cân virürsem girye-i pür-ıztırâb-ı reşkden
Tâ kıyâmet türbetüm gird-âb-ı zîbak âb olur
- 3 Bâde def ' itmek ne mümkündür gam-ı hicrânunı
Ol da cûş-ı giryeden çeşme gelince âb olur
- 4 Ârzû-yı tîr-i gamzeñ öldürürse 'âşıkı
Tâ-be-mağşer meşhedi fevvâre-i hûn-âb olur
- 5 Tâ ebed dâğ-ı derûnı görmesün rûy-ı hazân
Her ki Şehrîves bahâr-ı 'aşk ile şad-âb olur

G39 TR2(79b), TR3(214b), SHE(104b), SHM(22a), MK2(23a), MK4(18a), ÖB(21a)

- 1a dâğ-ı zağm-ı TR3
3a çeşmüñe:çeşme-i MK2
3b edâda:devâde TR3
4a iden:ide TR2

G40 TR2(80a), TR3(214b), SHE(105b), SHM(22a), MK2(23a), MK4(18b), ÖB(21a)

- 1b turur:durur SHE
3 ile 4 yer değıştirmiş SHE
3a hicrânunı:hicrânunı TR3
3b giryeden: girye MK4
4a tîr-i: tîğ-i SHM
5a dâğ:-TR3

41

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

- 1 Ümîdi ehl-i derdün gül-bün-i gülzâr-ı hasretdür
Reh-âverd-i bahârî deste deste hâr-ı hasretdür
- 2 'Aceb mi her şehîd-i ârzûnuñ nevhâ-pervâzı
Gelirse meşhedüm üzre ki şîven-zâr-ı hasretdür
- 3 Dilâ germ olma iqbâl-i bahâra 'andelîbâsâ
Bizüm gülzârumuzda sebz olan ezhâr-ı hasretdür
- 4 Eger itmezse âh-ı sîne-zâdum ol büte te'sîr
Ta'accüb itme ey dil hâne-zâd-ı nâr-ı hasretdür
- 5 Muhaşşal bir gülistân oldu gül gül dâğ ile sînem
O gülzâr içre Şehrî 'andelîb-i zâr-ı hasretdür

42

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Olmasun ol dil ki derd-i 'aşqdan âsûdedür
Töhmet-i âsüdegî-i dehr ile âlûdedür
- 2 Ğayret-i hâmuşî-i gam eyledi âhum şikest
Rîze-i aḡger derûn-ı dilde tûde tûdedür
- 3 İmtizâc itmek olur mı n'eylesün sa'y-i niyâz
Nâz dirler zabt-ı luḡfi bir 'aceb bed-ḡûyedür
- 4 Hâtır-ı âlem gül olduḡça sen ey dil gönca ol
Böyle gül-şende açılmaḡ 'ârife bî-hûdedür
- 5 Hâtır-ı Şehrî gibi olsun şikest-ender-şikest
Her kimün âyîne-i fikri ümîd-endûdedür

G41 TR2(80a), TR3(215a), SHE(105b), SHM(22b), MK2(23b), MK4(18b), ÖB(21a)
2b meşhedüm: meşhedî TR3
3b sebz:seyr TR3
4a büte:şehe MK4

G42 TR2(80a), TR3(216a), SHE(105b), SHM(22b), MK2(24b), MK4(19a), ÖB(22b)
1a Olmasun: Oḡmasun SHE
1b Töhmet-i:Ḥikmet-i MK2
3b zabt-ı luḡfi: luḡfi zabt MK2

43

Mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fa'ülün

- 1 Çeşmün ki senün böyle siyeh-mest-i füsündür
Her bir nighüh 'âşık bir câm-ı cünündür
- 2 Âyine-i ruhsârûña tüt var ise şübheç
Dil gâyet ile gûşe-i firçatde zebündür
- 3 Bî-çâre dile 'arz-ı tecellâyı ço ey dost
İsrâf-ı devâ eyleme kim derdi füzündür
- 4 Heyhât k'ola Ka'be-i taḥkîk nümâyân
Ol reh-reve kim Hızr-ı hıred râh-nümündür
- 5 Tûr-ı dile itmez hareket bî- edebâne
Şehrî edebiyât-ı tecellide fünündür

44

Mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

- 1 'Âşık dil-figârî gibi derdmend olur
Ne müstefid- çâre ne sıḥhat-pesend olur
- 2 'Âşık o telḥ-kâm-ı ṭarabdur ki nûş- ḥand
Gelse leb-i ḥalâvetine zehr- ḥand olur
- 3 'Âşık cihânda ḳadri gibi pest ise n'ola
Âh-ı eşer- şikâri icâbet-kemend olur
- 4 'Âşık ne deḗlü dîde-fütâd ise de yine
Yekke-süvâr-ı himmet-i 'âlî-semend olur
- 5 'Âşık iderse cem'-i raḳîbânla imtizâc
Şehrî-i ḥoş-ṭab' gibi ḥübân-pesend olur

G43 TR2(80b), TR3(216a), SHE(104a), SHM(22b), MK2(24b), MK4(19a), ÖB(22b)

3 ile 4 yer deḡiştirmiş

3a tecellâyı:tesellâyı TR3

4b Ol:Şol SHE// rehreve:zâhide TR2

5a itmez:itme SHE

G44 TR2(79b), TR3(216a), SHE(103b), SHM(22b), MK2(24b), MK4(18b), ÖB(21b)

1b müstefid:müste'îd TR2,MK4

3a ḳadri :ḳaddi TR2

4 -: TR3,SHE,MK2,MK4, ÖB

5a iderse:ider TR2

45

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 'Âşıkam 'âşık ki kayd-ı mâ-sivâ bilmem nedür
Şiklet-i bigâne hazz-ı âşnâ bilmem nedür
- 2 'Ârifem 'ârif ki bildüm zâtumı bî- cism ü cân
Şâm-ı deycûr-ı fenâ şubh-ı beğâ bilmem nedür
- 3 'Âşıkam 'âşık ki ser-tâ-pâ esîr-i kâkülem
Himmet-i 'aşk ile teşvîş-i rehâ bilmem nedür
- 4 'Ârifem 'ârif ki itdüm mâ-verâ-yı 'aqlı seyr
İ'tibâr-ı lâ-ğalâ vü lâ-melâ bilmem nedür
- 5 'Âşıkam 'âşık ki me'mûr-ı niyâzam tâ ezel
İmtiyâz-ı kahr u lutf-ı dil-rubâ bilmem nedür
- 6 'Ârifem 'ârif ki buldum Hakkı bî-seyr ü sülûk
İmtinân-ı hâdi-i eyn ü metâ bilmem nedür
- 7 Şehriyem Şehrî ki tab'-ı nâzükümdür hem-demüm
İhtilâf-ı hardal u âdem-nümâ bilmem nedür

Zâ

46

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

- 1 Ne Kelîmüz ne temennâ-yı tecellâ iderüz
Lîk maḥrûmî-i yârânî temâşâ iderüz
- 2 "Len terânî" neşinev ṭurfe Kelîm-i 'aşkuz*
Ḳuvvet-i ḥ^Vâhiş ile maḳşadı peydâ iderüz
- 3 Dil-i mecrûḥumuzu zaḥm ile yâd eyle ki biz
Zaḥm-ı 'aşka yine zaḥm ile müdâvâ iderüz
- 4 Şâhid-i râz bu ḥ^Vâhişle görünmez ey dil
"Erinîyle" dilümüz bî-hûde gûyâ iderüz
- 5 Eylesek zevk-i perîşânî-i zülfüñ taḳrîr
'Aql-ı küllî dil-i Şehrî gibi şeydâ iderüz

G45 TR2(80a), TR3(215a), SHE(105a), SHM(23a), MK2(23b), MK4(18b)

2a bî:-ben SHM

5b kahr u :mîhr ü MK4/ kahr-ı MK2

G46 TR2(80b), TR3(216b), SHE(106a), SHM(23a), MK2(25a), MK4(19a), ÖB(22b)

1a temennâ-yı tecellâ: tecellâ-yı temennâ SHM

2 -TR3

* Len terânî:Asla sen beni göremezsın (A'raf, 7/143)

3b zaḥm ile: zaḥmetle TR2

47

Mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

- 1 Taḥmîr idince mücid-i 'âlem ḥamîrümüz
Âyine kıldı şâhid-i ğayba zamîrümüz
- 2 Keşret-terâne bülbül-i gülzâr-ı vaḥdetüz
Rûḥü'l-Emîni cilveger eyler şafirümüz
- 3 Farḳ-ı hü mâ-yı devlete pâ-ber- nihâdeyüz
Evc-i fenâda faḳr olalı dest-gîrümüz
- 4 Bî-sa'y-ı pâ-merâḥ ile seyr-i dü-'âlemüz
Yoḳdur bizüm serâĝ-ı ğubâr-ı mesîrümüz
- 5 Şehrî biz ol yegâne vücûd-ı mesîyyetüz
Kim neng-i dîd-mân-ı 'ademdür nazîrümüz

48

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

- 1 Derûn-ı dâĝ-dâĝum ḳadr-i gül-berg-i semen bilmez
Ne çâre bâĝbân-ı râĝ olan seyr-i çemen bilmez
- 2 Ḥamûş ey âh-ı bî-derd eyleme nâmûs-ı derdüm fâş
Bu aḥvâl-i belâdur olmayan Eyyûb- fen bilmez
- 3 Ben ol Ya'ḳûb-ı maḥrûmî naşîb-i rûzgâram kim
Meşâm-ı iştîyâḳum cezb-i bûy-ı pîrehan bilmez
- 4 Dilüm pervâne isti'dâd idelden sûz-ı tâm-ı 'aşḳ
Olur sûziş-gedâ-yı 'aksi şem'-i encümen bilmez
- 5 Dil-i Şehrî vü Şehrî bu cihân-ı bî-ḳarârîde
Misâfirdür mişâl-i rûz u şeb zevḳ-i vaḫan bilmez

G47 TR2(81a), TR3(216b), SHE(106a), SHM(23a), MK2(25a), MK4(19b), ÖB(22b)
2a Emîn'i: Emin MK2
3b olalı: olamaz SHM
4b serâĝ-ı ğubâr-ı: ğubâr-ı serâĝ-ı SHM

G48 TR2(81a), TR3(216b), SHE(106a), SHM(23b), MK2(25a), MK4(19b), ÖB(23a)
1a dâĝ-dâĝum: dâĝ-dârum SHM// gül-berg-i: gül-berg ü MK2,MK4
1b seyr-i çemen: semen-i seyr MK2
3a maḥrûmî: bî-derdi TR2,MK4
4a sûz-ı tâm-ı : sûz-nâm-ı MK2
5b rûz u şeb: rûz-ı şeb: MK2,MK4

49

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Ğamze-i bed-mest-i yâre ħarf ațar âlûfteyüz
Zülf-i pür-tâba perîşânlık sațar âşûfteyüz
- 2 Şöyle fehm itdük rumûz-ı çeşm-i pinhân-kûyı kim
Ğamzeye maźmûn-baĥş-ı nûkte-i nâ-ğûfteyüz
- 3 Bâğ-ı nâ-dîde-bahâr-ı 'âlem-i ħırmânda
Ĥûn-ı ħasretle leb-â-leb ĝonca-i neşğûfteyüz
- 4 Olmaduĝ devründe didâr-ı şafâdan sır-çeşm
Ĥ^Vâb-ı ĝamla rûz u şeb ey çarĝ anuñçün ĥufteyüz
- 5 N'ola Şehrî eylemezseñ zehr-i çeşminden ĥazer
Ğamze-i bed-mest-i yâre ħarf ațar âlûfteyüz

50

Mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fa'ûlün

- 1 Ne muntazır-ı bû ne şabâdan ĝilemendüz
Ĥicrân ile cân virmede Ya'ĝûb-pesendüz
- 2 İtdük yine Tûr-ı dili ĥayretle müzeyyen
Müştaş-ı temâşâ-yı tecellî-bülendüz
- 3 Ey fâ'ide-cûyân-ı dü-'âlem size müjde
Maĥşerde daĥı dest-i der-âĝûş-ı gezendüz
- 4 Yaĝmazsa n'ola cismümüzi âh-ı şerernâk
İ'câz-ı muĥabbetle ĥas-ı bâriĝa-bendüz
- 5 Biñ nâle-i cân-sûz ile âteş- zedelerde
Şîvenger-i Şehrî vü ĝazâ-ĝır-i pesendüz

G49 TR2(81a), TR3(217a), SHE(106a), SHM(23b), MK2(25b), MK4(19b), ÖB(23a)

1a yâre: nâza TR3,SHE,MK2, ÖB/tâza TR2

1b sațar: sațan TR2,MK2,MK4

2a itdük: itdik TR2// rumûz-ı: zebân-ı TR3

2b Ğamzeye: Ğamze-i MK2

4a Olmaduĝ: Olmadıĝ MK2

4b rûz u şeb: rûz-ı şeb MK2

G50 TR2(81b), TR3(217a), SHE(106b), SHM(23b), MK2(25b), MK4(20a), ÖB(23a)

2b Müştâĝ-ı Müştâ-yı SHE

5b ĝazâ: ĝarâ MK2,MK4

51

Mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fa'ülün

- 1 Bir sencileyin âyine-i râz ele girmez
Bir bencileyin tûfî-i i'câz ele girmez
- 2 Bir sencileyin gönca-i mestûr açılmaz
Bir bencileyin bülbül-i ğammâz ele girmez
- 3 Bir sencileyin fenn-i teĝâfûlde müsellem
Bir bencileyin şabr ile mümtâz ele girmez
- 4 Bir sencileyin derd-i dil anlar güzel olmaz
Bir bencileyin 'âşık-ı hem-râz ele girmez
- 5 Bir sencileyin âyine-i hüsne münâsib
Bir Şehrî gibi rind-i nażar-bâz ele girmez

52

Mef'ûlü mefâ'ilün fa'ülün

- 1 Biz neş'e-i ye's ile harâbuz
Perverde-i âĝuş-ı serâbuz
- 2 Olsağ n'ola ğamzeñe muhâtab
Çün 'aşk-ı temâm-ı ıztırâbuz
- 3 Biz kıanda ihâta-i ğam-ı dost
Ez bes ki muqallid-i habâbuz
- 4 Girsek n'ola şekl-i nûra Şehrî
Biz şubh-ı nefesle hem-cevâbuz
- 5 Hürşid-i kemâl-i tâli'-i kûr
Feyz ile hemişe mâh-tâbuz
- 6 Ol muntehî-i fûnûn-ı eflâk
Biz müste'idân-ı hür-hiâtabuz
- 7 Ol mınţakatü'l-burûc-ı 'irfân
Biz anda nuqât-ı inkılabuz
- 8 El-hâşılı ol semâ-yı taħkîk
Biz anda du'â-yı müstecâbuz

G51 TR2(81b), TR3(217a), SHE(107a), SHM(24a), MK2(25b), MK4(20a), ÖB(23b)

G52 TR2(81b), TR3(21bb), SHE(107a), SHM(24a), MK2(25b), MK4(20a), ÖB(23b)

1a ye's: nâb TR2

1b serâbuz: şarâbuz MK4/ mezâbuz MK2

2b Çün: Çü MK2

3b habâbuz: hayâyuz MK2

4b Biz: Bir SHE

5a kim: kûr SHM

5b hemişe: temâm-ı SHM

6a Ol: o MK4//fûnûn-ı : efsûn-ı TR2

8a El-hâşılı: El-hâşılı TR2, TR3// semâ-yı: semâ-i SHE //taħkîk: 'irfân SHM

53

Mef'ûlü mefâ'îlü mefâ'îlü fa'ûlün

- 1 Biz neşv ü nemâ-yâfte-i kalb-i hazînüz
Zülf-i eleme 'uqde cebîn-i ğama çînüz
- 2 Âsâyîş-i dil lerziş olur meşrebümüzde
Biz âb u hevâ-perver ü sîm-âb-ı zemînüz
- 3 Şıdķ olsa n'ola mes'ele-i zan dilümüzde
Âyîne-i teşvîşe cilâ-bağş-ı yaķînüz
- 4 Mehcûr olıcaķ şu'leden ol dem virtürüz cân
Biz tâ'ife ğuyâ şerer-i şu'le-nişînüz
- 5 'Aşķ itse ķasem tarzumuza Şehrî 'aceb mi
Dil-dâde-i her- dil-ber-i şûh u nemekînüz

54

Mef'ûlü mefâ'îlü mefâ'îlü fa'ûlün

- 1 Yâr olmayıcaķ çeşmüme hûrşid görünmez
Hûrşid degül çeşm-i cihân-dîd görünmez
- 2 Nezzâre-şıfat perde-i çeşmümde muşavver
Olursa yine şûret-i ümmîd görünmez
- 3 Her bir nazaruğ olsa Kelîm-i "Erinî"-ğû
Ey dîde-i ter şâhid-i câvîd görünmez
- 4 Sâyeğ gibi pâ-mâlûğ olursa n'ola hûbân
Hûrşid tûlû' eylese Nâhîd görünmez
- 5 İtmiş gibi dildârı ser-i nâzına ķurbân
Ey ehl-i vefâ Şehrî-i nev-mîd görünmez

-
- G53** TR2(82a), TR3(217b), SHE(107a), SHM(24a), MK2(26a), MK4(20b), ÖB(23b)
1b çînüz: cebînüz MK2
TR3 nüshasında 2. ve 3. beyitlerde mısralar yer deĝiştirmiş:
2 Biz âb u hevâ-perver-i sîm-âb-ı zemînüz
Şıdķ olsa n'ola mes'ele-i zan dilümüzde
- 3 Âsâyîş-i dil lerziş olur meşrebümüzde
Âyîne-i teşvîşe cilâ-bağş-ı yaķînüz
- 3b mes'ele-i : meş'ale-i TR2,SHE, MK2
4a şu'leden: 'aşķdan TR2,TR3,SHE,MK2,MK4
4b Biz: Bir TR2
- G54** TR2(82a), TR3(217b), SHE(107b), SHM(24b), MK2(26a), MK4(20b), ÖB(24a)
3a ğû: ğuy TR2,SHE
5b Ey ehl-i vefâ: Ey vây yine SHE

55

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 O sûz kim ğamzeveş nâhun-zen-i laht-ı ciger olmaz
Hevesâsâ miyân-ı 'âşıkânda mu'teber olmaz
- 2 Per ü bâlin mühürle mürğ-ı şevkuñ mühr-i hasretle
Diyâr-ı şabra geldük bunda ey dil nâme-ber olmaz
- 3 Şu resme gizli yoqlar hâtır-ı bîmârî-i çeşmin
Ki hiç bir vechile cân âgeh ü dil bâ-haber olmaz
- 4 Eşer-perverde-i necm-i siyâh-ı hâl-i hûbânuz
Bizüm iklîmümüz vaqt-i şebân-gâhdür seher olmaz
- 5 Nücüm-ı dânişümde Şehrî gördüm tâli'ün dir ki
Bu tâli' şâhibi har olmayınca behrever olmaz

56

Mefâ'îlün fe'ilâtün mefâ'îlün fe'ilâtün

- 1 Ezel ki zaḥm -ı ciger-kâv-ı 'aşkuñ ile qarînüz
Henüz ârzûmend-i tebessüm-i nemekînüz
- 2 Gönülde dâğ-ı maḥabbet 'aceb ḥamâ'il-i ğamdur
Ki mâlik olalı âsîb-i hoş-diliden emînüz
- 3 O nâ-murâdlaruz kim du'â-yı bî-eşerâsâ
Gürûhumuzla müberrâ-yı âsmân u zemînüz
- 4 Şavul nazar-gehümüzden eyâ tegâfûl-i bî-derd
Temâm nâle-i derdüz temâm âh-ı ḥazînüz
- 5 İki cihâna deger Şehrî bir vücûd iken efsûs
Ki 'ömr-i yek-dem için zimmet-i kazâda rehînüz

G55 TR2(82b), TR3(218a), SHE(107b), SHM(24b), MK2(26a), MK4(20b), ÖB(24a)
2a mühürle yaqarlar: TR3, SHM
2 ile 3 beyitler yer deġiştirmiş: TR2, MK4
3a gizli: - TR2
3b vechile: nev'ile TR3, MK4
5a tâli'ün: tâli'üm TR2, MK2, MK4

G56 TR2(80b), TR3(218a), SHE(106b), SHM(24b), MK2(26b), MK4(19a), ÖB(24a)
1a 'aşkuñ ile: 'aşk ile SHE
2b diliden: dildân MK2
5a efsûs: - MK2

57

Mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

- 1 Şubh-ı ezel ki rûz-ı siyehdür naşibümüz
Yüz döndürürse vechi var ey dil- habibümüz
- 2 Müjgânına sipâriş ider çeşmî hastasın
Nabz-ı derûnı nîş ile yoqlar tabibümüz
- 3 Bir âftâba ta'ne ider yâre 'âşıkuz
Olsa 'aceb mi zerreden artuq raqibümüz
- 4 Kadr-i du'âmuzı ne eşer bildi ne qabûl
Eglenmedi dirîğ-ı zebân-ı garîbümüz
- 5 İtmezdi böyle nuçkumuz izhâr-ı mu'eize
Fenn-i suhanda olmasa Şehrî edîbümüz

58

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Âh kim açılmadı dil-gonca-i maşzûnumuz
Degmedi bir hânde-i bî-hûdeye mecnûnumuz
- 2 Biz şafâdan gam çeker gamdan şafâlar eylerüz
İ'tibâr-ı hâkka uymaz şîve-i kânûnumuz
- 3 Şu'le pâ-mâlî-i dûd olmağla gitmez sûzişi
Olmazuz muğber taşaddur eylese mâdûnumuz
- 4 Görmedüm gamzeñ gibi cellâd-ı kâfir-ni'meti
Eyledük sır-âb-ı hûn olmaz dağı memnûnumuz
- 5 Hem tegâfûl hem enîs-i gayr hem teklîf-i şabr
N'itsün ey kâfir- terahhüm Şehrî-i mağbûnumuz

G57 TR2(81a), TR3(218a), SHE(106b), SHM(24b), MK2(26b), MK4(19b), ÖB(24a)
3a Bir: Biz TR2

G58 TR2(81b), TR3(218a), SHE(107b), SHM(25a), MK2(26b), MK4(20a), ÖB(24b)
1a dil: gül TR3, SHE
2b şîve-i: şîve vü MK2
3a olmağla: olmağla SHE
4a gamzeñ gibi cellâd-ı kâfir-ni'meti: cellâduña gamzeñ gibi kâfir-ni'meti MK2
5a şabr: gayr SHE

59

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

- 1 Dil hârâb oldu ğam-ı 'aşk ise ma'mûr henüz
Oldı pejmürde gülî bülbülî mesrûr henüz
- 2 Kalmadı tende eşer fevc-i hümâ-yı miñnet
ÜstühVân-rîzem için olmada pür-şûr henüz
- 3 Nâle-i şubh-gehüm olmadı maqbûl eşer
Âh-ı şeb-girüm ise süzina mağrûr henüz
- 4 Çeşm-i yârla mey-i 'aşkı ezel-nûş itdük
Ben o keyfiyyet ile mestem o maħmûr henüz
- 5 İtmede dost tecellî vü nihân olmağda
'Âşık-ı ħîre- nazar muntazır-ı Tûr henüz
- 6 Eyledüm nazmumı âvihte-i 'arş-ı kabûl
Olmadın Şehrî gibi şî'r ile meşhûr henüz

60

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

- 1 Bakmadı ħarf-i temennâma o mecmû'a-i nâz
Zâyi' oldu bu kadar eyledüğüm meşğ-i niyâz
- 2 Himmet-i 'aşk şehi bende ider bendeyi şâh
Buña şahid dil-i Maħmûd ile efsûn-ı Ayâz
- 3 Bülbülî Rûhü'l-Emîn olsa yine açılmaz
Bulmadum gonca-i baħtum gibi bir maħrem-i râz
- 4 Feyz-i te'sîr-i nefes şöyle gerek 'âşıkda
Ki ide nâziş-i ma'sûkımı tebdîl-i niyâz
- 5 Degme söz şimdi eşer eylemez erbâb-ı dile
Güfte-i Şehrî gibi siħr gerek yâ i'câz
- 6 Yâ meger Ĥazret-i Mollâ-yı edîbü'l-'aşruñ
Kılasın cilve-geh-i rağbetine pâ-y-endâz
- 7 O suħan-senc ki ser-cûş-ı ħam-ı fikretîdür
Âħîrîn riķķat-i Ĥassân-ı belâgat-perdâz

G59 TR2(82a), TR3(218b), SHE(108a), SHM(25a), MK2(27a), MK4(20b), ÖB(24b)
2a tenden: tende,MK2
4a itdük: itdüm MK4
5b Tûr: nûr TR2,MK4

G60 TR2(82b), TR3(218b), SHE(108a), SHM(25a), MK2(27a), MK4(21a), ÖB(24b)
1a temennâma:temennâya SHM
2a bendeyi: bende-i TR2,MK4
5 ile 7 beyitiler yer deĝiştirmiş: TR2
5a söz şimdi: bir sûziş MK4
7a cûş: hoş TR2

61

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefa'îlün

- 1 Dime âh-ı gülü-sûz ile hiç te'sîr-i yâr olmaz
Nihâl-i şu'lede ey dil bilürsün berg ü bâr olmaz
- 2 Göñül pervâne-i ümmîd-meşel-i âsiyâ-yı bâd
Ne çâre bir nefes imdâd-ı luğf-ı rûzgâr olmaz
- 3 Bu bismil-gâh-ı kurb-ı dostdur cân- âşnâ olma
Mesîhâ olsa rûh-ı bî- fidâya i'tibâr olmaz
- 4 Şağın cânâ şağın ol nâle-i kâmil-eşerden kim
İcâbetden bile vaqt-i du'âda şermsâr olmaz
- 5 Şağın 'arz-ı ma'ârif eyleme dîvân-ı devletde
Bu 'arz-ı hâlûğ ey Şehrî mağalli der-kenâr olmaz

Sin

62

Mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

- 1 Ğam- hîz- i nâ-murâdî olaldan zemîn-i ye's
Halk olmadı benüm gibi bir hûşe- çîn-i ye's
- 2 Ol bî-niyâz-ı bûd u ne-bûd -ı ta'alluğam
Kim reşk ider mezâkuma zevk- âferîn-i ye's
- 3 Hırmân-ı kâmilem ki olursam bîdâ'a-rîz
Olur ümîd her dü-cihân vâye- çîn-i ye's
- 4 Şad genc-i nâ-murâdî-i dil eyledüm telef
Mağşûdum üzre olmadum dil-nişîn-i ye's
- 5 Şehrî-i nâ-murâd-şîfat-ı kâm-ı düşmen ol
İsterseğ olasın ebediyyü'l-ğarîn-i ye's

G61 TR2(82b), TR3(219b), SHE(108b), SHM(25b), MK2(27a), MK4(21a), ÖB(25a)

1a sūzumla:sūz ile SHE

3b fidâya: mezâka TR3

4a şağın: hâzer MK2//nâle-i: âh-ı nâ TR2,MK4

4b İcâbetden: Hele benden TR2

G62 TR2(83a), TR3(219a), SHE(108b), SHM(25b), MK2(27b), MK4(21a), ÖB(25a)

4b olmadum: olmadum TR2,TR3,SHE,MK2,MK4, ÖB

5a murâd: murâdî TR3

5b olasuğ: olasın TR2,TR3, SHE,MK4

Şin

63

Mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fa'ûlün

- 1 Hem-reng-i 'izâruñ olalı hilkat-ı âteş
Dâğ itdi ser-â-pâ dilümi gayret-i âteş
- 2 Bir şu'leye dil teşne ki âteşkedesinde
Dem serdi ile yâd olunur tıynet-i âteş
- 3 Ben germ- nıgeh-perver-i hûbân-ı cihânam
Sûzân iderüm cismümi bî-minnet-i âteş
- 4 Bî-minnet-i şem'eyler idi şöhet-i sûziş
Olsam dil-i pervânede ger hasret-i âteş
- 5 'Aşğ itdi başa manşıb-ı pervâneñi ihsân
Şimden girü Şehrî vü men ü şöhet-i âteş

64

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

- 1 O pür- nağme nefes kim olmaya te'sîr ile hem-düş
Dem-i 'Îsâ da olsa sem'-i rûha eylemem mengüş
- 2 Yüri zenbûrdan ey nâle meşğ it fenn-i te'sîrün
K'içer her niş niş-i nâlesinden çeşme çeşme nüş
- 3 Dimişsin dâğ-ı derdüm gayret-i 'aşğ ile setr itsün
Ne mümkün âteş-i sûzânı câna eylemek has- püş
- 4 Ben ol zehr-âbe- nüş-ı iftirâk-ı bezm-i kırbam kim
Gelür kerrübiyândan sem'üme gül-bâng nüş-â-nüş
- 5 Kelâm-ı rûh-ı feyz-i Şehriyi güş eylen ey aħbâb
Lisân-ı hâli imrâr-ı ca'ile olmadın hâmûş

G63 TR2(83a), TR3(219a), SHE(108b), SHM(25b), MK2(27b), MK4(21b), ÖB(25a)
2a Bir: Ben TR2-MK4
4 -TR2
4b pervânede: virânede SHE

G64 TR2(83a), TR3(219b), SHE(109a), SHM(26a), MK2(27b), MK4(21b), ÖB(25b)
1a olmaya: olmasa MK2
1b rûha: câna MK4
3a 'aşğ ile: 'aşğunla SHE
5a güş: seyr SHE/ gû MK2//eylen ey: eylemez MK4
5b hâli: kâli MK4

Şâd

65

Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilâtün

- 1 Muhîfî-i meh-i tâli' olınca hâleye maşşûş
Der- âgûşî-ı siyeh-bahtı oldu lâleye maşşûş
- 2 Nigâh-ı girye-çekânımdan itme cebheñi pür-çîn
Cebîn-tırâzî-i gönca degül mi jâleye maşşûş
- 3 Helâk-i gamzeñ olam olma ğayra germ-'adâvet
O zevkî ile dil-i âteşin nevâleye maşşûş
- 4 Naşîb-i kâm-ı dilüm lücce lücce hûn-ı sitemdür
Ciger- derî-i eşer tâ ki oldu nâleye maşşûş
- 5 Esîr-i şevk olayum k'itdi fikr-i bâde-i vaşluğ
Derûn-ı Şehrî gibi bir tehî- piyâleye maşşûş

66

Mefâ'ilün mefâ'ilün fa'ülün

- 1 İdince nâz ile ol 'işveger rakş
İder âgûş-ı çeşmümde nazâr rakş
- 2 Olınca germ-i rakş ol şu' le-sîmâ
Şererveş eyledi hây- dâneler rakş
- 3 Şu'â'-ı hüsnî kıldı bezmi pür-tâb
Sipendâsâ dil-i 'uşşâk ider rakş
- 4 Dil-i şeydâ miyân u gerdenünde
İder mânend-i kâkül der-be-der rakş
- 5 Girer şad şevk ile cânlar semâ'a
O meclisde k'ide hûnî 'ömer rakş
- 6 Bu zevk ile 'aceb mi bismilâne
İderse Şehrî-i hûnîn-ciger rakş

G65 TR2(83a), TR3(219b), SHE(109a), SHM(26a), MK2(28a), MK4(21b), ÖB(25b)
1b oldı: ol dem TR3/ olupdur MK2
3a olam:olayum MK4
4b tâ ki oldı: oldı tâ ki TR2,MK4

G66 TR2(83b), TR3(219b), SHE(109a), SHM(26a), MK2(28a), MK4(21b), ÖB(25b)
1b çeşmümde: çeşmümünden TR2,TR3,SHE,MK2,MK4
2b hûy: hûn SHM/ cûy TR2
6b zevk: şevk SHE

Zâd

67

Mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

- 1 Tâ hüsne oldı cilve-i bî-ihtiyâr farz
'Uşşâka oldı ârzü-yı bî-şümâr farz
- 2 İtdüm şu resme mes'ele-i gâmda ictihâd
K'oldı dile şenâgerî-i rûzgâr farz
- 3 Ben sâye-perver-i gâmam ey hoş-dil-i hâzer
Cuğda olur himâyet-i vîrânezâr farz
- 4 Kırbân-ı şer'-i hasretiyânâ ki gâh kırb
Hıfz-ı nezâre vâcib ü germ-intizâr farz
- 5 Evvel edâ-yı hayret-i Tûr-i Kelîmdür
Seyr-i cemâl-i dostda var u şad hezâr farz
- 6 Şehrî mürîd-i mezheb-i maħrûmî-i dilem
K'âvâre- gerd müsteħab u herzekâr farz

Tâ

68

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Sâķî-i dehrûş şu'ûr-ı nâ-kes- ikrâmı gâlať
Bezmi hoş- tertîb ammâ gerdiş-i câmı gâlať
- 2 Ser-be-ser itdüm tesellî-nâme-i ħûbânı seyr
Va'de-i vaşlı şaķîĥ resm ü ârâmı gâlať
- 3 Çeşmün îmâ-yı vişâl eyler ħuzûr-ı ġayrda
Luťf-ı ta'biri taleb-engiz ü ihâmı gâlať
- 4 Meclis-i pür-derd ü dâġ-ı 'aşķ ola ma'mûrter
Zehr-i ġam-nûşı şavâb u râġat- âşâmı gâlať
- 5 İtmesün mi Şehrî ħamyâze-keşân teslîm-i rûĥ
Sâķî-i dehrûş şu'ûr-ı nâ-kes- ikrâmı gâlať

G67 TR2(83b), TR3(220a), SHE(109b), SHM(26a), MK2(28a), MK4(22a), ÖB(26a)
2a İtdüm: İtdi TR2,MK4// ġamda: ġamla TR2,MK2,MK4
3a Ben: Biz SHM
5b dostda:dostdan MK2/dostla TR3
6b K'âvâre- : Kim feyz-i SHE

G68 TR2(83b), TR3(220a), SHE(109b), SHM(26b), MK2(28b), MK4(22a), ÖB(26a)
1b tertîb:terkîb TR3
2b resm ü: seyr-i SHE/ resm-i TR2
3b taleb:tarab SHE
4b şavâb u: şavâb-ı TR2

69

Mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

- 1 Bilmez zebân-ı 'aşkı Mesîhâ-dem ihtilât
Bilsün mi zevk-ı derd-i dili merhem ihtilât
- 2 Mahrûm-ı nâ-şigüftegî olsun çü âftâb
Bir dil ki olmaya sitemünle gam ihtilât
- 3 Kırbân olam o gamze-i bigâne- hûya kim
Olmaz mizâc-ı zağmı dağı merhem ihtilât
- 4 Vakt-i niyâz-ı dil n'ola olsa firâk-ı cû
Zıkr-i sürüd ider mi leb-i mâtem ihtilât
- 5 Şehrî helâk-ı yâr-i vefâdârıñ olayum
K'eyler esîr-i 'aşkı ile her dem ihtilât

Zâ

70

Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

- 1 Dil oldı germî-i 'aşkıñ ile tâbdan maḥzûz
O şu'leveş ki olur ıztırâbdan maḥzûz
- 2 Ğarîb kaldı gönül mâ-beyende şulḥ-mişâl
Ben ilticâdan o şulḥ ictinâbdan maḥzûz
- 3 'Aceb mi baḥtum ile olsa ye's-i germ- ülfet
Olur mizâc-ı 'aşaş çün serâbdan maḥzûz
- 4 N'ola olursa ciger-teşne-i cerâhat- reşk
Olur gönül sitem-i intihâbdan maḥzûz
- 5 Olur mı sâye-nişîn-i hümâ-yı devlet olan
Mezâk-ı Şehrî-i hâne-ḥarâbdan maḥzûz

G69 TR2(83b), TR3(220a), SHE(109b), SHM(26b), MK2(28b), MK4(22a), ÖB(26a)

1b zevk-i: derd-i MK4

3a hûya: hûba TR3

4a dil: dili TR3

4b sürür: sürüd TR3, MK4

5b her dem:merhem TR3

G70 TR2(84a), TR3(220b), SHE(110a), SHM(26b), MK2(28b), MK4(22a), ÖB(26b)

3b çün:çü TR2,SHE,SHM,MK4

4b sitem-i: sitemi SHE, ÖB

‘Ayn

71

Mefâ‘ilün fe‘ilâtün mefâ‘ilün fe‘ilün

- 1 Nezzâre-i ruĥuĥa çîn-i ebruvân mâni‘
Beyân-ı derd-i dile pîçîş-i zebân mâni‘
- 2 Nigâh-ı luĥfuĥa müjgânların bahâne ider
Bulur o germ- tegâfûl cihân cihân mâni‘
- 3 Şehîd-i tîĝ-i siyeh-tâb-ı ebruvânuĥ olam
Ki zaĥmına olamaz cûşîş-i amân mâni‘
- 4 Niçe ‘ayân ideyüm şevk-i zûlf-i pür-çîntüĥ
Olur zebâna perîşânî-i beyân mâni‘
- 5 Nigâh-ı Şehrî gibi olmayam mı pür-ĥam u piç
Nezzâre-i ruĥuĥa çîn-i ebruvân mâni‘

72

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

- 1 Ayru düşdüĥ ol şeh-i ĥûbâna itdüm elvedâ‘
Kâfir oldum ĝüiyâ îmâna itdüm elvedâ‘
- 2 İĥtizâ-yı ĥasretüĥle ‘âķıbet Ya‘ķûbveş
Aĝlamaķdan dîde-i giryâna itdüm elvedâ‘
- 3 ‘Aczi var gördüm firâķuĥla yanup yaķılmadan
Merĥamet itdüm dil-i sûzâna itdüm elvedâ‘
- 4 Baĥtum olmuşdı müsâ‘id neyleyem ammâ yine
Nâ-murâd oldum ser ü sâ mâna itdüm elvedâ‘
- 5 Şanma ey Şehrî ĝam-ı firķatle ölmekden kaçam
Cân nedür ben ĝöz ĝöre cânâna itdüm elvedâ‘

G71 TR2(84a), TR3(220b), SHE(110a), SHM(27a), MK2(29a), MK4(22b), ÖB(26b)

2a luĥfuĥa:luĥfına TR2,MK2

3b zaĥmına: zaĥmete MK2// olamaz: olıamaz TR2,MK2,MK4

4a ‘ayân:beyân TR2,SHE,MK2

5a olmayam mı:olayum mı TR2,MK4/ olur mı SHM

G72 TR2(84a), TR3(220b), SHE(110a), SHM(27a), MK2(29a), MK4(22b), ÖB(26b)

1a Ayru: Ayır TR3,MK4, ÖB

1b Kâfir: Kâfirem MK4

Ğayn

73

Müfte' ilün fâ' ilün müfte' ilün fâ' ilün

- 1 Oldı dil-i âteşin yine hem âğûş-ı dâğ
Eyledi ğam-ı terbiyyet dâğ der-âğûş-ı dâğ
- 2 Kâviş-i ğamzeñ dili itmede leb-rîz-i hûn
Veh ki fîğân-ı mûmteni' çün leb- ğamûş-ı dâğ
- 3 Şubh-ı zağm-ı lebün derd ile gird-âb-ı hûn
Çün dil-i pür-zağmî-i cism-i semen-pûş-ı dâğ
- 4 Perveriş-i dâğ-ı ğam ol dile şâyeste kim
Şu'le-i dâğın ider zîb-i bürüdüş-ı dâğ
- 5 Sûziş-i ümmîdin ider şu'le-i taşvîrden
Şehrî-şîfat görmedüm 'âşîk-ı bî-hûş-ı dâğ

Fâ

74

Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 La'l-i nâbuñdan olur telhî-i azâr lañf
Görinür sâye-i gül-ğoncada çün hâr lañf
- 2 Cünbiş-i sâye-i zülfinden olur pejmürde
Olmış ol mertebe gül-deste-i ruhsâr lañf
- 3 'Aks-i dürr-i suhanı zâhir olur âbileveş
Hiç olur mı bu kadar la'l-i güherbâr lañf
- 4 Şûret-i büse olur berg-i semenveş peydâ
Olmış ol şûh da bir vech ile dîdâr lañf
- 5 Şehrî teşhîş idemem ma'ni-i elfâzından
Ol kadar oldı dil-i mu'cize-ğüftâr lañf

G73 TR2(84b), TR3(221a), SHE(110b), SHM(27a), MK2(29a), MK4(22b), ÖB(27a)

1a Oldı dil:Dil oldı TR3, dil:-ÖB

2a leb-rîz-i hûn:pür-hûnMK4

3a Şubh:-MK4// zağm-ı: rağm-ı SHE

3b Çün:Hûn TR3

5a ümmîdin: ümmîd SHM// ider:ide MK2/ :-MK4

G74 TR2(84b), TR3(221a), SHE(110b), SHM(27b), MK2(29a), MK4(22b), ÖB(27a)

2a pejmürde: pür-mürdeTR2

5a ma'ni-i: ma'niyiSHE

Kâf

75

Mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fa'ûlün

- 1 Hürşid-i cihân-tâb-ı kemâlem seherüm yok
Ser-tâ-be-quadem hayr-ı du'âyam eşerüm yok
- 2 Kurbânı olam eyleme isrâf-ı tecellî
Bir vech ile didârıña lâyıq nazarum yok
- 3 Bir olsa huzûrumda n'ola zerre vü hürşid
Âyine-i inşâf-ı cilâyam kederüm yok
- 4 Kudret komasa âha ne gam sûz-ı tegâfûl
Âteş-zede-i hisset-i hüssem şererüm yok
- 5 Şehridür iden gamze-i bî-raḥmuḡı tekfir
Zinhâr bu sözden haberüm yok haberüm yok

76

Mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fa'ûlün

- 1 Bî-hûde figânam gül-i berg-i semenüm yok
Nev-bülbül-i 'aşkam müte'ayyin çemenüm yok
- 2 Ya'kûba nazar ben bu kadar hâne-ḡarâbam
Kim şöḡbet-i gam itmege beytü'l-ḡazenüm yok
- 3 Ol Yûsuf-ı üftâde be-çâh-ı 'ademem kim
Medd-i nefes-i âhdan özge resenüm yok
- 4 Sûdâger-i nev-mîd-i metâ'-ı dü cihânam
Bî-bâk-rev-i-ḡâfileyem râh-ı zenüm yok
- 5 'Aşḡ itdi baḡa neş'e-i pervâneḡi iḡsân
Gör baḡtı ki sûzân olıcaḡ encümenüm yok
- 6 Şehri gibi küfr ile leb-â-leb göḡül ammâ
İzhâr-ı kemâl eyleyicek berhemenüm yok

G75 TR2(84b), TR3(221a), SHE(111a), SHM(27b), MK2(29b), MK4(22b), ÖB(27a)

2b didârıña: didârıña SHE

3a zerre vü: zerre-i:MK2

4a Kudret: Ḳuvvet SHM

G76 TR2(85a), TR3(221a), SHE(111a), SHM(27b), MK2(29b), MK4(23a), ÖB(27a)

1a gül-berg-i: gül ü berg-i TR3//semenüm: sehenüm MK2

1b çemenüm:semenüm MK2

2a bu:ne TR2,Tr3,SHE,MK2,MK4

2b Kim:Ki MK2

4 .ve 5.beyitlerini ikinci mısraları yer deḡiştirmiş TR2

TR3 nüshasında 3. beyit yerinde aḡaḡdaki beyit yazılmış:

Oldı dil-i âteşin yine hem âḡuş-ı dâḡ

Eyledi gam-ı terbiyyet dâḡ der-âḡuş-ı dâḡ

5b olıcaḡ:olacak SHE,MK2, ÖB

6b eyleyicek:eyleyecek SHE

77

Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilâtün

- 1 Tehî- derûn olur ise n'ola piyâle-i 'âşık
Ki bezm-i 'aşkıda hamyâzedür nevâle-i 'âşık
- 2 Uyup gâzâl-ı nigâhuña itme vahşeti 'âdet
Olur kemend-i icâbet şikâr-ı nâle-i 'âşık
- 3 Sükûn-ı gamla tereddüd idersen eyle tefe'üll
Ki şerh-i hâşiyet-i gûşşadur risâle- i 'âşık
- 4 Kâbûl eyle dil-i zârı bî-temyiz-i âgyâr
Mezâd olunca olur berg -gûşâd-ı kâle-i 'âşık
- 5 Olurdı Şehrî ümîd-i vişâlün ile hem-âgûş
Edeb-şinâsî-i ye's olmasa havâle-i 'âşık

Kaf

78

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

- 1 Müjde ey girye hurûş eyledi 'ummân-ı sirişk
Eyle tûfân-ı ciger-teşneyi mihmân-ı sirişk
- 2 Ey garîk-i nazar-ı ârzûmend-i Ya'kûb
Çeşm-i rûşen yine cûş eyledi tûfân-ı sirişk
- 3 Âh-ı âteş-eşer ü girye-i hûnînümden
Oldı dil şu'le-feşân dîde gülistân-ı sirişk
- 4 Hased ol hasretî-i la'lûne kim gayretten
Ola bî-feyz ciger- çeşmî gül-efşân-ı sirişk
- 5 Eyledüm şevk-i ciger-kâvî-i müjgânun ile
Girye-i teşne-lebi garğa-i ihsân-ı sirişk
- 6 Feyz-i handânî olur mâye-i giryânî-i gam
Cârî ber-mertebe mülk-i dile fermân-ı sirişk
- 7 Eyledi gayret-i Nûhiyye dil-i zâra hücûm
Şehrî şimden girü dest-i men ü dâmân-ı sirişk

G77 TR2(84b), TR3(221b), SHE(110b), SHM(27b), MK2(29b), MK4(23a), ÖB(27b)
2b şikâr-ı: nigâr-ı TR3
3a Sükûn-ı: Şügün-ı TR2,SHM,MK4// gamda:gamla MK4 //tefe'üll: tegâfûlSHM
4a eyle: eyleme MK2
4b berg-gûşâd-kâle-i:pür-kesâd-ı kâle TR3, SHE, ÖB

G78 TR2(85b), TR3(221b), SHE(111b), SHM(28a), MK2(30a), MK4(23b), ÖB(27b)
3a eşer ü: eşer-i TR3,SHE,MK4
3b şu'le-feşân: şu'lesitân MK2
4a gayretten:gayrımdan TR2,TR3,SHM
5a Eyledüm:EylediTR2,TR3
6a mâye-i:mâni'-i SHE// giryânî-i: güyânî-i TR2

79

Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

- 1 'Ademden ârzû itdüm vücûda ğam diyerek
Cihân-ı derd ü ğam oldum elem elem diyerek
- 2 Dil oldı rişte-şifat pîç ü tâb ile sûzân
Ta'alluğ âteşine zülf-i ħam-be-ħam diyerek
- 3 Tavâf-ı Ka'be-i tahkîk ider dil-i bî-ķayd
Cenâb-ı Şeyh-i Haremde şanem şanem diyerek
- 4 Ziyâret-i şanem eyler şu'ûr-ı pür-ğayret
Hużûr-ı berhemenîde ħaram ħaram diyerek
- 5 Cihân cihân ğam-ı ye's ile Şehrî-i nâ-kâm
Vedâ' eyledi dehri 'adem 'adem diyerek

80

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Cânı itdüm bismil-i nezzâresi bir kimsenüñ
Dil dağı ol şevķ ile âvâresi bir kimsenüñ
- 2 İşte ben gitdüm eyâ ħurbâniyân-ı 'ıyd-i 'aşķ
Çekdi tıĝın ğamze-i ħûn-ķ^Vâresi bir kimsenüñ
- 3 Devr-i çeşmânında yok âşûb-ı zülfinden ğamum
Dîdebânumdur iki seĥhâresi bir kimsenüñ
- 4 Müjdeler 'uşşâķına derd-i edeble ħaldılar
Oldı zîrâ çârede bî-çâresi bir kimsenüñ
- 5 Birbirine girdiler pervâneĝân-ı cân u dil
Şu'lelendi ĝâlibâ ruĥsâresi bir kimsenüñ
- 6 Ehl-i inkâra ħıyâm-ı ħaşrı işbât eyledi
Ķâmet-i da'im-ķıyâmetķâresi bir kimsenüñ
- 7 Âh kim Şehrî ĝibi derdi helâk itdi beni
Yerde gökde mişli yok meh-pâresi bir kimsenüñ

G79 TR2(86a), TR3(222a), SHE(112a), SHM(28a), MK2(30a), MK4(24a), ÖB(280a)
1a vücûda: vücûd-ı SHE
4a eyler:ile TR3

G80 TR2(85a), TR3(222a), SHE(111b), SHM(28b), MK2(30a), MK4(23a), ÖB(28a)
1b Dil: Ol TR2,MK4
2b tıĝın:tıĝ-ı SHE
3b bî-çâresi:ne çâresiTR2,MK4
3.ve 4. beyitler yer deĝiştirmiş TR3, ÖB
4b Dîdebânumdur:Pâsbânumdur

81

Müfte‘ilün müfte‘ilün fâ‘ilün

- 1 Gerçi dili ğamzeler eyler helâk
Derd bu kim bî-ħaber eyler helâk
- 2 Gîcelesün yâr ile degmeñ raķîb
Ânı bir âh-ı seher eyler helâk
- 3 ‘Âşık-ı ser-bâzuma kıymam dimiş
Veh ki beni bu ħaber eyler helâk
- 4 ‘Arş-ı ķabûle niçe irsün du‘â
Çarħ-i ‘adâvet-hüner eyler helâk
- 5 Şehrî helâk-ı ğamuñ ammâ beni
Şîve-i zîr ü zeber eyler helâk

82

Fe‘ilâtün mefâ‘ilün fe‘ilün

- 1 K̇or mı efzûn-ı ânı Bîhzâduñ
K’ala naķşını Mânî Bîhzâduñ
- 2 Ĥaţţ-ı buţlân çeker hilâl üzre
K̇alem-i ebruvânı Bîhzâduñ
- 3 Dillere mihrin eyledi taşvîr
Müjde-i ĥûn-feşâmı Bîhzâduñ
- 4 Kilk-i naķķâş-ķudretüñ ‘acebâ
Mûyî midür miyâmı Bîhzâduñ
- 5 Müntaķış- âftâb-ı rûyında
Zerredür şan dehâmı Bîhzâduñ
- 6 Dâĝ ider aĥterân-ı eflâki
Ĥâl-i ‘anber-feşâmı Bîhzâduñ
- 7 Deyr-i pür- naķş-ı ĥâţır-ı Şehrî
Olsa lâyıķ mekânı Bîhzâduñ

G81 TR2(85a), TR3(222a), SHE(111b), SHM(28b), MK2(30b), MK4(23b), ÖB(28a)
3a bâzuma:bâzıma:SHM
3b Veh:Vâh MK2
4a varsun:irsün TR3
5a ğamuñ:müjeñ TR2,MK4

G82 TR2(85b), TR3(222b), -SHE, SHM(28b), MK2(30b), MK4(23b), ÖB(28b)
2b K̇alem-i Sitem-i TR2
3b Müje-i: Müjde-i TR2, TR3, MK4, ÖB
6a aĥterân-ı: iftirâd-ı TR3
6b Ĥâl-i: Ĥâk-i TR3

83

Mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

- 1 Nezzâre-i ruḥ ile dili ḥurrem eyledük
Mestî-i câm-ı ḥüsn ile def'-i ḡam eyledük
- 2 Geh ḡamzesiyle ḡâh nigâh ile baḡş idüp
Ḥarf-i vefâda birbirümüz mülzem eyledük
- 3 Evvel nazarda perde-i şermin kılup ḡüşâd
Âḡir o 'işvekâr ile çok 'âlem eyledük
- 4 İtdük ḡavâle ḡ^Vâhiş-i vuşlat- terâneyi
Şabr- ı edeb-nüvâzuḡ işin derhem eyledük
- 5 Hem-râhî-i Fehîm ile n'itdükse eyledük
Ol bezm-gâha Şehrîyi de maḡrem eyledük

84

Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

- 1 Ezel ki 'aşḡ-ı ḡam-ı iḡsâna intisâb itdük
Neşât-baḡş-ı dü-'âlemden ictinâb itdük
- 2 Bu kâr-ḡâne-i ḡikmetde aḡa ḡayrânuz
Ne ḡöḡlümüzce ḡünâh ü ne ḡod-şevâb itdük
- 3 N'ola siyâhî-i a'mâlümüz iderse sefid
Bu eşki biz yem-i miḡnetden intiḡâb itdük
- 4 Teveccüh eyleme iḡbâle min-ba'd Şehrî
O baḡri biz dem-i ḡırmân ile serâb itdük

G83 TR2(85b), TR3(222b), SHE(112a), SHM(28b), MK2(30b), MK4(23b), ÖB(28a)
2a ḡâh:ḡâhıSHE
3a kılup:idüp TR2,TR3,MK4
5a n'itdükse:n'itdüyek SHE

G84 TR2(85b), -TR3,-SHE(111b), SHM(29a), MK2(31a), MK4(23b), ÖB(28b)
1a 'aşḡ-ı ḡam-ı :ḡam-ı 'aşḡ-ı MK2,MK4// iḡsâna :-ÖB
2a ḡayrânuz: ḡayrânuz ÖB
2b ü:-MK2
3b miḡnetden:raḡmetden TR2,MK2,MK4, ÖB

85

Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

- 1 Gelüp bu 'âleme biz 'âlemüñ nesin gördük
Tamâm-âdem olan âdemüñ nesin gördük
- 2 Bu gülsitânda feryâd u nâleden ğayrı
Ne luḡfi oldı gülün şeb-nemüñ nesin gördük
- 3 Belâ-yı her-dü-cihân oldığından özge daḡı
Cihânda cân gibi bir hem-demüñ nesin gördük
- 4 Sirişk ile bulunur Yûsuf -ı emel dirler
Bu deñlü giryeler itdük nemüñ nesin gördük
- 5 Olınca mâdihiyuz biz Şerîf Paşanüñ
Kerîm imiş tûtalum Hâtem'üñ nesin gördük
- 6 Müdâm sâġar-ı iḡsân ile ser-mestüz
Ḳoya fesâneyi Şehrî Cem'üñ nesin gördük

86

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

- 1 Mey ḡadar neş'e virür âb u hevâsı Haleb'üñ
Âh cennet gibi olsa-y-ıdı beḡâsı Halebüñ
- 2 Yolu enfâs-ı Mesîḡâya mı uğrar bilmem
Rûḡ-baḡşâne eser bâd-ı şabâsı Haleb'üñ
- 3 Aḡdırur ḡalbini ḡûbân-ı cefâ-pîşelerüñ
Ḥüsn-i şüretde metânetde binâsı Haleb'üñ
- 4 Görinür Bâġ-ı İrem şaḡnına dek ḡâ'il yok
Münkeşif tâ o ḡadar şeyr-i şafâsı Haleb'üñ
- 5 Mâlik olsam hele ben üste virürdüm Şâm'ı
Naḡd-i cennetle mezâd olsa bahâsı Haleb'üñ
- 6 Şehrî taḡsîn iderüm bu ġazel-i bî-bedele
Virse göñlümce nazîre şu'arâsı Haleb'üñ

G85 -TR2, TR3(222b), SHE (112a), SHM(29a), -MK2, -MK4, ÖB(28b)

3. ve 5. beyitler yer deġiştirmiş SHE

3a Belâ-yı: 'Azâb-ı SHE, ÖB

3b bir: -TR3

4 :-SHE

4a dirler: diyerek TR3

G86 TR2(86a), TR3(222b), -SHE, SHM(29a), MK2(31a), MK4(24a), ÖB(29a)

1b beḡâsı: hevâsı MK4

MK2 nüshasında 4b yok. Onun yerine 5b yazılmış

4b :-MK2

4b şeyr-i: şaḡn-ı TR3//şafâsı:ḡazâsı TR2, TR3, MK4

5 :- TR2, TR3, MK2, MK5

Lâm

87

Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

- 1 Dil oldı bismil-i tîğ-ı nigâhı cân gâfil
Açıldı gonca-i âmâli bâğbân gâfil
- 2 Hâdeng-i gamzeçe kurbân olam ki ehl-i vefâ
Olur helâki fiğân-ı bî-ğaber-i amân gâfil
- 3 Nihân nihân nazâr-ı dil-nüvâzi eyler kim
Nezâketinden olur çeşm-i hûn-feşân gâfil
- 4 Naşîb-i sîne-i gayr itme tîr-i müjgânı
Olur mezâk-ı zahmdan dil-i nişân gâfil
- 5 N'ola olur ise mişl- za'f-ı 'aşk ile Şehrî
Ğubâr-ı dergeh-i yâr oldı pâsbân gâfil

88

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

- 1 Oldı tâbende ser-i şâh-ı nihâl üstine gül
Geldi hûrşid-şîfat burc-ı kemâl üstine gül
- 2 Gonca âğûş murâdında iken pinhânî
Geldi hengâm-ı seher bâd-ı şimâl üstine gül
- 3 Şu'le-i lâle-i pür-dâğ degül gül-şende
Şaldı tâb-ı ruğını ferş-i zilâl üstine gül
- 4 Dest-i sâğar be-kefi 'aksî ile sâkînü
Oldı esbâb-ı bezm hep gil-i âl üstine gül
- 5 Şöyle germ eyledi gülzârı ki pervâne-şîfat
Kaşd-ı pervâz ider ol şu'le-nihâl üstine gül
- 6 Şi'r-i üstâd-şîfat gül gül açıldı tab'um
Şehrî nâ-lâyık iken şâh-ı melâl üstine gül

G87 TR2(86a), TR3(223a), SHE(112b), SHM(29b),MK2(31a),MK4(24a), ÖB(29a)
2b helâki:helâk-iTR3
3a eyler kim: eyledi kim TR2,MK4
3b Nezâketinden: Nezâketden TR3
5b Ğubâr-ı: Ğubârı MK4

G88 TR2(86b), TR3(223a), SHE(112b), SHM(29b),MK2(31a),MK4(24b), ÖB(29a)
2b Geldi:-SHM
4b bezm: şarab TR2,MK4
5a gülzârı ki: gülzârda TR2,MK4
6b melâl: hilâl TR2

89

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

- 1 Şunda bir kız oğlan bulunur mı dellâl
Dili şeker sözi şîrîn yanağı gül gibi al
- 2 Beşi hindû gözi câzû çaşı yâş kirpügi oğ
Fülfül 'anber nefesi müşg teni penbe mişâl
- 3 Deheni hoşka-i mercân lebi la'l dişi dür
Alnı ay yüzi gün saçları şeb çaşı hilâl
- 4 Sâ'id ü sâkı boynun ince beli kıddi uzun
Harekâtı vü sekenâtı kamu bir şive-i dâl
- 5 Boyunı suplak teni ablağ ne kızıl ne ağ
Ne katı sert ne yumuşak ser-tâ-pây cemâl
- 6 Yürise fitne ola tursa kıyâmet kopa
Söylese sihr ide baksa komaya tende mecâl
- 7 Gül gibi har ü has irmemiş ola dâmânına
Goncaveş dürcini açmamış ola dest-i hayâl
- 8 Çârdeh sâl ola hüsnî ile bedir ay gibi
Arta günden güne servi boyu çün tâze nihâl
- 9 Taleb it Şehrî yürî bul bu şıfatla güzeli
Lâmi'den ne bahâ ister iseñ gel beri al

Mim

90

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Kim şerâr-ı nâr-ı 'aşkam âftâb-ı maşşerem
Ya'ni dûzağ-pâş-ı meydân-ı 'azâb-ı maşşerem
- 2 Olmam istilâ-yı ta'n-ı bî-şevâbîden hacil
Rind-i bî-pervâ-yı 'aşkam bî-hicâb-ı maşşerem
- 3 Dâğ-ı derdümden n'ola dûzağ olursa vâye-gîr
İztîrâb-âmûz-ı ehl-i iztîrâb-ı maşşerem
- 4 Dilde olan bañr-i mevvâc-ı serâb-ı ye's ile
Dil-firîbü'l-'ataş-ı gûyân-tâb-ı maşşerem
- 5 Ey 'amel- h^Vâh cezâ virme su'âle iztîrâb

G89 Bu gazel Fatma Sabiha Kutlar, Malatyalı Şehri Divanı, Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Eski Türk Edebiyatı Mezuniyet Tezi Ankara, 1985, s.207'den alınmıştır.

G90 TR2(86b), TR3(223b), SHE(112b), SHM(29b), MK2(31b), MK4(24b), ÖB(29b)
1a şerâr-ı: şîrâz-ı MK2
2a ta'n-ı: ta'n-ı MK2
2b Rind-i Zübd-i MK2
4 :-MK4
4 ile 5 yer değiştirmiş MK2, ÖB

- Ben siyeh-mest-i günâham bî-cevâb-ı maşşerem
 6 Şehrî olsun pey-revî-i zühhd ile cennet-mekân
 Himmet-i 'aşk ile ben dûzağ-me'ab-ı maşşerem

91

- Mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fa'ûlün
 1 Sevdâ-yı gam-ı hicr ile dîvâneye döndüm
 Dillerde bu efsûn ile efsâneye döndüm
 2 Elden çıkarup neş'e-i ümmîdümü ey vây
 Bir bâdesi yok bî-meze-peymâneye döndüm
 3 Kaldum gam-ı hicrân ile gitdi dil ü dil-dâr
 Şol cuğd-ı fenâ meskenî vîrâneye döndüm
 4 Şeb- tâ be-seher geşt iderüm hâne-be-hâne
 Şem'îni yitürmüş ben o pervâneye döndüm
 5 Şimden girü ne Şehrî vü ne şöhet-i yârân
 Ben kendüye bigâne şu dîvâneye döndüm

92

- Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün
 1 H'vâb-ı nâzam çeşm-i hûbândur yirüm
 Fitne-cüyam sâhîristândur yirüm
 2 Zağm-ı 'aşkam sîne-i 'âşık- taleb
 Hânçer-i bî-sabr-ı cânândur yirüm
 3 Gönçayam neşv ü nemâdan bî-naşîb
 Şâhsâr-ı huşk-ı hîrmândur yirüm
 4 Eşk-i şevküm mâni'olma ey gönül
 Kim benüm âgûş-ı müjgândur yirüm
 5 Neş'e-i şıdk u yakînem bî-gümân
 Kâlb-i şâf-ı ehl-i îmândur yirüm
 6 Lezzet-i kâl ile itmem imtizâc
 Zevk-i hâlüm kâm-ı 'irfândur yirüm
 7 Şehrî istersen vücûdumdan eşer
 H'vâb-ı nâzam çeşm-i hûbândur yirüm

-
- G91** TR2(86b), TR3(223b), SHE(114a), SHM(30a), MK2(31b),MK4(24b), ÖB(29b)
 2a ümmîdümü: ümmîdimi SHE,SHM, MK2
 2b peymâneye: mey-hâneye SHM
 5b kendüye: kendine SHM,MK2, ÖB
- G92** TR2(87a), TR3(223a), SHE(113a), SHM(30a),MK2(31b),MK4(24b), ÖB(29b)
 1b sâhîristândur: sâgaristândur TR2,TR3,MK4
 3b hîrmândur: müjgândur MK2
 5a yakînem: naşîbem SHM

93

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Şûh-meşreb bir zarîf-nüktedândur dil-berüm
Müdde'â fehm-dil ü nâzûk-beyândur dil-berüm
- 2 Çeşmüğe takrîr ider râz-ı dilüm bî-ħarf-i şavt
Tâze-dâniş tâze-gû tâze-zebândur dil-berüm
- 3 Ĥarf-i vaşlı gâhi rûşen kıl miyân-ı nâlede
Ey göñül Ĥavf itme gâyet mihrbândur dil-berüm
- 4 İtse şevk-ı Yûsufi gâret Zeliĥâdan n'ola
Bâc-ĥ^Vâh-ı çeşm-i ĥûn-rîz-i bütândur dil-berüm
- 5 Şehrî ancak fehm ider kaçd-ı zebân-ı şîvesin
Ĥab'-ı şûĥum gibi biñ rind-i cihândur dil-berüm

94

Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

- 1 Figân ki muztarib-i piç ü tâb u devrânâ
Belâ budur ki ne zülfem ne kâfir- îmânâ
- 2 Figân ki olmada hem-vâre ĥâtırum meksûr
Velî ne tâĥat-ı 'âşık ne 'ahd-i ĥûbânâ
- 3 Figân ki tâli'üm itmez ĥabûl-i cem'iyet
Meger nezâre-geh-i çeşm-i zaĥm-ı devrânâ
- 4 Figân ki tîregi-i baĥt-ı tâbe-tâli'den
Mişâl-i rûşenî-i çeşm-i kûr-pinhânâ
- 5 Bu gülsitân-ı ĥazân- perver-i emelde dirîğ
Yetim-i gonca-i bî-reng ü bûy-ı ĥırmânâ
- 6 Bu zât-ı pür-hüner-i 'aql-ı kül-i pesend ile ĥayf
Mülâzim-i der-i temyîz-i kûre-fihmânâ
- 7 Bu rûzgâr-ı hüner- düşmenüñ ĥuzûrında
Hemân ĥuşûrum odur kim tamâm-iz'ânâ
- 8 Gelüp bu ĥarye-i imkâna Şehrî olduğuma
Be-ĥaĥĥ nişân-ı ĥırrît daĥı peşimânâ

G93 TR2(87a), TR3(224a), SHE(114b), SHM(30a), MK2(32a),MK4(25a), ÖB(30a)
1b dil-i: dil ü SHE
2a Çeşmüğe:Çeşmine ÖB
5b Ĥab'-ı:Ĥab'um MK2

G94 TR2(87b), TR3(224a), SHE(114b), SHM(30a),MK2(32a),MK4(25b), ÖB(30a)
1a piç ü: piç-i MK2
2a ĥâtırum: tâli'üm TR3
7b iz'ânâ: müselmânâ MK2

95

Mefâ'îlün mefâ'îlün fa'ülün

- 1 Yine hem-şoḡbet-i cânâne olsam
Mey-i nezzâreden mestâne olsam
- 2 Nesîm-i meyden olurdu şikeste
Bu za'f-ı baht ile peymâne olsam
- 3 Ğurûb eylerdi ceyb-i şem'e şu'le
Bu bed-ḡâlî'le ger pervâne olsam
- 4 Olurdu kâfirân İslâm- kıble
Eger büt-secde-i büt-ḡâne olsam
- 5 Açılmazdı daḡı der-vâze-i şubḡ
Kilîd-i mührine dendâne olsam
- 6 Perîşânlık olurdu kâküle 'ayb
Kef-i meşşâḡada ger şâne olsam
- 7 Degül lezzet-şinâs-ı âşnâyı
Mezâḡ-ı Şehrîden bîḡâne olsam

96

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 İstimâ' itmez nevâ-yı 'işreti ḡuşum benüm
Nâliş-i nây-ı ḡam-âhengiyledür cûşum benüm
- 2 Tâze tâze dâḡ-ı ḡamdan olmasun sîneḡ tehî
Râzîyam senden dil-i şihḡat- ferâmûşum benüm
- 3 Girye peymâ olalı bilmez ḡisâb-ı ḡatreyi
Daḡı n'itsün dîde-i ḡûfândur âḡuşum benüm
- 4 Zaḡm-ı merhem düşmen iste âşnâ-yı 'aşḡ isenḡ
Ey dil-i âsûde-gerd ü 'âfiyet-ḡuşum benüm
- 5 Rûzgârıḡ olmadıḡ memnûn-ı câm-ı 'işreti
Âferîn ey Şehrî -i zehr-âb-ı ḡam-nûşum benüm

G95 TR2(87a), TR3(224ab), SHE(113b), SHM(30b),MK2(32a),MK4(25a), ÖB(30a)

2a olurdu: olurdu MK2
TR2 nüshasında 5. ve 6. beyitlerin ikinci mısraları yer deḡiştirmiş:

5 Açılmazdı daḡı der-vâze-i şubḡ
Kef-i meşşâḡada ger şâne olsam

6 Perîşânlık olurdu kâküle 'ayb
Kilîd-i mührine dendâne olsam

G96 TR2(87b), TR3(224b), SHE(113b), SHM(30b),MK2(32b),MK4(25a), ÖB(30b)

2b şihḡat: şoḡbet TR2,TR3,SHM,MK4
4b gerd ü: gerd-i TR2// 'âfiyet: 'âḡıbet MK2,MK4
5a olmadıḡ: olmadıḡ TR2,MK4

97

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Dün o bî-dâduñ ser-i kûyında feryâd eyledüm
Bismilân-ı ħasretüñ ervâhımı şâd eyledüm
- 2 Tâ ğam-ı vaĥşî-i ğazâl-çeşmin itdüm der-kemend
Ol şafâdan şad tezerv-i 'ayşî azâd eyledüm
- 3 Eyleyüp timsâlümü ben seng-i ħalb-i yâre naķş
Tîşe-i te'sîrümü maĥsûd-ı Ferhâd eyledüm
- 4 Ol Hüseyin-i teşnegî nûş-ı ğamam ki tâ-be-ĥaşr
Âb-ı Ħayvân-ı neşâtı vaķf-ı ĥussâd eyledüm
- 5 Ülfet-i Şehrîden itmeñ ictinâb ey ehl-i zâr
Ben anı 'ilm-i vefâdârîde üstâd eyledüm

98

Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

- 1 Bu sûz-ı ye's ile bir âh -ı dil-ĥırâş itdüm
Gürûh-ı ârzûyı dûzaĥa ma'âş itdüm
- 2 Zemâne itmedi gül-şen-nişîn-i jâle ħadar
Şerârevâr dilüm âteşîn- firâş itdüm
- 3 Esîrge nâzuñı itme niyâzumı taĥrîk
Bu sûzı ben dil-i te'sîrden tirâş itdüm
- 4 İcâbet itmedi gül-deste-i du'âmı ħabûl
Yazuķ ki gül-şen-i râz-ı derûnı fâş itdüm
- 5 Nedür bu eşk-i yetîmâne Şehrî yetmez mi
Seni muşâĥib-i 'aşķ ğam-ı intiķâş itdüm

G97 TR2(88a), TR3(224b), SHE(114a), SHM(31a),MK2(32b),MK4(25b), ÖB(30b)

1a Dün:Düñ SHE

3a timsâlümü: timsâlümü TR2,TR3,MK2//seng-i:teng-i SHE

4a Hüseyin-i teşnegî: ħadar leb-teşne-i TR2//kim:ki TR3,SHM,MK2,MK4

5a itmeñ:itme TR3//ictinâb:iĥtirâz SHE, ÖB //ehl-i zâr:ehl-i dil TR3,MK4

G98 TR2(88a), TR3(225a), SHE(114b), SHM(31a), MK2(32b),MK4(25b), ÖB(30b)

1b ârzûyı:ârzümü TR2,TR3

2a şerârevâr:şerâreveş MK2

4a du'âmı:du'âyı SHM, ÖB

99

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Dil-şıfat yâd-ı ruhuñla ser-be-ser âyîneyem
Şevk-ı dâğuñla sipihrâsâ ser-â-pâ sineyem
- 2 'Aşk-ı nâ-şâdı gedâ-yı meşrebüm olsa n'ola
Devlet-i câvîd-i gamda mâlik-i gencîneyem
- 3 İtdi teklîf- libâs-ı i'tibârîden hâlâş
Tâ kıyâmet şermsâr-ı hırka-i peşmîneyem
- 4 Sîne- şafân-ı vefâyuz da'vî-i 'aksün ile lîk
Dilde olursa yine mir'âta germ-gîneyem
- 5 N'ola meşk-ı bî-vefâyı itse şab'umdan bütân
Şehrî-i hercâyî- şab'a hem-dem-i dirîneyem

100

Mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

- 1 Hüsni-tecellî- pâşuña sa'y-ı nazar harâm
Cilve helâl fâ'ide-i cilveger harâm
- 2 Meftûn-ı sa'y-ı cünbiş-i müjgânıñ olayum
K'olur dem-i mu'âmele resm-i hazer harâm
- 3 Kırbân-ı şer'-i çeşm-i siyeh-mestün olayum
K'agyâra oldı cür'a-i câm-ı nazar harâm
- 4 Erbâb-ı ârzü niçe olsun tesellî-yâb
Rû'yet mübâh ü nazra-ı dil-h'vâhter harâm
- 5 Bir şem'-i kudse şevk ile pervâne Şehrî kim
Bezminde yâd-ı bâzîçe-i bâl u per harâm

G99 TR2(88a), TR3(225a), SHE(113b), SHM(31a),MK2(33a),MK4(26a), ÖB(31a)
1a ruhuñla:nigehleTR2,MK4
1b ser-â-pâ:ser-â-ser SHE
3a i'tibârîden:i'tibârîde TR2
3b hırka-i:hırka vü TR3
4a 'aksün ile:'aşkuñ ile TR3,SHE,MK2

G100 TR2(88b), TR3(225a), SHE(113b), SHM(31b),MK2(33a),MK4(26a), ÖB(31a)
2a Meftûn-ı Mağbûn-ı: TR2, TR3, SHE, SHM
4b mübâh ü: mübâh MK2
5b yâd-ı yâr-ı TR2

101

Fe‘ilâtün mefâ‘ilün fe‘ilün

- 1 Ye’s-i bî-minnete esîr benem
Bî-recâ-yı recâ faķîr benem
- 2 Meclis-ârâ-yı kûre-fehmânâm
Kevkeb-i târegî- mesîr benem
- 3 Bu fenâda ŐigûfeveŐ efsûs
Tıfl-ı nâ-hurde-sâl-ı pîr benem
- 4 Sâyeveş pây-mâl-ı perverdem
Düşmen-i raķm-ı dest-gîr benem
- 5 Ser-nüviŐt-i bidâyetem bilürüm
Levh-i îcâduma debîr benem
- 6 Kâfirü’l-luţf-ı rûzgâr oldum
Şer‘ ile lâyıķ-ı sa‘îr benem
- 7 N’ola çarķ ile sîne-Şâf olsam
Mâh-tâb-ı ketân- pezîr benem
- 8 Suķan-ı derdnâk-i ‘Urfiden
Şehrî her-vechile ķabîr benem
- 9 Şi’r-i nâķun-be-dil- zen olmayıcaķ
Tutalum Ĥüsrev ü Zâhîr benem
- 10 Mâh-tâb ise Enverî sözde
Âftâb-ı suķan-ı mîr benem
- 11 Şâh-ı nazm ise Şab‘-ı Ĥâķânî
Mâlik-i genc-i dil-faķîr benem
- 12 Tâlib-i tâze-gûyuķ el-ķâşıl
Şive-i Şab‘ına esîr benem

G101 TR2(88b), TR3(225b), SHE(115a), SHM(31b),MK2(33a),MK4(26a), ÖB(31a)

4b raķm-ı:zaķm-ı TR2,TR3,MK2

5 :-TR2

8. ve 12. beyitler yer deĝiŐtirmiş TR2

8a derdnâk-i: dürr-i pâki TR2,MK4

9a be-dil: beden SHE

102

Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

- 1 Benem ki rûy-ı terahhüm- nedîd-i gerdûnam
Müdâm kâviş-i âzâr ile ciger-ğûnam
- 2 Dirîğ-ı gerd-i hağâret vücûdum eyledi pest
'Aceb 'aceb ki ecel-i nâ-resîde medfûnam
- 3 Turur turur iderüm baht-ı bî-günehle cedel
'Îtâb-ı silsile eyler garîb- Mecnûnam
- 4 Bu bey'-gâhda bir nîm- nazra itmediler
İki cihâna deger ben ki dürr-i meknûnam
- 5 Ne bahtdan bu şe'âmet baña ne Şehrîden
Zarar-keşîde-i tab'-ı laîf ü mevzûnam

103

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

- 1 İçdüm şarâb-ı la'lüñi mestâneiyem mestâneiyem
Oldum esîr-i kâkülünj dîvâneiyem dîvâneiyem
- 2 Ben 'aşk ile cûş eyledüm idrâke hâmuş eyledüm
Dünyâyı bî-hûş eyledüm mey-ğâneiyüm mey-ğâneiyem
- 3 Turmaz bu bezm içre keder çalmaz vücûdumdan eşer
Dest-i fenâda devr ider peymâneiyem peymâneiyem
- 4 Ey dil-ber-i âlf-cenâb âhumdan eyle ictinâb
Devrân beni kıldı ħarâb vîrâneiyem vîrâneiyem
- 5 Ammâ bir ehl-i rağbete tâze-nihâl-i himmete
Nev-sûz-ı şem'-i devlete pervâneiyem pervâneiyem
- 6 Mîr-i şabâhu'l-ħayr-ı kâm ħûşîd-i burc-ı ihtişâm
Oldum çapusunda ħulâm şâhâneiyem şâhâneiyem
- 7 Yok ülfetüm nâdân ile 'ârifden itmem hiç gile
Ben Şehrî-i zâra bile bîğâneiyem bîğâneiyem

G102 TR2(88a), TR3(225a), SHE(114a), SHM(31b),MK2(33b),MK4(26a), ÖB(31b)
5a şe'âmet: şikâyet SHE

G103 TR2(88b), TR3(226a), SHE(115b), SHM(32a),MK2(33b),MK4(26a), ÖB(31b)
3a Turmaz: Durmaz TR2,SHE,MK2
4b kıldı: itdi ÖB
5 :-TR2,SHE,MK2,MK4
6 :-TR2,SHE,MK2,MK4

104

Fe‘ilâtün mefâ‘ilün fe‘ilün

- 1 Cism-i hâk-i intisâbı neyleyelüm
Rûh-ı-pâ-der-riqâbı neyleyelüm
- 2 Cürmümüz geçdi hadd-i a‘dâdı
Fikr-i yevmü’l-hisâbı neyleyelüm
- 3 Biz ki bezm-i ezel siyeh-rûzuz
Pertev-i âftâbı neyleyelüm
- 4 Tütalum geçmişüz hicâb-ı teni
Cân-ı ‘âlî-cenâbı neyleyelüm
- 5 Biz ki mest-i mey-i Hudâ olduk
Şehrî artuğ şarâbı neyleyelüm

105

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

- 1 Dem-i firqatde çeşmüm eylemez ol giryeyi mahrem
Ya hûn-ı dille yâ laht-ı cigerle olmaya hem-dem
- 2 Tütüşduğ dün teğâfülle huzûr-ı dil-rubâyide
Vefâdârî-i düzdîde-nigehle eyledüm mülzem
- 3 Açılmaz câm-ı meyden de dil-i gam-perver-i ‘âşık
İder mi zağm-ı nâsûra şer hâşiyet-i merhem
- 4 İderdük Cem’den artuğ câm-ı gam- fersâyile ‘işret
Harâm olmasa şer’-i ehl-i gamda hâtır-ı hurrem
- 5 Nazîre eylemişsün tut ki Şehrî kendi zu‘muñca
Kâbûl eyler mi nuṭṭ-ı bî-nazîr-i müftî-i ‘âlem
- 6 O hallâl-ı mesâ’il kim dem-i müşkil-güşâyide
Kâalur engüşt-i hayret-ber-dehen rûh-ı İmâm A‘zam
- 7 Müşerref eylemiş fetvâyı fetvâ-yı şerîfânî
Mişal-i dîn-i İslâm u zemîn-i Ka‘be-i Ekrem

G104 -TR2, TR3(226a), SHE(115a), SHM(32a),MK2(33b),-MK4, ÖB(32a)
2a a‘dâdı: i‘câzı SHE
4b cenâbı: hicâbı MK2

G105 TR2(87b), TR3(226a), SHE(115b), SHM(312a),MK2(34a),MK4(25a), ÖB(32a)
1b olmaya:olmasa SHE
4a Cem’den artuk:-TR3
5a tut ki Şehrî:Şehrî tut kim TR2,TR3,MK4, ÖB
5ile yer değıştirmiş TR2
6 :-TR3,MK2
7 :-TR3,MK2

Nûn

106

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- 1 Cilveger-i bûd u ne-bûd-ı âyîne-i pâkümnden
Kudsîyân dâğ- be-dil-i şafvet-i idrâkümnden
- 2 O nazar-bâzî-i kurbam ki nigâh-ı Cibrîl
Ders-i nezzâre okur çeşm-i edebnâkümnden
- 3 Ben ölüsem bu teb-i ‘aşk ile şad haşr-ı serâb
Teşnegî- çîn ola dûd-ı çemen-i hâkümnden
- 4 Şu‘le perverde-i dâğ-ı dil-i dûzağ-ı nesîm
Hazer ey fevc-i hümâ ‘azm-i şerernâkümnden
- 5 Şehrî dil-gîr-i ‘azâb olma temennâ iderüm
Cürmüñi merhâmet-i şâhib-i levlâkümnden
- 6 Merdîyâ ümmeti feryâduña şavt-ı lebbeyk
Cûşîş eyler leb -i her- cüz ü cüz-i hâkümnden
- 7 Bir olur nîk u bed-i maşşeriyân itdükçe
Nûr-ı taşdıq temevvüc dil-i şad çâkümnden

107

Mef‘ülü fâ‘ilâtü mefâ‘ilü fâ‘ilün

- 1 Ey tîğ-ı nâz ile dili şad pâre eyleyen
Dârû-yı bî-‘ilâcı ile çâre eyleyen
- 2 Yûsuf da olsa sîne-i nâmûsı çâk ider
Çeşm-i siyâh-mestüñe nezzâre eyleyen
- 3 İmâ-yı güne güne-i gamzençdürür senüñ
‘Uşşâkı şad kemân ile âvâre eyleyen
- 4 Şevk-i ciger-hırâş-ı müjeñdür nezâremi
Hem-vâre mevce-hîz-i ciger-pâre eyleyen
- 5 Bîmârîyâne nazralaruñdur çü derd-i dil
Şehrî-i derdmendeñi bî-çâre eyleyen

G106 TR2(89a), TR3(226b), SHE(115b), SHM(32b),MK2(34a),MK4(26b), ÖB(32a)

3a şad haşr:-SHM

4b fevc-i: çarğ-ı MK4

7b taşdıq: taşdıki TR3,SHM, ÖB

G107 TR2(89a), TR3(226b), SHE(116a), SHM(32b),MK2(34a),MK4(26b), ÖB(32b)

3 ile 4. beyitler yer değıştirmiş SHE

5a bîmârîyâne: peymâneyâne TR3

108

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Ğonca oldu la'l-i gül-gün cevâb-ı rûzedem
Mâh-ı tâbânüm hilâl oldu hisâb-ı rûzedem
- 2 El-'aşaş- gûyân n'ola cân virse Hızır- ârzû
Kim zülâl-i la'li huşk olmuş serâb-ı rûzedem
- 3 Cezb-i bûy-ı tesliyetden kaldı kâm-ı iştiyâk
Şolmuş ol deñlü gül-i ruhsârı tâb-ı rûzedem
- 4 Dil nice dâğ olmasun sûz-ı gamuñdan dû sitem
Kim giriftâr-ı 'azâb olduñ şevâb-ı rûzedem
- 5 Tayy-ı evrâk eyledüm Şehrî-i hoş-meşreb-mişâl
Harf-i iftârı pesend itdüm kitâb-ı rûzedem

109

Mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fa'ülün

- 1 Ol çeşm-i siyeh- mest ile âhû-yı haremsin
Âzâde- hırâm -ı çemenistân-ı kademsin
- 2 Kâbil mi o ebrûya Mesîh itmeye secde
Zirâ Yed-i kudretle tirâşide-şanemsin
- 3 Olsa n'ola meh-tâb-ı cilâ kevkeb-i bahtum
Ol şa'sa'-ı hüsn ile hürşid-i keremsin
- 4 Seyyâre-i hûbânı n'ola muhterık itseñ
Sen evc-i tecellide mihir gibi 'alemsin
- 5 Bu nev-be- nev eş'âr-ı gülü-sûz ile Şehrî
Nâziş-dih-i Rûm u hâsed-efrûz-ı 'Acemsin

G108 TR2(89a), TR3(227a), SHE(116a), SHM(33a),MK2(34b),MK4(27a), ÖB(32b)
2b olmuş:oldı MK4// serâb-ı harâb-ı MK4
3b ruhsârı:ruhsâr TR2,TR3,MK2,MK4
5b pesend: sipend SHE

G109 TR2(89b), TR3(226b), SHE(116a), SHM(33a),MK2(34b),MK4(27a), ÖB(32b)
3a bahtum: şab'um:TR3 // 3b
3b şa'sa'-ı: şu'le-i TR2
5a gülü: ciger TR2,MK4 // 5b Rûm u: Rûm -ı TR2,MK2,MK4

Vav

110

Mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

- 1 'Aşk ile imtizâc idemez râhat-ârzû
Lezzet-şinâs-ı gam olamaz 'işret-ârzû
- 2 Şemşîr-i gamzeden bile dil eylemez kabûl
Ol zaḥm-ı bî-vefâyı k'ola şîḥat-ârzû
- 3 Maḥrûm-ı zevk-i ḥayret-i dîdârûḡ olayum
Rûz-ı cezâ olursam eger cennet-ârzû
- 4 Zevk-i taḥammül-i gam-ı ḥasret ḥarâm ola
Ol bî-mezâḡ-ı 'aşka k'ola vuşlat-ârzû
- 5 Âsîb-i ḥoş-dilîden emîn olasin müdâm
Ey Şehrî-i elem-ṭaleb ü mihnet-ârzû

Hâ

111

Mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

- 1 Ehl-i dilün düşer mi dil-i dâḡ dâḡına
Dehrün tenezzül ide temâşâ-yı bâḡına
- 2 İtdi firâr leşker-i nâz u teḡâfûli
Bilmem ne söyledi yetişüp ḥaṭ kulaḡına
- 3 Yârî-i feyz-i 'aşk ile bir eşke kâdirüm
Kim ebr-i lücebâr şu dökmez ayaḡına
- 4 Bir 'âşıkâne girye ile heft dûzaḡun
Maḥşûr olmayam şu ḡomazsam ocaḡına
- 5 Ḳanḡı gamıyla muḡtarib olsun bu 'âlemün
Yazık degül mi Şehrî-i zârûḡ dimaḡına

G110 TR2(89b), TR3(227a), SHE(116b), SHM(33a),MK2(34b), MK4(27a), ÖB(33a)
4 ile 5. beyitler yer deḡiştirmiş TR3, MK4
5a olasıḡ: olasin TR3, SHE

G111 TR2(89b), TR3(227a), SHE(116a), SHM(33a),MK2(35a), MK4(27a), ÖB(33a)
2b ḥaṭṭ: ḥazz: TR2,TR3,MK2,MK4
3a kâdirüm: mâlikem SHE
4b Maḥşûr: Maḡfür SHE

112

Mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fa'ülün

- 1 İtdi beni bir mertebe dil-teng zamâna
Kalmadı dimâgım bile feryâd u figâna
- 2 Bir keşreti var dilde gamuñ kim eşerinden
Efgân olur ħarf-i ħarab gelse zebâna
- 3 Sînemde olan şerħa degül oldı nümâyân
Dâğ-ı dil-i pür-süzdaki 'aks-i zübâna
- 4 Yokdur yeri ol dâğ-ı gamuñ sîne-i dilde
Kim süzişi bâ'ış ola zevk-ı dü-cihâna
- 5 Şehrî dil-i âvâreñi bir zülfe esîr it
Ser-pençe-i ħûrşîd anıa olmaya şâne

113

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

- 1 Nice dâğ olmayalum baht-ı siyehkâremize
Şeb-i deycûr güler kevkeb-i seyyâremize
- 2 Dün bu tâb-ı gam ile Eymen'e düşdi yolumuz
Üşdi pervâneleri şu'le-i nezzâremize
- 3 Hiç yok peyk-i felek gerd-i du'âmızdan eşer
O da yâr oldı gibi tâli'-i âvâremize
- 4 Eylerüz ħıdmetüñ ey hoş-dili cân ile ħabûl
Kâni' olursañ elem gibi ciger-pâremize
- 5 Bir dem ey rûħ-ı ħadem- ârzû te'ħîr eyle
Ki vedâ' eyleyelüm Şehrî-i gam-ħvâremize

G112 TR2(89b), TR3(227b), SHE(117a), SHM(33b), MK2(35a), MK4(27a), ÖB(33a)

1a bir: - MK2

2 ile 3. beyitler yer deġiştirmiş SHE

2a keşreti: keşret MK2// var: - MK2// eşerinden: eşerümden TR3

G113 TR2(90a), TR3(227b), SHE(117b), SHM(33b), MK2(35a), MK4(27b), ÖB(33a)

1a olmayalum: olmayam TR3/ olmayayum MK2

2a Eymene düşdi yolumuz: düşdi yolum meykedeye TR2

3a eşer:- TR3

4a ħıdmetüñ: ħıdmeti MK2/ ħıdmetini TR2

4b olursañ: olursam TR3// gibi ciger: ciger gibi TR3

5a Bir: Bu TR2

5b eyleyelüm: eyleyeyüm MK2

114

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Çekdüm el luḫf-ı felekden zevk-i dünyâdan bile
Fâriğ oldum anlara 'arz-ı temennâdan bile
- 2 Hük-m-i istiğnâ hamûş itdi zebân-ı h^Vâhişüm
Kâm-ı dünyâdan degül maḫşûd-ı 'uḫbâdan bile
- 3 Çeşm-i giryân-ı niyâza meyl-i nev-mîdi çeküp
Eyledüm ḫaṫî'-nazar ḫüsn-i dil-ârâdan bile
- 4 Küşte-i derd ü ğam olsam günde biḫ kerre ṫabîb
Çâre-cû olmam müdâvâ-yı Mesîḫâdan bile
- 5 Şöyle dil-gîrüm felekden ki baḫa hem-derd iken
'Uzlet itdüm 'âḫîbet Şehrî-i şeydâdan bile

115

Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

- 1 Hoşâ o dil ki hem-âĝûş-ı dâĝ-ı ḫasret ola
Şikeste-ḫâṫır-ı luḫf-ı nesim-i vuşlat ola
- 2 Hoşâ o kâviş-i va'd-ı vişâl kim eşeri
Hurûş-ı girye-i ḫûn-âbe-rîz-i firḫat ola
- 3 Hoşâ o müste'id-i zaḫm-ı 'aşḫ-ı ḫûbân kim
Egince ğamze-i ḫûn-h^Vârî pür-cerâḫat ola
- 4 Hoşâ o şive-i va'de- ḫilâfi kim 'ömrî
Çü nâ- ümidî-i dil bî- ḫad ü nihâyet ola
- 5 Hoşâ o dâĝ-ı nev-şu'le-i maḫabbet kim
Çü derd-i Şehrî-i şeydâ 'adû-yı şîḫḫat ola

G114 TR2(90a), TR3(227b), SHE(117a), SHM(33b), MK2(35a), MK4(27b), ÖB(33b)
1a luḫf-ı: zevk-i TR2, MK4
1b oldum:-TR3
5a kim: ki SHM, MK2, MK4

G115 TR2(90b), TR3(228a), SHE(117a), SHM(34a), MK2(35b), MK4(28a), ÖB(33b)
2b ḫûn-âba: ḫûbâna TR3
3b cerâḫat ḫarâret: SHE, SHM, MK4, ÖB
4a ḫad ü: 'ad ü SHE

116

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Baña bir âh-ı germ olsa dil-i te'sîr-i hûn itse
Ya bir nâliş ki derâsâ kabûlî vâj-gûn itse
- 2 Ben ol güm-geşte-i deşt- ferâmûşî-i bahtam ki
Olur güm-reh kaçâ biñ Hızırî baña reh-nümûn itse
- 3 Ne deñlü şu'le pest olsa yine bâlâyadur meyli
Elem çekmem felek şem'-i murâdum ser-nigûn itse
- 4 Benem ol şahş-ı dûzağ-müste'idd müstağni-i cennet
Benümle heft-dûzağ vechîvâr fahrîn füzûn itse
- 5 Midâd- âlûde itseñ mihr-i zerrîni yine zerdür
Ne gam çarğ-ı siyeh- dil necm-i bahtum tîre-gûn itse
- 6 Ne mümkün ben kadar lezzet-şinâs-ı küfr ola Şehrî
Özin deyr ü dilin nâkûs u rûhın erğanûn itse

117

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Dem o demdür kim şabâh-ı 'ıyd-ı hoş-eyyâm ola
'Ayşa ruşsat câma 'izzet sâkîye ikrâm ola
- 2 Dem o demdür kim bu nüzhet-gâhda şâm u seher
Bir elünđe zülf-i sâkî bir elünđe câm ola
- 3 Dem o demdür kim bütân ser-mestî-i inşâf olup
'Âşıkân gül-büse-çîn-i 'ârız-ı gülfâm ola
- 4 Dem o demdür kim kamer-rûyân-ı 'âşık-ârzû
Hâle-i âgûş-ı maḥkûmîde bî-ârâm ola
- 5 Dem o demdür kim bu 'ayş-âbâd-ı dünyâda hemân
Mey ola dil-ber ola Şehrî ola bayram ola

G116 TR2(90a), TR3(228a), SHE(117b), SHM(34a),MK2(35b),MK4(27b), ÖB(33b)

- 1a germ:serd TR3
1b ki:de TR3
2a deşt-dest TR2,MK2
3a Ne:O TR3
4 :-TR2,MK4
4a dûzağ: cennet SHM

G117 TR2(90b), TR3(228b), SHE(118a), SHM(34a),MK2(36a),MK4(28a), ÖB(34a)

- 2a nüzhet-gâhda: ruşsat-gâhda TR2,TR3,SHM,MK2,MK4

118

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Dün icâzet virmiş ol büt zülf-i küfr- üstâdına
Müjdeler şad müjdeler 'uşşâk-ı îmân-dâdına
- 2 Dil ki hicrân dostudur zabt it nigâh-ı vaşluğı
Mâni' olma dostum bî-çârenüj mu'tâdına
- 3 Şimdiden ey 'aşk luğf it ders-i gam ta'lîmin it
Merhamet itme amân tıfl-ı dilüj feryâdına
- 4 Biri kûh-ı gam kabûl itmiş biri şahrâ-yı derd
Merd-i 'aşkuğ âferîn Mecnûn ile Ferhâdına
- 5 'Aşka çekdi tîğ-ı bî-dâdın hâzer Şehrî hâzer
Ol kadar virmiş icâzet gamze-i cellâdına

119

Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

- 1 Nefes-i dil-hırâş ya'nî âh
Bâd-ı âteş- ma'âş ya'nî âh
- 2 Ma'den-i sûz-ı 'aşk dâğ-ı ciger
Tîğ-ı dûzağ- tirâş ya'nî âh
- 3 Mecma'-ı ıztırâb sîne-i dil
Sûz-ı maşşer-firâş ya'nî âh
- 4 Lücce-i hûn-ı derd kalb-i hâzîn
Ebr-i hûn-âbe-pâş ya'nî âh
- 5 Âteş- endâz-ı hestî-i Şehrî
Berğ-ı zulmet-tirâş ya'nî âh

G118 TR2(90a), TR3(228a), SHE(117b), SHM(34a),MK2(35b),MK4(27b), ÖB(34a)
1a büt:meh MK4// zülf-i küfr: küfr-i zülf ÖB
1b müjdeler:müjde MK2
3a Şimdiden: Şimdilik TR2,MK4

G119 TR2(90b), TR3(228b), SHE(118b), SHM(34b),MK2(36a),MK4(28a), ÖB(34a)
3a sîne-i:âyîne-i MK2
4b hûn-âbe-pâş: hûbâna-pâş TR2,MK2

120

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

- 1 Dil-i zârumla germ-ülfet hayâl-i yâr bir yirde
Ne hâletdür k'ola bu külhan u gülzâr bir yirde
- 2 İder hem remz-i vaşlın hem hilâfın bir nigâhında
Olur mı müttehid ikrâr ile inkâr bir yirde
- 3 Sevâd-ı çeşmüme taşvîr olınmış 'aks-i ruhsârı
'Acebdür imtizâc-ı sâye vü envâr bir yirde
- 4 Göñül kim gûşe-i çeşmüñdedür al cânı da luţf it
Ço olsun ol iki âşüfte vü gam-ıh^Vâr bir yirde
- 5 Der-i mey-hânedede Şehrî-i rüsvâ-mesti dün gördüm
Yıkılmış kendi bir yirde yatur destâr bir yirde

121

Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

- 1 Olursa gamze-i hûn-ıh^Vârı bir dem âsûde
Olur maḥâfet-i cândan dü-'âlem âsûde
- 2 Figân hançer-i nâ-mihrbân-ı gamzeneden
Ki olmaz âgûş-ı zaḥmında merhem âsûde
- 3 Amân girye-i bî- raḥm-ı iştiyâkîden
Dem-i müşâhide olmaz yine nem âsûde
- 4 Cihân cihân gam-ı cân-gâha nâm-zed eyler
Felek görürse dil-i zârı bir dem âsûde
- 5 Felekle Şehrî pek âsândur imtizâc itmek
Ne fâ'ide olamam yine bî-gam âsûde

G120 TR2(90b), TR3(228b), SHE(118a), SHM(34b),MK2(36a),MK4(28a), ÖB(34b)
1b k'ola bu: bu k'ola TR2, TR3,SHE
2 ile 3 yer deġiştirmiş TR2
3b envâr: divâr ÖB
4a luţf: raḥm ÖB
4b Ço : Çul MK4// âşüfte ü: âşüfte-i SHM,MK2,MK4
5a rüsvâ-mesti: rüsvây-mest TR2

G121 TR2(91a), TR3(229a), SHE(117a), SHM(34b),MK2(36b),MK4(28b), ÖB(34b)
1a bir dem: bî-dem MK4
2b âgûş-ı: âguş-ı TR2,MK4

122

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Ğayret-i ğam ħalb-i maħzûnum ħomaz ŧâd olmaĝa
Bûm olur mı hiç râzî mülkî âbâd olmaĝa
- 2 Baħtum olsa mużtarib ħarf-i ğüşâyışden n'ola
Ĥavf ider mürĝ-i ħafes- perverde âzâd olmaĝa
- 3 Şer'-i ehl-i 'aşĝda itdüm ŧu resme ictihâd
Benden istignâ iderler Ĥays u Ferhâd olmaĝa
- 4 Ĥâk- pâ-y-ı nâ-murâdânam ki mişl-i gird-bâd
Raĝş iderler vâdî-i ħırmânda ber-bâd olmaĝa
- 5 Yüz sürerler feyz-ĝâh-ı ŧab'uma Şehrî gibi
Tâze-ĝüyân-ı Sitanbul cümle irşâd olmaĝa

123

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Ğamzeĝe ħûnî dimezdüm düşmen-i cân olmasa
Zülfünĝe kâfir mi dirdüm ħaşm-ı îmân olmasa
- 2 Derd-i hicre bir ĝün elbette vişâl eyler devâ
Baĝa bir derd olsa kim ümmîd-i dermân olmasa
- 3 Devr-i zülfünĝe dil-i 'uşşâĝa cem'iyet mi var
Râħat olmaz bir nefes ŧursa perişân olmasa
- 4 Kim ħopardı rûzgâr-ı erre nûr-ı dilin olmadın
Ĥazel-i râh-ı maħabbet-ĝüy-ı dermân olmasa
- 5 Çeşm-i bî-dâda elün irmezse Şehrî ĝam yime
İntiĝâmıñ kimden alurduñ ĝirîbân olmasa

G122 TR2(91a), TR3(229a), SHE(118a), SHM(35a),MK2(33a),MK4(28b), ÖB(34b)

1b râzî: râħat TR2, MK4

2b ider:-TR3,MK2// mürĝ-i ħafes-perverde: mürĝ-i perverde-ħafes TR2//âzâd:-MK4

3a 'aşĝda:'aşĝ ileTR2,TR3//ŧu resme: ŧu denlü TR3,SHE

3b Benden: Bizden MK2

G123 - TR2, - TR3, SHE(118b), SHM(35a), -MK2, - MK4 , -ÖB

3b ŧursa:dursa SHM

4 :-SHE

5a Çeşm-i: Çarĝ-ı SHE // elün: eger SHE

Yâ

124

Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

- 1 Bu ıztırâb ile sîm-âb görse cânumuzı
Zebâna almaz idi harf-i imtiyhânumuzı
- 2 Dem ola kim kılasuñ ey hümâ-yı bî-ğam-zâd
Zamân zamân anasun zevk-i üstüh^Vânuzı
- 3 Hezâr-ı gül-şen-i 'aşk olmayan dil-i bî-sûz
Bilür mi hâl-i dil-i dûzañ-âşiyânuzı
- 4 Tavaf ider dem-i şivende rûh-ı bismil-i 'aşk
Fağar-künân-ı leb-i nâle vü figânuzı
- 5 Hezâr-ı tâze-nevâ-yı çemensitân-ı dilüz
Bilürse Şehrî bilür şive-i zebânuzı

125

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

- 1 Belâ-yı 'aşka düşdün 'aşk-ı mihnetkârı gördün mi
Beni âzâr iderdün sevdigüm âzârı gördün mi
- 2 Görüp handân olurduñ meh- cebînüm zerdî-i rûyum
Hilâl itmiş vücûduñ hasret-i didârı gördün mi
- 3 İşitdüm 'aşk-ı İbrâhîm ile yanmış yakılmışuñ
Gözüm nûrı beni sûzân iden ol nârı gördün mi
- 4 Gurûr-ı hüsn ile dünyâ vü mâ-fihâyı görmezdün
Hele şubh u mesâ ol dîde-i bî-dârı gördün mi
- 5 Görürseñ her zamân dildârıñı def'-i ğam eylersün
Seni hiç görmeyen ol Şehrî-i ğam-h^Vârı gördün mi

G124 TR2(91a), TR3(229b), SHE(119a), SHM(35a),MK2(37a),MK4(28b), ÖB(35b)
 1a görse: görüp SHE
 2a kim: ki TR2,TR3,SHE// kılasuñ: çalasun SHE//bî-ğam-zâd: ğam-ı bî-zâd ÖB
 3a bî-sûz: pür-sûz MK2/ bî-nûr TR3
 4a bismil-i 'aşk: bismilveş TR3
 5a çemensitân-ı dilüz: çemensitândan TR2

G125 TR2(92b), TR3(229b), SHE(120a), SHM(35a),MK2(37a),MK4(29b), ÖB(35a)
 2b Hilâl: Helâk TR2
 3b beni:seniTR2,SHE, MK2,MK4, ÖB
 4a dünyâ vü:dünyâ-yı MK2
 5a Görürseñ: Görürsin ÖB// eylersün: eylersin SHE, ÖB

126

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- 1 Ey hoş ol ‘âlem-i vahdet ki bu keşret yoğ idi
Nûr-ı zâtıyla münevver idi zulmet yoğ idi
- 2 Hod-be-hod nâz u niyâzında idi şâhid-i ğayb
Hüsñ mestûr idi ifşâ-yı maħabbet yoğ idi
- 3 ‘Aşk gül-bâng-i Ene’-l-Hağ-zen idi bî-pervâ
Dâr-ı hağ-nâ-be-şinâsân-ı cehâlet yoğ idi
- 4 Muttaşıl dîde-be-dîdâr idi nezzâre-künân
Âyet-i men‘ile maħrûmî-i rû‘yet yoğ idi
- 5 ‘Âşk-ı hüsñ ile dü-nûr-ı nazarâsâ bir idi
Sûziş-i âh-ı ciger-kâvî-i firğat yoğ idi
- 6 Hüsñ ile ‘aşk miyânında ezel-tâ-be-ebed
Vaşl-ı hicrân-ı be-ğazâ nâmına şöhet yoğ idi
- 7 Dil-i âzâdeye hoş-künc-i ferâğ idi ‘adem
Kıyd-ı âmed-şedî-i ğayb u şehâdet yoğ idi
- 8 Zîr ü bâlâğa ‘adem-i ‘arz-ı ibâ eylediler
Gerden-i cehlde ol bâr-ı emânet yoğ idi
- 9 “Lahmuke lahm” idi mânend-i ruh u hâl-i bütân*
Küfr ü îmân arasında bu ‘adâvet yoğ idi
- 10 Rûh-ı pâki ile mey-i vahdet içerdüñ Şehrî
Mevt-i nâdân gibi bir bî-meze şiklet yoğ idi

127

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

- 1 Çıkdı şâhından bahârûñ sünbül-i müşğîn-demi
Şabr ider mi zîr-i destârında yârûñ perçemi
- 2 Bâğda gül-ğonca-i şeb-nem be-dest itdi şikest
Kıymet-i âyîne-i İskender ü câm-ı Cemi
- 3 İtme ey gül-bün- nihâlüm eşk-i çeşmüm pây-mâl
Âftâb-ı ‘âlem-ârâ yirde qor mi şeb-nemi

G126 TR2(92a), TR3(229a), SHE(120a), SHM(35b), MK2(36b), MK4(29b)

3 ile 4. beyitler yer değıştirmiş SHE

3b nâ-be-şinâsân-ı: nâ-şinâsân-ı TR2

4a künân: kıyân MK4, ÖB

5 ile 6. ve 7 ile 9. beyitler yer değıştirmiş SHE

* Lahmuke lahm:”Senin etin benim etimdir” mealinde bir Hadis-i Şerif

9b Küfr ü : Küfr-i TR2,MK

G127 TR2(92b), TR3(229b), SHE(120a), SHM(35b),MK2(37a),MK4(29b), ÖB(35a)

1b destârında: destârından SHM

- 4 Neyleyem 'ayş-ı bahârı ol lebi mey-gûnsuz
Var mı bezmün 'âlem-i âb olmayınca 'âlemi
- 5 Nice nev-rûz u bahâr ola bu gül-şen bûy ile
Şehrî-i rengîn-edâveş bülbül-i hûnîn-demi

128

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

- 1 Hârâm itdi başa devrân şu deñlü zevk-i dünyâyı
Şikest eyler elümde görse bir boş câm-ı mînâyı
- 2 Ben ol bî-ñâlî'em kim rûşen olmaz hâne-i bahtum
Fürûzân olsa her küncinde biñ şem'-i tecellâyı
- 3 Dırâz itsün felek şimden giri dâmân-ı maşşûdı
Ki ben nev-mîd olup kañ' eyledüm dest-i temennâyı
- 4 Olur miğdâr-ı zerre luñfinuñ dünyâ kadar qahrı
Felek göñlince erbâb-ı dilüñ virmez tesellâyı
- 5 Virürdüm nağd-i cânı müjde-i iqbâline Şehrî
Göreydüm bir dañı ölmezden evvel rûy-ı Paşayı

129

Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

- 1 Seyl-i 'âşık- hürüş ya'nî mey
Kañre-i lücce- cûş ya'nî mey
- 2 Mâh-ı mihr-enderûn ya'nî câm
Mihr-i encüm-be-düş ya'nî mey
- 3 Hâk-i âteş-fürüş pîr-i muğân
Âteş-i âb-nüş ya'nî mey
- 4 Rûşenî-bağş-ı şem'-i ehl-i hevâ
Âfet-i ehl-i hüş ya'nî mey
- 5 Âgehî- dâd-ı meşreb-i Şehrî
Feyz- bağş-ı sürüş ya'nî mey

4a leb i: leb-i TR2, TR3, SHE, MK4// mey-gûnsuz:mev-gûn ile TR3

G128 TR2(91b), TR3(230a), SHE(119a), SHM(36a),MK2(37a),MK4(29a), ÖB(35b)

1a devrân: düzağ TR3

2a kim: ki TR2,TR3,SHE,SHM,MK2

3a giri:giri TR2,MK2,MK4

4b dilüñ:dile TR3

4b erbâb-ı dile virmez: virmez dilüñ edbâb-ı MK2

G129 TR2(92a), TR3(230a), SHE(118b), SHM(36a),MK2(37b),MK4(29a), ÖB(35b)

1a 'âşık: âteş TR2,MK4

2a mihr: meh MK4

3b nüş :püşTR2, TR3, SHE, MK2, ÖB

130

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

- 1 Ol çeşm-i pür-efsûn ile dîvâne eylersün beni
Korqum budur Mecnûn-şîfat efsâne eylersin beni
- 2 Ben dâğ dâğ hasretem 'arz-ı tecellî eyleme
Bir bülbül-i nâlân iken pervâne eylersin beni
- 3 Nezzâre-i hayret yiter luğf itme câm-ı la'lüñi
Câ'iz ki keşf-i râz idüm mestâne eylersin beni
- 4 Ol gûne gûne neş'e kim çeşmüm siyeh-mestüñdedür
Peymâneveş ser-geşte-i mey-ğâne eylersin beni
- 5 Zağm-ı teğâfülden şaşın Şehrî şikâyet eyleme
Ol âşnâdan korqarum bîgâne eylersin beni

131

Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

- 1 Siyâh- mest-i gurûrum mizâc-ı nâz gibi
Tevâzu' eyleyemem meşreb-i niyâz gibi
- 2 Hâyâl-i Âb-ı Hâyât-ı lebünle 'ayş ideli
Serâba âb dirüz teşne-i Hicâz gibi
- 3 Olursa süz-ı derûn böyle ola 'âşıkda
Ki 'aşkı mağv ide âh-ı eşer-güdâz gibi
- 4 Mu'ammer ola ki pâ-mâlî-i bütân itdi
Beni bu baht-ı siyeh kâkül-i dirâz gibi
- 5 Nedür bu sûziş-i dem Şehrî gûş iden tutuşur
Derûn-ı dildeki dâğ-ı 'alev-tırâz gibi

G130 TR2(91b), TR3(230a), SHE(119b), SHM(36a),MK2(37b),MK4(28b), ÖB(35b)

1a eylersün: eylersin TR3,SHE, ÖB
3a hasret: hayret SHM// yiter: beni SH

G131 TR2(91b), TR3(230b), SHE(119a), SHM(36a),MK2(37b),MK4(29a), ÖB(36a)

3a ola: olsa TR3,SHE,SHM
4a ki:-SHM
5a Şehrî: -MK2

132

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

- 1 Yine 'arz-ı tecellî eyledi nev-rûz-ı sultânî
Derûn-ı 'âşıkânveş şu'lezâr itdi gülistânı
- 2 Şu resme kesb-i şafvet eyledi mir'at-ı 'âlem kim
Nazar itseñ görünür rûz-ı rest-â-ğîz-i pinhânı
- 3 Bu demde dil niçe zabt-ı niyâz itsün ki dildârıñ
Qabûl-i tükme-i nâz eylemez çâk-i giribânı
- 4 Dem-i müşkil-güşâ-yı nev-bahârı gör ki hûbânıñ
Olur her çîn-i çeşm-i ebruvânı luğf-ı handânı
- 5 Gül-i hürşîdden artuğ açılmağ Şehrî kâbildür
Eger 'ayb olmasa erbâb-ı 'aşqa resm-i şâdânı

133

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Hurrem olsun ol dil-i bî-derd ola ğamdan tehî
Vağf-ı sûr olsun o nâle k'ola mâtemden tehî
- 2 Olmasun emrâz-ı bih-bûdîden ol 'âşık halâş
Eylemezse zağm-ı 'aşkuñ fikr-i merhemden tehî
- 3 İftirâk-ı la'l-i mey-gûn ile dil leb-rîz-i hûn
Câm-ı pür-'işret-geh olursa n'ola Cemden tehî
- 4 Bî-ta'ib açılmağı meşk it gül-i taşvîrden
Şiklet-i bûdan müberrâ bâr-ı şeb-nemden tehî
- 5 Bu ne sırdur Şehrî sun'-ı reng-i bî-rengî-i dost
'Âlemi pür-nağş u reng itmiş o 'âlemden tehî

G132 TR2(91b), TR3(230b), SHE(119b), SHM(36b), MK2(38a), MK4(29a), ÖB(36a)
1b şu'le:-MK2
2b rûz-ı : rûy-ı SHE
3a dil:-MK2

G133 TR2(92a), TR3(230b), SHE(119b), SHM(36b), MK2(38a), MK4(29b), ÖB(36a)
1b sûr:sûz TR2,SHE,MK2
3b 'işret-geh: 'işretger ÖB
4a it:itdi SHE
5b nağş u reng: reng ü nağş MK4

134

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- 1 Râst geldüm baña ol şûh-ı cihân şöyletdi*
Elin öpmek diledüm döndi hemân şöyletdi
- 2 Bedenin kucmağa kaçd eyledüm ol serv- kıaddün
Dal-ı hançer olup ol âfet-i cân şöyletdi
- 3 Didüm ey şûh ğam-ı hicrün ile maħmûram
Câm-ı la‘lün şunup ħande-künân şöyletdi
- 4 Didüm öldür beni tek eyleme aĝyâra nazâr
El urup kıabza-i şemşire hemân şöyletdi
- 5 Şehrî gördüm ider dil-ber-i şûhına niyâz
Didi bu söz burada kıalsun amân şöyletdi

Rubâ'iler

1

Ahreb
Ben vuşlat için hicrden efgân itmem
Cem'iyet-i hicrâmı perîşân itmem
Ger hikmet ile Bû-'Alî-i vaqt olsam
Ben derd-keşem derdüme dermân itmem

2

Ahreb
Perverde-i âgûş-ı fenâdur dilümüz
Vâreste-i teklîf-i beğâdur dilümüz
Ne şâdi-i Firdevs ü ne dil-gîr-i cahîm
Hayretter-i hayret-i Hudâdur dilümüz

3

Ahreb
Ey muşhaf-ı hüsni keşf-i fâlum tâhir
V'ey âyet-i 'aşkı hasb-i hâlüm tâhir
Yağma beni pervâne-i nev-pervâzüm
Ağger-pârem şu'le-nihâlüm tâhir

4

Ahreb
Hasretle temâm nâle döndüm sensüz
Yok nâle degül hayâle döndüm sensüz
Göster yüzünjî amân şeb-i firkatde
Hûşîdveşem hilâle döndüm sensüz

5

Ahreb
Bağdum felege tâli'î firûz olmuş
Dey faşlı geçüp meger ki nev-rûz olmuş
Mâtem-keş-i haşt-ı dil-berüz neyleyelüm
Birdür bize ya şeb yağud rûz olmuş

6

Ahreb
Yâ Rab du'â-yı hayrumı eyle kabûl
Bulsun Harem-i Şerîf-i te'sîre vuşûl
Red itme o derdmendânı nev-meydâne
Yâ Rabb be-ğakğ şehper ü şehîr ü betûl

R1	TR2(92b), TR3(231a), SHE(123a), SHM(37b), MK2(39a), MK4(31b), ÖB(37b)
2b	derdüme: derdime: MK2
R2	TR2(92b), TR3(231a), SHE(123a), SHM(37a),MK2(39a),MK4(31b), ÖB(37b)
2a	ü: - SHE
R3	TR2(93b), -TR3, -SHE, SHM(37a),MK2(40b),MK4(32b), - ÖB
2a	beni: ben TR2, MK4//pervâzüm: pervâzuğ TR2, MK4
R4	TR2(93a), TR3(231a), SHE(123a), SHM(37a),MK2(39b),MK4(32a), ÖB(38a)
1b	Yok:Yoğ TR2, SHE, MK2, MK4
R5	TR2(93b), -TR3, -SHE, SHM(37a),MK2(40b),MK4(32b), -ÖB
2b	yâğud: hüd TR2
R6	TR2(92b), -TR3, -SHE, SHM(37b),MK2(39a),MK4(31a), ÖB(38a)
2a	derdmendânı:derdmendi:TR2

7

Ahreb
 Oldum yine Şehrî derd ile mâl-â-mâl
 Gördüm o mehi za'îf-mânend-i hilâl
 Ditrer ten-i nâzüki hüçûm-ı tebden
 Gûyâ ki gelür temevvüce âb-ı zülâl

8

Ahreb
 Ben Rabbümi her nefesde hâzır bilürüm
 Ef'âlüme aqvâlüme nâzır bilürüm
 Göñlümde tefekküri dilümde zikri
 Dil-ğVâhımı ben bâtın u zâhir bilürüm

9

Ahreb
 Ben kendümi bir âh ile ber-bâd iderüm
 Mecnûn gibi 'aşğ içinde bir ad iderüm
 Meylün kimedür kimi seversün diseler
 Çerkes diyüben nâle vü figân iderüm

10

Ahreb
 Bir gün yüzüne toğrı nigâh eylemedüm
 Çekdüm gam-ı hicrânunı âh eylemedüm
 Bir gün dimedün n'oldı o bî-çâre
 Sevdümse seni günâh eylemedüm

11

Ahreb
 Sevdümse seni fikr-i vişâl eylemedüm
 Hicrânun elinden ağlayup inlemedüm
 Öldürme beni reşk ile kurbânun olam
 Hâkkuñda senün yahşi yaman söylemedüm

12

Ahreb
 Sensiz nazarum çeşümüme nişter olsun
 Sensiz nefesüm sîneme hançer olsun
 Sensiz idemem 'ömr-i Mesîhâyı kabûl
 İster felegün 'ömrü de ser-ber olsun

-
- R7 TR2(93a), TR3(231a), SHE(123b), SHM(37a),MK2(39b),MK4(32a), ÖB(38a)
 1a Oldum: Oldı SHM, MK4
 2b gelür temevvüce: temevvüce gelür MK2
 R8 TR2(94a), TR3(231b), SHE(124a), SHM(37a),MK2(39b),MK4(33a), ÖB(38a)
 R9 TR2(93a), -TR3, -SHE, SHM(37b),MK2(40b),MK4(32b), -ÖB
 2a seversün:seversin TR2
 2b figân: feryâd TR2
 R10 -TR2, -TR3, -SHE, SHM(37a),-MK2,-MK4, -ÖB
 R11 TR2(93a), TR3(231a), SHE(123a), SHM(37b),MK2(39a),MK4(32a), ÖB(37b)
 1a Sevdümse:Sevdimse MK2// eylemedüm: idemem MK2
 R12 TR2(92b), TR3(231a), SHE(123a), SHM(37b),MK2(39a),MK4(31b), ÖB(37b)

13

Ahreb
 Yâ Rabb beni tîr-i ye'se âmâc itme
 Sâmân-ı ümîdüm gama târâc itme
 Virmezseñ eger murâdum öz cûduñdan
 Öldür beni mañlûķuñya muñtâc itme

14

Ahreb
 Ey tîr-i nigâhı güzerân mihr ü mehe
 Vâbeste-ķazâ o dâm-ı zülf-i siyehe
 Ben ķanda senüñ ğamzeñe ķarşu ķoymaķ
 Rüstem döyemez o bürz vâne nigehe

15

Ahreb
 Evvel çekebilmezdi kemânım Rüstem
 Şimdi çekemem kemân-ı hamyâzeyi hem
 Ğasret beni ķurban olam neyleyem
 Tâ şöyle za'îf itdü ki sâyem çekemem

Rubâ'î-i Müstezâd

Ahreb
 Ey dil taleb-i vuşlat-ı cânân eyle
 Ğırmânlığı ķoy
 Ruhsâre-i maķşûduñı ğandân eyle
 Ğiryânlığı ķoy
 Var şerbet-i câm-ı la'lin eyle recâ
 Ayağına yüz sür
 Derd ü elem-i firķate dermân eyle
 Nâdânlığı ķoy

R13	TR2(93b), TR3(231a), SHE(123b), SHM(37b),MK2(39a),MK4(31b), ÖB(38a)
R14	TR2(93b), TR3(231b), SHE(124a), SHM(37b),MK2(39b),MK4(32b), ÖB(38a)
1a	tîr:tîz TR2
R15	-TR2, TR3(231a), -SHE, -SHM,-MK2,-MK4, -ÖB
RM	TR2(94a), TR3(232a), SHE(124a), SHM(38a),MK2(39a),MK4(33a), ÖB(38b)
Başlık	:-
1b	ķoy:ķo:TR2, MK4
2a	maķşûduñı :maķşûduñı SHE
4a	Derd ü: Derd-i TR2, SHE

Kıt'alar**1**

Mef'ûlü mefâ'ilün mefâ'ilün fa'

- 1 Küttâb arasında meskenüm şaff-ı ni'âl
Olursa kıyâs eylemeñüz ednâyam
- 2 Ser-nâme-i ta'zîmde ol kavm-i güzîn
'Ünvân ise ben nümüne-i imzâyam

2

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

- 1 Hâşimiyyü'n-neseb ol mîr-i şecâ'at behre
Zür-ı bâzûsına taḥsîn ider Rüstemler
- 2 Niçe taḥsîn olunmaz ki dem-i ma'rukede
Nîzesi iñler elinde kılcı kıan ağlar

3

Mef'ûlü mefâ'ilün mefâ'ilün fa'ül

- 1 Bir âfet-i cân ki eyledi şimdi zuhûr
Ḥayretde ḳodı şivesi erbâb-ı dilî
- 2 Biñ cân ile olmakda cihân kıurbâmı
Kimdür dir iseñ Şehrînüñ İsmâ'îli

4

Mef'ûlü mefâ'ilün mefâ'ilün Fa'

- 1 Efgânuña zaḥm-ı çeşm-i devrân itmiş
Ol kevkeb-i ḫâlî'üm mizâc -âzürde
- 2 Gül-deste-i cismin eylemiş tâb-ı seḳam
Meh-tâb-ı seḫer resîdeveş pejmürde

5

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün

- 1 Şâḫibâ deryâ-dilâ Şehrî-i hercâyî-dili
Çünki ma'zül eyledüñ luḫf eyle merdûd eyleme
- 2 Hem 'azl hem redd hem taḫkîr ü hem rüsvâ-yı ḫalk
Bir vücûd üzre bu deñlü cevri mevcûd eyleme
- 3 Sen hemân 'afvuñ ḫisâb it yoḫsa cürm-i bendegân
'Add olunmaz yoḫ yire efkâr-ı ma'dûd eyleme

Kt1	TR2(93a), -TR3, SHE(123b), SHM(38a),MK2(39b),MK4(32a), ÖB(37a)
2b	imzâyam:tuğrayam ÖB
Kt2	TR2(93a), TR3(232b), SHE(98a), SHM(38a),MK2(40a),MK4(32a), ÖB(37a)
Kt3	TR2(93b), TR3(232b), SHE(124a), SHM(38b),MK2(40a),MK4(32b), ÖB(37a)
Kt4	TR2(93b), TR3(232b), SHE(123b), SHM(38b),MK2(40a),MK4(33a), ÖB(37a)
Kt5	TR2(94b), TR3(232a), SHE(97b), SHM(38b),MK2(40a),MK4(34a), ÖB(37a)
2b	deñlü:deñli TR2
3a	hemân:-SHM

6

Fe‘ilâtün mefâ‘ilün fe‘ilün

- 1 Şâm-ı cennet-meşâm hoşça velî
Halkınun şohbetinde ‘âlem yok
- 2 Ehl-i dil eylesün mi anda karar
Tutalum cennet olmuş âdem yok

7

Berây-ı Şerîf Paşa*

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- 1 Şâhibâ şanma remeddür gözün âzürde iden
Diyeyüm hâzretünçe aşlı nedür bu eşerün
- 2 Şehrî-i bendeçe hüsn-i nazarun olduğına
Gözi degdi hâsedinden felek-i kec-nazarun

8

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- 1 Levhâşallah zihî bâğçe kim goncaları
Gül-i hûrşide ider hânde-i işihrabı
- 2 Böyle bir bâğçe-i rûh-ı nesîmün Şehrî
Rûh-ı kıuds olsa revâ murg-ı tevâyiri

9

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

- 1 O hâllâl- i mesâ‘il kim dem-i müşkil-güşâsında*
Çalır engüşt-i hayret ber- dehen rûh- İmâm-ı A‘zam
- 2 Müşerref eylemiş fetvâyı fetvâ-yı şerîfânı
Mişâl-i dîn-i İslâm u zemîn-i Ka‘be-i Ekrem

10

Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fa‘ülün

- 1 Ey şâni‘-i bî-âlet-i mülk ü melekût
Kün emriyle olunca zâhir Kevneyn
- 2 Taqsîm-i şûrda zîr ü bâlâya dirîg
Düşmiş bize bir vücûd-ı beyne‘l-‘ademeyn

Kt6 TR2(94b), TR3(232b), SHE(98a), SHM(38a),MK2(40a),MK4(33b), ÖB(37b)
1a meşâm:mişâl TR2

Kt7 TR2(94b), TR3(232b), SHE(98a), SHM(38a), MK2(40b), MK4(33b), ÖB(37b)
Başlık ÖB*

Kt8 -TR2, TR3(233a), SHE(98a), -SHM,-MK2,-MK4, -ÖB

Kt9 -TR2, TR3(232b), SHE(98a), -SHM,MK2(40a),-MK4, ÖB(37a)

* Bu kıta 104 nolu müzeyyel gazelin 5. ve 6. beyitleridir

Kt10 TR2(93a), TR3(232a), SHE(123b), SHM(38b),MK2(40a),MK4(32a)
1a melekût : Kevneyn: TR2, MK4
2a bâlâya: belâya TR2
2b ‘ademeyn:çademeyn SHE

Târihler

1

Târîh-i Berây-ı Seyyid Muştafâ Big*

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- 1 Muştafâ Big o şahîhü'n-neseb-i âl-i Resûl
Pâk-dâmenligi Yûsufu olur sencide
- 2 İtmedi ‘ömr-i ‘azîzinde o pâkîze- vücûd
Âgûş-ı ‘işmetini ma‘şiyete pîçide
- 3 Hıfz ider maqdemini gayret-i istihyâdan
İtse ‘iffet-i ruh-ı ikrâmın eger mâlide
- 4 Emr-i Hağ ile te‘ehhül idüp ol zât-ı şerif
Eyledi dide-i nehyî ebedî h‘âbide
- 5 Didi târihini Şehrî-i suhan-pervâzî
İctimâ’ eyledi ma‘nen iki nûr-ı dide
(H.1050-M.1640-41)

2

Târîh-i Berây-ı Feth-i Bağdâdî*

Fe‘ilâtün mefâ‘ilün fe‘ilün

- 1 Feth-i Bağdâda şeh-i bârika-rev
Der-miyân eyledi tîğ-ı talebi
- 2 Râkib-i tevsen-i ‘azm itdi kaçâ
Ceyş-i himmet ile o nusret- nesebi
- 3 Hıızr-ı tevfiğ-rikâbında revân
Âyet-i feth ü zafer-h‘ân- lebi
- 4 Ezmine-gerd-semend-i ‘azmîn
Eyledi çeşmine kuhl-ı turabı
- 5 Açmadın dide-i kuhl-ı âlûdın
Çekdi maşlebe ‘inân- talebi

T1 Başlık	TR2(73b), TR3(233a), SHE(126b), SHM(39b),MK2(16b),MK4(30b), ÖB(39a) ÖB*, Târîh MK2 Târîh-i Te‘ehhül-i Seyyid Muştafâ Big TR3 :-TR2, SHE,SHM,MK4
1b	Yûsufu:Yûsuf MK2
3a	ider:idüp SHE
3b	eger:-SHE
T2 Başlık	TR2(73b), TR3(234b), SHE(121a), SHM(39a),MK2(16b),MK4(31a), ÖB(40a) ÖB*, Târîh-i Feth-i Bağdâd TR3,SHE Feth-i Bağdâd için..... Târîh MK2 :-TR2,SHM,MK4
2b	Ceyş-i:cünbiş-i TR2,TR3,MK4
3b	feth ü:feth-i TR2
4	6. ile 7. beyitler yer değıştirmiş TR2 :-TR2

6 Göricek Şehrî didüm târîhin
Bu 'azîmetle o himmet-hasebi

7 İtdi i'câm-ı bed-âyîni birün
Şâh-ı Rûm aldı 'Irâk u 'Arabı
(H.1048-M.1638-39)

3

Târîh-i Berây-ı Cülûs-ı Şultân İbrâhîm*

Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

1 Ğâzi Sultân Murâd el-merhûm
İde rûhın bihiştîyân ta'zîm

2 Mâh-ı tâbân-ı zâtını devrân
İdicek mağrib-i 'ademde 'adîm

3 Tığdı meşrîk-geh-i irâdetden
Bir sa'âdet-i qarîn necm-i 'azîm

4 Şöyle tâbende oldı kim idemez
Farq leyl ü nehârı fehmi-hekîm

5 Bir birine cihâniyân dir iken
Yâ ilâhî nedür bu luţf-ı 'amîm

6 Şehrî tefhîm için didi târîh
Mîhr-i evc-i sa'âdet-i İbrâhîm
(H.1049-M.1639-40)

4

Târîh-i Berây-ı Emîr Gûne Oğlı*

Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

1 Oldı mürted Emîr Gûne Oğlı
Gitmek isterken ilçi ile bile

2 İşüdüp kesdi başını hünkâr
Hîdmet itdi şerî'at-ı Resule

3 Didi Şehrî o demde târîhin
Seg-i be-sahrâ-yı dûzağ-ı cehle
(H.1051-M.1641-42)

7b 'Irâk u:'Irâk -ı MK2

T3 TR2(73b), TR3(234b), SHE(121b), SHM(39b),MK2(17b),MK4(30b), ÖB(40a)
Başlık ÖB*, Berây-ı Cülûs-Gerden-ı Sultân İbrâhîm Hân TR3
Târîh-i Cülûs-ı Sultân İbrâhîm Hân SHE
TârîhMK2
:-TR2,SHM,MK4

3a Tığdı: Doğdı MK4

T4 TR2(74a), TR3(234b), SHE(123a), SHM(40a),MK2(18a),MK4(31a), ÖB(40a)
Başlık ÖB*, Târîh-i Berây-ı Emîr Gûne Oğlı TR3
Târîh-i Katl-i Emîr Gûne Oğlı SHE
Târîh MK2
:-TR2,SHM,MK4

5

Târîh-i Berây-ı Emîr Hâlıfe-zâde*

Fe'îlâtün mefâ'ilün fe'ilün

- 1 Ahsenü'z-zât-ı cümle-sâdât
Ya'nî Seyyid Mehemmed-i eşbeh
- 2 Oldı bir muktezâ-yı şer'-i şerîf
Müte'ehhil o mağz-ı nûrullah
- 3 Hâlet-i izdivâcda gûyâ
Oldı âmihte dü nûr-ı nîkeh
- 4 Didi târîh-i sûrını Şehrî
Eyledi ictimâ' şems ile meh
(H.1050-M.1640-41)

6

Târîh-i Berây-ı Şoden Emîr Ağa-yı Yeniçeriyân*

Mefâ'ilün fe'îlâtün mefâ'ilün fe'ilün

- 1 Sa'âdet ile Ağa oldı Hâk mübârek ide
Bir ehl-i himmet ü şâhib-kerem sûtûde-ğıred
- 2 Zâmîrdân u mekâdir-şinâs u 'ârif-dil
Semiy-i mefhar-ı 'âlem Emîr ced-ber-ced
- 3 Zihî metânet-i tab' u şafâ-yı meşreb kim
Zâmîr-i pâkine konomaz yir ile gerd-i hâsed
- 4 Şu deñlü luğf u kerem var nihâd-i pâkinde
Ki istemez ide kâfir de olsa sâ'ili red
- 5 Budur netîce-i medğ ü şenâ hemân itsün
Hudâ-yı 'azze ve celle 'ömr ü devletüñ bî-ğad
- 6 Ne fikr idersün eyâ Şehrî-i perîşân-ğâl
Ki târîhidür o zâtuñ ağa-yı vâlâ-ced
(H.1057-M.1647)

T5	TR2(74a), TR3(234b), SHE(122b), SHM(39b),MK2(17a),MK4(31a), ÖB(39a)
Başlık	Târîh-i Berây-ı Emîr Hâlıfe TR3 Târîh MK2 :-TR2,SHE,SHM,MK4
4a	sûrını:süzünü TR2
T6	TR2(73b), TR3(235a), SHE(122a), SHM(40a),MK2(17b),MK4(30b), ÖB(39b)
Başlık	ÖB*, Berây-ı Târîh-i Ağa Mehemmed Emîr TR3 Târîh MK2 :-TR2, SHE,SHM,MK4
1b	himmet: kerem TR2, MK4//kerem:himmet TR2, MK4
6a	idersün:idersin SHE

7

Berây-ı Kâ'ide-i Şerîf Mehemmed Paşa Der-Mısrı*

Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

- 1 'Aql-ı evvel Şerîf Paşa kim
Cümle şun'ında Şâni' ola mu'în
- 2 'Aql-ı fa'âl u zihn-i derrâki
Birbirinden hekim-i hikmet-çîn
- 3 Tab'-ı çâlâk u meşreb-i şâfi
Birbirinden dağık ü diğkat-bîn
- 4 İtmesün mi mühendis tağdır
Fikr-i mi'mâr-tab'ına taşsîn
- 5 Yapdı bir kâ'ide-i mu'allâ kim
Zir-i pâyında kaldı çarh-ı berîn
- 6 Görüp ol kubbe-i raşad-bünyân
Cümle eflâkden bülendterîn
- 7 Didiler var imiş haţâ itdük
Nüh felekden öte meger vehmîn
- 8 Bir eşer var hevâ-yı hûbında
Ki Zeliğâ-yı 'âşık-ı gam-gîn
- 9 Bir niyâz itse anda Yûsuf'dan
Tâ kıyâmet olurdu vuşlat-ı çîn
- 10 Havzı 'uşşâk- sine küp gibi
Dem-be-dem giryenâk u rû-be-zemîn
- 11 Lîk fevvâreler kenârında
Serv-ser-keş-cû dil-ber-i hod-bîn
- 12 Şehrî seyr eyleyüp didi târîğ
Kâ'ide-i hasretü'l-mülûk-zemîn

(H.1052-M.1642-43)

T7 TR2(72b), TR3(233b), SHE(121b), SHM(40b),MK2(17b),MK4(30a), ÖB(40a)
Başlık Târîğ-i Kâ'ide-i Şerîf Paşa TR3
Târîğ MK2
:-TR2-SHE,SHM,MK4
6a ol:-MK4
7b öte:ola TR2
12 zemîn:güzîn TR2, SHE, MK4

8

Târîh-i Hâne

Fe‘ilâtün mefâ‘ilün fe‘ilün

- 1 ‘Aql-ı küll-meretebe Mehemmed Ağa
Vaşf olunmaz mı zihn-i derrâki
- 2 Yapdı bir hâne-i mu‘allâ kim
Pây-mâl itdi ‘arz-ı eflâki
- 3 Ne Ferîdün temekkün itdi ne Cem
Böyle bir mesken-i tarabnâki
- 4 Rûşen ol meretebe derûni kim
İstemez hiç şem‘-i şeb-çâki
- 5 Gûyiyâ eylemişdür âmiziş
Âb-ı rûy-ı şabâh ile hâki
- 6 Hîre eyler şu‘â‘î-i câmu
Çeşm-i hürşid çarh-i çâlâki
- 7 Mürtefi‘şöyle kim menecim arar
Tâ hazîzinde evc-i eflâki
- 8 Şâd eyler nümâyişi fi‘l-hâl
Câm-ı meyveş derûn-ı gamnâki
- 9 Şehrî ben gerçi hâne-berdüşam
Ne belâ kayd-ı hâr u hâşâki
- 10 Lîk geşt eyledüm murâdumca
Bu cihân-ı harâbe -emlâki
- 11 Seyr idince hemân didüm târihin
Görmedüm böyle hâne-i pâki
(H.1052-M.1642-43)

9

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- 1 Kân-ı cûd Aḥmed Ağa Gümrük Emîni ki anuḡ
Zihn-i derrâkini hıfz ide ḡaḡadan Yezdân
- 2 Kuvvet-i hendese -i ḡab‘-ı şerîfin gör kim
İtdi bi‘l-kuvve derûnında olan naḡşı ‘ayân

T8 TR2(73a), TR3(234a), SHE(122a), SHM(40a),MK2(17a),MK4(30a), ÖB(40a)
Başlık ÖB*, Târîh-i Hâne-i Mehemmed Ağa TR3
Târîh MK2
:-TR2,SHE,SHM,MK4

T9 TR2(74a), -TR3, -SHE, SHM(41a),MK2(16b),MK4(31b), -ÖB
Başlık Târîh MK2
1a ki:kim MK2
2a hendese-i:hendesi-i MK4

- 3 Yapdı bir hâne-i pür-naş ki tâvus-hayâl
Hayretinden idemez maşşadı üzre cevelân
- 4 Şeh-nişin eyler idi hâne-i Firdevse eger
Tuysa bu tarz-ı cedîd üzre binâsın Rıdvân
- 5 Saşf-ı zer-kâresi şan çarh-ı şevâbetdür kim
Encüm-i şâbitesi itmez anuñçün seyrân
- 6 Burcını revzene hürşidini câm eyler idi
Mâlik olaydı bu kâşâneye çarh-ı gerdân
- 7 Nedür ol havz-ı muşaffâ nedür ol bedr-i münîr
Çevresinde ne o fışkıyyeler ol şâdırvân
- 8 Havz-ı Kevşerde gezüp cünbiş iderler gûyâ
Nâzükâne bir alây hür ile gılmân-ı cinân
- 9 Şem'alarla gice etrâfını tezyîn itseñ
Şan nücüm içre kamerdür ki olur nür-efşân
- 10 Haş mübârek ide hoş-şoşbet olan şâhibine
Havz-ı giryân olıcaş kendüsi olsun handân
- 11 Didi Şehrî-i du'â-gûy görünce târiş
Ferah-efzâ ola devletle İlahî bu mekân
(H.1050-M.1641-42)

10

Mefâ'ilün mefâ'ilün fa'ülün

- 1 Çü da'vet eyledi cânân-ı Feyzî
Karâr eyler mi tende cân-ı Feyzî
- 2 Sefer itdi beşâyâ rûş-ı pâki
Fütâde şaldı hân mân-ı Feyzî
- 3 Du'â idüp didi târişin aşbâb
Mü'ebbed-bâd bâd imân-ı Feyzî
(H.1062-M.1651-52)

3a pür-naş ki:-MK2

4b Tuysa:Duysa MK4

6 :-TR2,MK2

8 :-TR2,MK2

T10 TR2(74a), -TR3, -SHE, -SHM,MK2(16a),MK4(31a), -ÖB
3a târişin aşbâb:aşbâb târişin TR2,MK2

Mersiye

Mersiye Berây-ı Sarı ‘Ali Efendi-zâde Abdurrahman*

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

- 1 Dâd ey gerdûn-ı ‘ârif-düşmen ü nâdân-nüvâz
Gül-bün-i âmâlum itdüh bâd-ı ye’s ile hebâ
- 2 Rûz u şeb âgûş-ı ümîdümde tütmişken mekân
Alduñ ol mañdûm-ı Hâtem-ţab‘ı çok gördüh baña
- 3 Bîster-i gül-berg-i terden cismi olurken figâr
Zîr-i hâki eyledüh ol nâzenîn- mañdûma câ
- 4 Murğ-ı dil şâh-ı ferhunde-nağme-senc-i sûz iken
Şimdi itdüh nağmesin vâ-ğasretâ vâ-fırkatâ
- 5 Biñ ‘ömr harc eyledüm bir mağşad-ı dil-ğ^Vâh için
Anı da tebdîl-i hırmân eyledüh ey pür-cefâ
- 6 Eyledükçe ilticâ itdüh beni mañrûm-ı ter
Veyletâ ey düşmen-i erbâb-ı dâniş veyletâ
- 7 Nice feryâd itmeyem Şehrî gibi şubh u meşâ
Âh kim vâlâ-himem-i mañdûmdan oldum cüdâ

Mrs Başlık TR2(94b), TR3(232a), SHE(97a), SHM(41a), MK2(38a), MK4(33b), ÖB(40b)
 3 :-TR2
 5 :-ÖB
 7a Bu mısra bazı nüshlar da tarih beyti şeklinde geçmektedir.
 Didî feryâd eyleyüp târihîni Şehrî-i zâr TR2, SL11
 H.1032-1622-23
 7b kim :bir TR2, SHM, MK4, ÖB

Metâli' -Müfredler**1**

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün
Gördüm aķ sâde ile seyr eyler o mîr-i kâm-yâb
Câme-i şubḥ ile gûyâ cilve eyler âftâb

2

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün
Cilve eyler gördüm aķ sâdeyle o nâzûk beden
Gûyiyâ naḥl-ı güli pehlûya çekmiş yâsemem

3

Mef'ûlü mefâ'ilün mef'ûlü mefâ'ilün
Aķ sâde giyüp kıaddin 'arz eyledi aḥbâba
Dönmiş o gül-endâmum bir şîşe mey-i nâba

4

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün Meâ'ilün
Dil âteş dil-ber âteş ḥüsn-i nezzâre-güdâz âteş
Ne mümkün vuşlat olmak 'âşıka nâz u niyâz âteş

5

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün
Kıyâs itmeḡ o şûḥ-ı şîvekârueḡ ḥaṭṭı gelmişdür
Ruḥı âyînesinden 'aks-i zülfinün siyâhıdur

6

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün
Görmek isterseḡ eger dünyâda rûz-ı maḥşeri
Şâma gel seyr it zuhûr-ı maḥmil-i peyḡam-beri

7

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün
Eylemem Şehrî tenezzül dûzaḡ-ı ednâya ben
Beḡzemezse Şâma girmem cennet-i a'lâya ben

8

Mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fa'ülün
Mîhr-i ruḡını âyîne-i ḡ^Vâbda gördüm
Necm-i emelüm maşrıḡ-ı nâ-yâbda gördüm

9

Mat1	TR2(94a), TR3(233a), SHE(124b), SHM(38b), MK2(40b), MK4(33a), ÖB (38b)
Mat2	TR2(94a), TR3(233a), SHE(124b), SHM(39a),MK2(40b),MK4(33a), ÖB (38b)
Mat3	TR2(94a), TR3(233a), SHE(124b), -SHM,MK2(40b),MK4(33a), ÖB (38b)
Mat4	TR2(94a), TR3(233a), SHE(124b), SHM(38b),MK2(41a),MK4, ÖB (38b)
Mat5	TR2(94a), TR3(233a), SHE(124b), SHM(38b),MK2(41a),MK4(33b), ÖB (38b)
Mat6	TR2(94a), TR3(233a), SHE(124a), SHM(39a),MK2(41a),MK4(33a), ÖB (38b)
Mat7	TR2(94a), TR3(233a), SHE(124b), -SHM,MK2(41a),MK4(33a), ÖB (38b)
7a	Eylemem: Eyletüm TR2, MK4/Eyledüm SHE
Mat8	TR2(94b), -TR3, -SHE, SHM,MK2(41a),MK4(33b)-ÖB
8a	Mîhr-i : Mihri:MK2

Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün
Dilâ saña ciger-i dâğ dâğ yetmez mi
Tenük-şarâba bir iki ayag yetmez mi

10

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün
Diyâr-ı hüsnuği şeb-hûn idüp küffâr haç başdı
Uyanup Rüstem-i gamzeñ oğın atdı yayın başdı

Takrîz-i Dede Yûsuf*

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Âferîn ey Şehrî-i üstâd-ı kâmil- ma'rifet
Görmedüm tab'uñ gibi pür-şîve-i mu'ciz-nümâ
- 2 Dest-i inşâfı koyup sînemde tevķîr eyledüm
Ĥabbezâ ey maṭla'-ı ma'nî-i cânım merĥabâ
- 3 Rûka gelsün görsün ezvâc-ı kibârân-ı 'Acem
Ṭâlib ü 'Urfî Şifâyî bendegîn bilsün şalâ
- 4 Şûret-i ma'nâyı taşvîr eylemiş Şehrî-i zâr
İşte meydân-ı suĥan eylesün ehl-i zekâ

*

No. 4959/11. yk.85a, SAE. 2255/1. yk.46b, SLİ2. 718/8